

OKIM 1992

Marje

**ABHAZYA'NIN BAĞIMSIZLIĞI İÇİN
ONURLU DİRENİŞE DESTEK VERELİM.
GÜN ÖZGÜR YARINLAR İÇİN
DAYANIŞMA GÜNÜDÜR.!**

Şovenist Gürcistan işgali altındaki Abhazya'ya yapacağınız yardımlar için ANKARA KRİZ MASASI VE İSTANBUL KRİZ MASASI HESAP NUMARALARINI VERİYORUZ. BAĞIMSIZ ABHAZYA YARDIMLARINIZLA MUTLAKA YAŞAYACAKTIR.

ANKARA KRİZ MASASI

BANKA HESAP NOSU

0175808

Ziraat Bankası - Bulvar Şubesi ANKARA

İSTANBUL KRİZ MASASI

Fuat - Gupse AYDEMİR

TL Hesap No : 50422 - 5

DM Hesap No : 3 - 000236 - 0

\$ Hesap No : 3 - 000237 - 8

YAPI KREDİ BANKASI

MECİDİYEKÖY ŞUBESİ

- * Derneklerin topladıkları paraları EROL KILIÇ
Türk Ticaret Bankası Altınbakkal Şubesi Hesap
No : 7007 İstanbul'a yatırmaları gerekmektedir.

MARJE

LINA ORGANIZATION

Adına Sahibi

Sonmez BAYKAN

Genel Yayın Yönetmeni

Zafer SÜRER

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Mustafa Aziz ÖZBEK

Sanat Yönetmeni

Cihan İŞBAŞI

Mali İşler ve Abone Sorumlusu

Tunay TARKAY

Merkez Büro (Ankara)

Fatih GÜNEŞ

Yeşilirmak Sk. 12/48

Maltepe/ANKARA

Tel/Fax: 231 02 24 - 231 06 40

Yazışma Adresi

P.K. : 355 Kızılay / ANKARA

Havale Hesap No (TL)

MARJE DERGİSİ

Posta Çeki Hs. 103118

Havale Hesap No (Doviz)

T.C. İş Bankası Çankaya Şb.

(S) 311 86 63 no'lu hesaba

(DM) 311 86 78 no'lu hesaba

Abone Koşulları

Türkiye 100.000 TL

Avrupa 60 DM/Yıllık

Diğer Ülkeler 45 \$ / Yıllık

Fiatı : 10.000 TL

Baskı

GOZDE OFSET - 230 78 73

MARJE

bir

LINA ORGANIZATION

ürünüdür.

Değerli Marje Dostları,

Derginiz Ekim sayısı yine dolu dolu olarak elinizde. Bu sayıda Abhazya sorunu ve Türkiye'deki Çerkeslerin demokratik örgütlenme sürecini yansıtan konularla ağırlıklı bir dergi ile karşınızdayız.

Abhazya'nın faşist Gürcü ordusu tarafından işgal edilmesiyle birlikte Dünya Çerkesleri örgütlenme eksikliğini iliklerine kadar hisseder oldular.

Bu nedenle yıllardır Türkiye'de Kaf-Kur bünyesinde sürdürülen Örgütlenme çabaları da daha bir hız kazandı.

Gelecek umut dolu...

Abhazya'nın onurlu direnişçileri yeni bir tarih yazıyor. Abhazya'da Savaşan Çerkes Halkı dört aydır emperyalizme karşı sürdürdüğü bağımsızlık savaşında önemli adımlar attı.

Dünya Çerkesleri Abhazya'yla Omuz Omuza. Her türlü olumsuzluğa ve karşı güçlere inat aydınlık yarınlara biliniyor.

Marje ulaşabildiği her yerden Çerkesleri ilgilendiren temel konuları detaylarıyla vermeye devam ediyor.

İşte Marje sayfaları dışında hiç bir yayın organında bulma şansınızın olmadığı, Çerkeslerin **Başbakan Süleyman DEMİREL** ile yaptıkları görüşmedeki konuşmaların tamamı ve **Babalog**.

Kafkasya'dan, Londra'dan Almanya'dan ve Türkiye'nin dört bucağından yükselen, **Çerkeslerin direnç ezgileri ile dolu telex notlarını** bulacaksınız Marje'nin sayfaları arasında.

Derginiz Marje Çerkes Halkıyla birlikte bir süreç yaşıyor.

Marje Çerkes halkının gözü, kulağı ve sesi olma yolunda.

Halkımızın Ulusal ve Kültürel Kimliğinin tescili için verdiği mücadelede bir solukta olsa katkıda bulunmayı amaçlayan Marje, sizlerin katkılarıyla büyüyor.

Sevdamız aydınlık yarınlara.

Önümüzdeki sayıda yine olay yazılarıyla karşınızda olacağız. 13 Ekim günü T.B.M.M.nde yapılan Abhazya'yla ilgili genel görüşmenin tutanakları, Türkiye'den bir milletvekilinin de katıldığı A.G.İ.K. uluslararası gözlemcilerinin Abhazya'da yaptıkları incelemeler, Örgütlülüğün Türkiye boyutundaki gelişmeler, Diğer muhaceret ülkeleri ve Anavatandaki Dünya Çerkes Birliği ne yönelik çalışmalar.

Bir ay sonra buluşmak üzere ... Marje Dostlar.

B

U SAYIDA

MARJE

HER SÜRGÜNDE BİR ÇIKAR.

EKİM '92

BASINDAN

3

HABER/ÇEVİRİ

7

● KALMIK YURA NE DİYOR?

HABER / Marje

8

● ÇERKESLER BAŞBAKANLA GÖRÜŞTÜ

MUTSUZUN YERİ/CIHAN İŞBAŞI

16

● GÜRÜLTÜ VAR SES YOK

ALMANYA NOTLARI

17

● BARIŞSEVER HALKLAR CEZALANDIRILIYOR

PCENTLES M.

20

● GÜRCİSTAN'IN EMPERYALİST TUTUMU...

ŞİİR

24

KONUK YAZAR

27

● YUSUF BÜYÜKBAŞARAN

GÜNCE / MEHMET UZUN

30

● DÜN İÇİN GEÇ YARIN İÇİN ZAMANI

HABER / Marje

32

● GAZETECİLER CEMİYETİNDE ABHAZYA...

ATEŞ HIRSIZI/ACÇUMU HİLMİ

35

● SARI KÖPEĞİN ŞARKISI

UZMAN GOZUYLE / Y.O.OZBAY

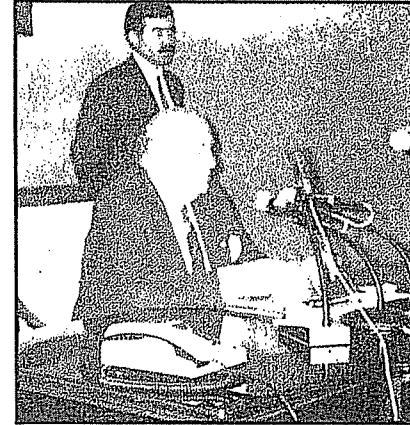
36

● ABHAZYA GERÇEĞİ

SİZLERDEN

42

● MEKTUPLAR

Şevardnadze'nin helikopterine ateş açıldı

Nerdun HACIOĞLU/MOSKOVA, (Hürriyet)

GÜRCİSTAN Devlet Konseyi Başkanı Edvard Şevardnadze'nin helikopterine inen

ze saldırının ardından yaptığı açıklamada "Abhazya sorununun barışçıl yoldan çözümü için

Şevardnadze telaş içinde

DİŞ HABERLER SERVİSİ

Gürcistan Cumhuriyeti'nin lideri Eduard Şevardnadze ülkenin batısında Abhazya bölgesinin bağımsızlığı için mücadele veren Abhaz kuvvetlerinin kontrolündeki toprakları geri almak için kuvvet kullanma tehdidinde bulundu. Moskova radyosu, Gürcistan Devlet Konseyi Başkanı Şevardnadze'nin Abhazya'nın yönetim merkezi Suhumi'de yaşanan kriz sebebiyle 40 bin kişilik ek bir kuvvet kurulması için savaşabilecek durumdaki bütün

-TÜRKİYE-

Shevardnadze zor durumda

Abhazların sürekli ilerlemelerinin ardından zor duruma düşen Gürcü lideri Eduard Şevardnadze, bu konuda destek ve yardım bekleyerek telefonla aradığı Rusya Devlet Başkanı Yeltsin ile tartıştı. İki liderin konuşma sırasında birbirlerine sert sözler sarfettiler.

-SABAH/ Ekim 92-

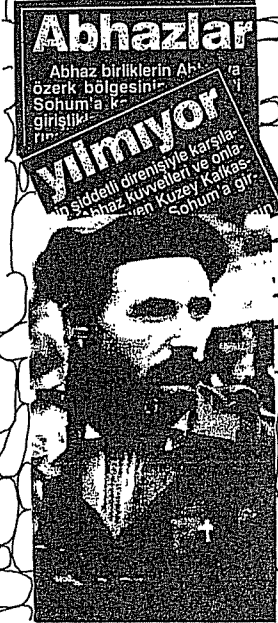
Abhazya saldırıya geçti

TİFLİS- Gürcistan'dan bağımsızlığını ilan eden Abhazya Cumhuriyeti'ne bağlı güçler Gagra bölgesinde Gürcülere ait üslere saldırıya geçti. Gagra askeri komutanlığı, saldırıda 2 kişinin öldüğünü, 28 kişinin ise yaralandığını ve Abhazya güçlerinin Kolkhida kasabasını ele geçirdiklerini bildirdi. Roketatarlar ve tanklarla gerçekleştirilen saldırıda Gürcü birliklerine ağır kayıplar verildiği öne sürüldü. Çatışmalar Gagra kentinin 5 km dışında devam ediyor. Bu gelişmeler karşısında Gürcistan Devlet Konseyi olağanüstü toplandı, birlikler en üst düzeyde alarmla geçirildi. Abhazlara karşı Gürcistan agustos ayında askeri birlikler göndermişti. Bu zamana kadar meydana gelen çatışmalarda 200 kişi yaşamını yitirdi.

-GÜNDEM-

Gürcistan

Gürcistan Devlet Konseyi Başkanı Şevardnadze, Gürcü birliklerinin Abhaz milisleri tarafından Suhumi'de yenilgiye uğratılmasından sonra bir açıklama yaparak, "Elimizdeki çareler henüz tükenmedi" diye konuştu.

"Ruslar Abhazya'da Gürcü helikopterini düşürdü"
Gürcistan Devlet Konseyi Başkanı Eduard Şevardnadze, 24 tipi bir Gürcü helikopterinin Abhazya'da düşürüldüğünü duyurdu.

BOZGUNA UĞRADILAR Son Abhaz 100'den fazla ölü veren Gürcü askerleri, şimdi açmış elleri telikte Abhaz saldırılarını bekliyor.

Abhazlar atakta

ABHAZYA'nın başkenti Suhumi'ü kontrol altına alan Gürcü birlikleri, Abhazların bu kenti de almalarını önleyebilmek için önlemler alıyor.

Kafkasya'da

din savaşı uyarısı

Abhazlar Gürcüleri topraklarından sürdüler

Gürcü-Abhaz savaşı kızıştı

GÜRCÜ-ABHAZ çatışması tüm şiddetle sürüyor.

Gürcü birlikleri ile bağımsızlıkta

sorunun AĞIK'te ele alınmasına destek verdiğini bildirdi. ABD Dışişleri Ba-

BİR ULUS OLMAK, BİR VATANA SAHİP OLABİLMEK İÇİN BİRLEŞMEK ZORUNDAYIZ

Bugünlerde Ankara yeşile dönmeye başladı. Eskiden Babıalide çalışan gazeteciler Ankara'ya gelmek zorunda kaldıklarında Ankara'nın en sevdikleri yönünün İstanbul'a geri dönüşleri olduğunu söylerlerdi. Şimdilerde ise Ankara'yı biraz daha sever oldu Babıalili gazeteciler.

Gerçekten Ankara biraz daha temiz biraz daha yeşil mi oldu bilemiyorum ama ben son günlerde yıllardır oturduğum Başkenti eskisi kadar sevmiyorum.

Ankara'nın kuzey yönünde şirin bir semt vardır, Yeni Mahalle. Buraya son onbeş yıl içerisinde birkaç yüzbin nüfuslu semtler eklendi, Demetgöl, Demetevler, Şentepe, Karşıyaka gibi. Bu semtler son yıllarda yoğun bir kentleşme sürecini yaşayan Çerkeslerin de yerleşim alanları içerisinde.

Karşıyaka'nın hemen sonunda bir mezarlık var. Yeşili olmayan, selvisi olmayan, bir karışık boş yeri, çimeni olmayan bir mezarlık. Son birkaç ay içerisinde defalarca oraya gitmek zorunda kaldım. Bayramda veya ölüm yıldönümünde bir akraba mezarını ziyaret etmek değildi amacım, yalnız da değildim.

Bu yeşillikten nasibini almamış çorak toprakta, insanların yitkilerinin bir savaş mezarlığı gibi omuz omuza defnedildiği uçsuz bucaksız bu mezarlıkta bir avuç insan hep biraraya geliyor. Acıyla burkulmuş yürekleri, yaşlı gözleri ile bir avuç insan. Çerkes insanlar.

Bundan 4-5 yıl önceydi. Küçük bir topluluk oluşturmuştuk, Ankara'da yaşayan Çerkes kökenli insanların çocuklarıyla. Küçük bir tiyatro, müzik ve halk dansları topluluğu ve yine küçük bir tiyatro sahnesinde iki akşam üstüste konserler vermiştik. Muhaceretteki

Çerkes tarihinin özgün ilk yapıtlarından örnekler veren bu konserlerin sonunda çok değerli bir ağabeyimiz mikrofonu eline aldı. Teşekkür etmek istiyordu. O çocuklara, emeği geçenlere ve o geceyi düzenleyenlere.

"Dünyanın bütün çocukları güzeldir. Artık iyi yetişen, iyi beslenen çocuklar var dünyada, yarınını düşünmeyen gelecek kaygısı olmayan çocuklar, güzel çocuklar. Ama bugün açlıktan, yokluktan, cahillikten ölen çocuklar da var dünyada, onlar daha bir güzel çocuklar. Yine bugün sürgünde yaşayan, kendi anavatanlarından, dillerinden kültürlerinden uzak yaşayan çocuklar var dünyada. Onlar daha da bir güzel.

Evet dünyanın bütün çocukları güzeldir. Ama bağışlayın beni, bizim çocuklarımız sanıyorum daha bir güzel.

Sürgüne inat, her türlü zorluğa ve imkansıza rağmen, bu akşam bu güzel geceyi bize yaşatan çocuklarımız, daha bir güzel.

Bağışlayın beni."

Böyle Diyordu Hüseyin Ağabey. Ve arkasından ekliyordu.

"Hiç bir zaman inancımı yitirmemişim. Hiç bir zaman karamsarlığa kapılmamışım. Hiç bir zaman yılmamışım. Ama bu akşam daha da bir umutluyum. Dünya durdukça yaşayacak halkımız, yaşayacak çocuklarımız. Yaşayacak kültürümüz, kaybolmayacak varlığımız. Ve inanıyorum ki bir gün Anavatanımızda aynı çocuklarımız bize daha güzel geceler yaşatacaklar.

Bize bu geceyi yaşatan çocuklarımızı ve emeği geçenleri hiçbir zaman unutmayacağız."

Biz de seni hiçbir zaman unutmayacağız Hüseyin Ağabey.

* * *

10-11 Ekim 1992 tarihinde Ankara Derneğinin Emek semtindeki dört katlı binası yıllar sonra kalabalık bir topluluğu ağırladı. 5 Kasım 1977 de kesintiye uğrayan dernekler arası toplantılar ve birleşme çalışmaları bu toplantıyla yeni bir boyut kazanıyordu.

Ankara'da iki gün süren, 21 derneğin 100'e yakın delege ve gözlemci ile katıldığı bu toplantıda özellikle Bursa, Eskişehir, Adapazarı ve Ankara delegeleri olumlu aktif çalışmaları ile göze çarpıyorlardı. Nihayet delegeler hazırlanan tüzük taslağı üzerinde çalışmalarını tamamlayarak, ikinci gün akşam üzeri 21 Kasım tarihinde kurucular kurulunun toplanmasını ve merkez derneğin resmi müracaatının yapılmasını kararlaştırıyorlardı. Ayakta ve dakikalar süren alkışlarla alınan bu karar ile delegeler Türkiye'de yaşayan Çerkeslerin bir çatı altında birleşmelerinin, tek ve güçlü bir örgüte yönelmelerinin temeline ilk harcı koyuyorlardı.

Bundan sonra neler olacak. 21 Kasım tarihinde merkez derneğin kurucuları Ankara'da toplanarak tüzük üzerinde son rötuşları yapacaklar, bir Genel Başkan ve bir mütevelli heyet seçecekler. Ve bir süreç başlayacak. Merkezi örgüte katılan dernekler olağan veya olağanüstü kongrelerini yaparak kendilerini feshedecekler, bulundukları yerde merkez derneğin şubelerini açacaklar. Dernek kurmak için merkezi örgütlenmeyi bekleyen yerleşim birimlerinde ve dernek olmayan ama Çerkeslerin yoğun olarak yaşadıkları bölgelerde direkt şubeler açılacak. En azından durum kağıt üzerinde böyle gözüküyor.

Ama bu kadar kolay geçilebilir mi bu süreç? Sanmıyorum. Bu süreç bugüne kadarki kısmı koşulan birleşme maratonunun en zor en çetin etabı.

Bundan dolayı seçilecek Genel Başkan, oluşturulacak mütevelli heyete ve birleşmeye katılan dernek yöneticilerine tarihi bir sorumluluk düşüyor.

Öncelikle bu önemli olayı açık ve net politikalarla derneklerde anlatmak ve tartışmak gerekiyor. Bunun için de merkezi yönetim ve dernek yöneticileri bu olayı iyice sahiplenebilmeli, dernek üyelerine ve kendi tabanlarına anlatabilmeliler.

Bu konuda derneklerimizde paneller, açık oturumlar düzenlemeli konu en geniş kitlelere ulaştırılabilir. Gerekirse köy köy, kasaba kasaba, il il dolaşarak geniş yığınların bu olaya sahip çıkması sağlanmalıdır.

İnanıyorum ki bu süreç böyle bir yoğunlukta yaşanırsa Çerkes Halkı bu olaya sahip çıkacaktır.

Günümüz dünyasında demokrasilerde en etkin örgütler sivil toplum örgütleridir. Etkinlik ise örgütün gücüyle ve büyüklüğüyle doğru orantılıdır. Gelişen ve değişen dünyamızda dilimizle, kültürümüzle, vatanımızla yer almak istiyorsak birleşmek zorundayız.

Muhacerette yokolmak, vatanımızda azınlık durumuna düşerek kaybolmak, tarih içerisinde "bir varmış bir yokmuş" halkların arasına karışmak istemiyorsak birleşmek zorundayız.

Anavatanımızda yaşayan kardeşlerimize destek olabilmek, vatanımızı koruyabilmek için, yaşadığımız ülkelerde ve dünya kamuoyunda etkili olabilmek için birleşmek zorundayız.

Bir gövde, bir güç olmak istiyorsak, tek ama etkili bir ses verebilmek istiyorsak birleşmek zorundayız.

Abhazy'a daha fazla destek olabilmek, vatanımızı koruyabilmek, yaşadığımız ülkelerin iç ve dış politikalarında, uluslararası kuruluşların bize yönelik politikalarında daha fazla etkili olmak istiyorsak birleşmek zorundayız.

Ulusal ve Kültürel kimliğimizi her koşulda yaşadığımız ülkelerde ve dünya kamuoyunda tescil ettirmek istiyorsak birleşmek zorundayız.

Anavatanımızı ve Ulusal saygınlığımızı koruyabilmek için birleşmek zorundayız.

Birleşmek zorundayız.

Bir Ulus olmak, Bir Vatana sahip olabilmek istiyorsak birleşmek zorundayız.

"Günüdür
Gözde çapak
Doğrulmanın
kalkmanın

Günüdür
Elde kalem
Elde kitap
yazmanın

Birleşme günüdür
Kafkashların
Günüdür
Çalışmanın
İstemenin
almanın".

NALÇIK'TE DÜNYA ÇERKES BİLİM AKADEMİSİ KURULDU

23 Ağustos 1992 günü Nalçık'te Rusya Federasyonu Bilimler Akademisi'nin Uygulamalı Matematik Enstitüsünde bilimadamları, matematikçi, fizikçi, kimyacı ve teknik adamlar; biyoloji, enformasyon ve ekoloji profesör, doçent ve doktorları ve bu bilim dallarında önemli araştırmalar yapan kişiler toplandılar. Toplantıya Türkiye, Suriye, Ürdün ve Hollanda'da yaşayan hemşehrilerimiz ile Adigey, Abhazya ve Çerkes'ten gelen temsilciler de katıldılar. Moskova, Saint-Petersburg ve diğer şehirlerden gelen misafirler de vardı.

Toplantıyı açan enstitü direktörü, matematik bilimleri doktoru, Profesör Nehuş Adem bir bilim akademimiz olmasının zamanının geldiğini belirtti ve bunun için gerekli şartların mevcut olduğunu söyledi. Akademinin yalnız Kabardey için olmayıp tüm Çerkeslerin ihtiyacı olduğunu, Kabardey'de olduğu gibi Çerkesk'te, Adigey'de, Abhazya'da, Türkiye, Ürdün, Suriye, Hollanda, Almanya ve Amerika'da da bilimsel çalışmalarını ün yapmış hemşehrilerimizin olduğunu sözlerine ekledi.

Ülusemizden yeniden yapılanması, geleceği, yaşamı ve onuru bilime sıkı sıkıya bağlıdır. Bilimadamlarımızın gücünün, bilimsel-teknolojik ilerlemeye ve dünya kültürüne katkılarının, halkımızın zeka kudretinin ortaya çıkarılmasına ve tanıtılmasına ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaçlardan hareketle kurulacak olan bilimsel akademinin tüm dünya Çerkesleri için önemi büyüktür.

Akademinin isminin Dünya Çerkes Bilim Akademisi konulmasının anlamı hangi ülkede yaşarsa yaşasın tüm dünya Çerkes bilimadamlarını kapsamayı amaçlamış olmasındandır. Akademi, hükümet tarafından kurulmayıp çeşitli bilimsel kuruluşların katılımları ile oluşturulacaktır.

Dünya Çerkes Akademisi'nin kuruluş yasa taslağı hakkında genç Adige bilimadamı ve teşebbüs heyeti üyesi A. Timofeyev bilgi verdi.

Yasa taslağına göre akademi hükümet tarafından yönetilmeyecek, özerk ve uluslar-

arası olacak. Bilimin her dalında ilerlemeyi sağlayıcı çalışmalar yapmak, toplumu ve özellikle Çerkes Ulusunun anlayış, kavrayış, zeka ve akıl gücünü geliştirmek, bilimadamı yetiştirmek, dünyada ilerleme ve gelişmeyi sağlayan tüm bilimsel alanlarda başarıyı arttırmak akademinin en önemli görevleri olarak belirtiliyor.

Akademi, çeşitli bilimsel araştırmaların yer aldığı kitap, dergi ve monografiler çıkaracak, önemli bilimsel araştırmalar yapanlara Çerkes bilimadamlarının adını taşıyan ödül ve madalyalar, yetenekli öğrencilere burslar verecek.

Akademinin sermayesi kurucu ve bilimsel kurumlar ve şahıslarca karşılanacak. Akademinin yedi bilim dalından oluşması kabul edildi. Bunlar; Beşeri Bilimler, Elektronik ve Fizik, Kimya ve Biyoloji, Teknik Bilimler, Yer ve Ziraî Bilimler, Matematik ve Mekanik ve Tıp.

Dünya Çerkes Akademisi'nin başkanlığına Matematik Bilimleri Doktoru, Uygulamalı Matematik Enstitüsü Müdürü Profesör Nehuş Adem, İkinci Başkanlığına da Biyoloji Bilimleri Doktoru Profesör Tembot Aslanbiy seçildiler.

Geriye Dünya Çerkes Bilim Akademisi yasa taslağının, Rusya Federasyonu Bilimler Akademisi'nce onaylanması kalıyor.

Akademinin kuruluş toplantısına Kabardey Ulusal Kongresi ve Dünya Çerkes Birliği Başkanı Kalmık Yura, R.F. Milletvekili Meç'et'ey Abdulh, Hollandalı Adige bilimadamı Recep Fethi, Kabardey-Balkar Cumhurbaşkanı Müsteşarı Ajaho Kaşobiy katıldılar.

Toplantıya katılanlar Abhazya olaylarına değindiler ve Gürcü ordusunun müdahalesini kabullenmediklerini belirttiler. Gürcü bilim ve kültür adamlarına küçük Abhaz Halkına yardımcı olmaları, zulüm ve şavaşı durdurmak için seslerini yükseltmeleri çağrısında bulundular.

Kame A.

25 Ağustos 1992 tarihli Adige Sesi

NALÇIK

Çev: Çetaw İbrahim

KAFKAS DAĞLI HALKLAR KONFEDERASYONU ABHAZYA'YI NEDEN DESTEKLİYOR?

Abhazya'nın içine düştüğü zor tüm Kuzey Kafkasya'yı etkilemiş ve diğer halkları da soru u. içine çekmiştir. Kafkasya'nın bugünkü du u u hakkında görüşlerini öğrenmek üzere İZVESTİA Gazetesi Muhabiri Ali Gazihanof tanınmış politikacı ve hukukçu, Kabardey Halk Kongresi ve Dünya Çerkes Birliği Başkanı Profesör Kalmık Yura ile görüştü.

"Abhazya'nın yöneticileri Gürcistan'da ve komşuları Rusya'daki demokratik gelişmelere uygun olarak cumhuriyetlerinin özerklik statülerini cumhuriyet statüsüne yükselttiler. Böyle davranmalarının sebebi ise Gürcistan'ın 1921 Anayasası'na dönmüş olmasıydı. Ben hukukçu olarak Abhazya'nın bu davranışında hiçbir uygunsuzluk göremiyorum.

Abhazya Cumhuriyeti'nin hazırladığı federasyon sözleşmesini inceledim. Bu sözleşme Rusya'nınkinin aynısıdır. Gürcü tarafının bu sözleşmeye karşı niçin bu kadar kötü tavır aldığını anlayamadım. Özerk cumhuriyetlerden oluşan devletin birden kendini üniter devlet saymasının hiçbir mantığı yoktur. Uygun olanı devletin federal yapısını geliştirmektir. Bu şekilde hareket edilseydi bugünkü anlaşmazlıklar olmayacaktı.

Anlaşmazlığın temeli Gürcistan yönetiminin imparatorluk hayalleridir. Devletin lideri Edvard Şevardnadze de aynı görüştedir. Kendisini Sovyetler Birliği milletvekili iken yakinen tanıyor ve değer veriyordum. Çünkü kendisini gerçek bir demokrat gibi gösteriyordu. Doğrusunu söylemek gerekirse devlet işlerini yeni düşünce tarzına uygun olarak yürütmek istiyordu. Ancak son günlerdeki tutumu görüşlerimi değiştirdi. Gerçek bir demokrat olsaydı Abhazya'ya asker sokmazdı. Abhazya'nın yaptığı cumhuriyetlerinin statüsünü değiştirmekten başka birşey değildi. Ben, Edvard Şevardnadze'yi etrafındaki güçlerin yanıltıklarından şüpheleniyorum.

Gürcü tarafı olayların kendi egemenlik sınırları içinde meydana geldiğini iddia etmektedir. Ancak öncelikle özerk bölgede olağanüstü hal durumu uygulayabilmek için bölge yönetiminin görüşünü öğrenmek gerekir. Gürcü Devleti böyle bir yola başvurmadan ordusunu Abhazya'ya sokmuştur.

Rusya liderlerinin tutumlarını da onaylamıyorum. Çünkü onlar Gürcülerin Abhazya'ya askeri müdahalesini kınamadıkları gibi Kuzey Kafkasya Cumhuriyetlerine de komşu egemen cumhuriyetin içişlerine karışmaya hakları olmadığını bildirdiler. Ancak insanlığın moral değerleri her zaman için haksızlığa uğrayanlara yardım edilmesini ve zulme karşı konulmasını gerektirmektedir. Düşüncelerimi şöylece özetlemek istiyorum. Büyük güçlüklerle karşı karşıya olan Abhazya'ya kendi istekleriyle insanlar yardıma gitmişlerdir. Kuzey Kafkasya Dağlı Halkları arasında binlerce yıllık tarihi bağlar, kardeşlik ve akrabalık bağları vardır. Bu nedenle Gürcüler Abhazları katlederken seyirci kalamayacakları biliniyordu. Yabancı ülkelerde yaşayan Adigeler ve Abhazlar da Abhazya'daki kardeşlerine gönülden destek olmuşlardır. Rusya liderlerinin hatası Gürcü ordusunun yaptığı kötülöklere her namuslu insanın karşı çıkacağını düşünememiş olmalarıdır. Kendini koruyamayacak küçük halklar tarihin her devrinde başkalarının yardımını görmüşlerdir. Bu davranış insan uygarlığının gereğidir.

Çeşitli gazete ve dergiler ile kimi politikacılar son günlerde dağlı halklar ile Kazaklar arasında birçok anlaşmazlığın varolduğunu söylemişlerdir. İşin Kuzey Kafkasya Cumhuriyetlerinde yaşayan Rusların toptan kovulacaklarına kadar geldiğini söylemişlerdir. Ancak bugün için Kafkasya'da yaşayan Rus Halkları da hep birlikte Gürcü ordusunun Ab-

hazya'dan çekilmesini istemektedirler. Ruslar da gönüllü olarak Dağıstan, Çeçen ve Kuzey Osetyalı silahlı birliklerle birlikte Abhazya'ya savaşıma gitmektedirler. Kuzey Kafkasya'nın tüm cumhuriyet ve kray yöneticileri de görüş birliği içerisinde Gürcü ordusunun Abhazya'ya saldırmasına karşı çıkmaktadırlar.

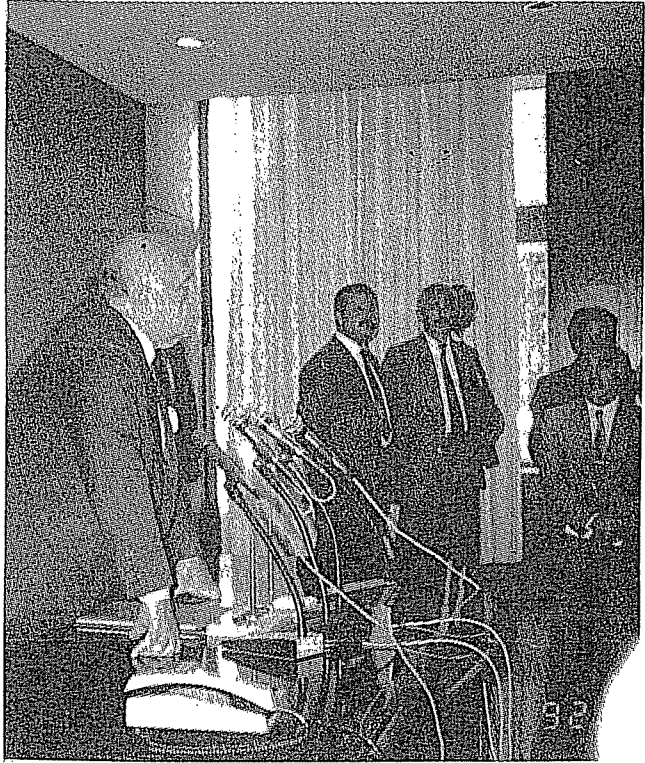
Kafkas Dağlı Halkları Konfederasyonu Abhazya'yı destekliyor. Ancak Rusya Federasyonu Adalet Bakanlığı, Konfederasyonu suçlayarak cezalandırılmasını istemektedir. Ben konfederasyonun bazı kararlarını ve liderlerinin bazı demeçlerini desteklemiyorsam da bakanlığın hukuki yönden soruna yaklaşımını da yerinde bulmuyorum. Bakanlığın tutumu yeni anlaşmazlıklar çıkarmaya yöneliktir. Ve halkların hoşuna gitmeyecek yönleri vardır. Bakanlık ile konfederasyon yöneticilerinin bir araya gelerek görüşüp anlaşmaları daha iyi olurdu.

Bence; Gürcü orduları Abhazya'ya saldırıdıkları anda, Rusya liderlerinin ellerindeki imkanları kullanarak bu saldırıyı durdurmaları gerekirdi. Soruna geç müdahale etmeleri zardan başka bir şey getirmemiştir. Rusya politikasından yana olanlar da şimdi Rusya liderlerini Abhazya olaylarındaki tutumları nedeniyle suçlamaktadırlar. Cumhuriyetlerin imzaladıkları federasyon sözleşmesinin geleceğinden kuşku duyulmaya başlanmıştır. Burada insanın kafasına şöyle bir soru takılmaktadır. Ülkemizde uluslar politikası ciddi ve kararlı bir şekilde yürütülmemekte, yanlışlıklar yapılmakta, çelişkilere düşülmektedir. Bilimsel temelden yoksundur. Bugün için dağlı halklarında büyük bir kararlılık vardır ve ulusal bilinçleri çok yüksek düzeydedir. Bu nedenle uluslar politikasına yeni yaklaşımlar kazandırmak gerekmektedir. İmparatorluk ve bolşeviklik düşüncelerinden hiç bir fayda yoktur. Rusya Federasyonu'nun birliği korunmak isteniyorsa bu tür düşüncelerden vazgeçilmelidir.

Gürcistan ordularını ne kadar kısa sürede Abhazya'dan geri çekerse, Kuzey Kafkasya gönüllü birlikleri de aynı oranda azalacaktır. Abhaz-Gürcü anlaşmazlığını çözmek için politik yöntemler kullanılmalıdır. Bu da saldırgan orduların Abhazya'dan çekilmesiyle mümkün olacaktır."

5 Eylül 1992 Adige Mak Gazetesi
Çev: Çetaw İbrahim

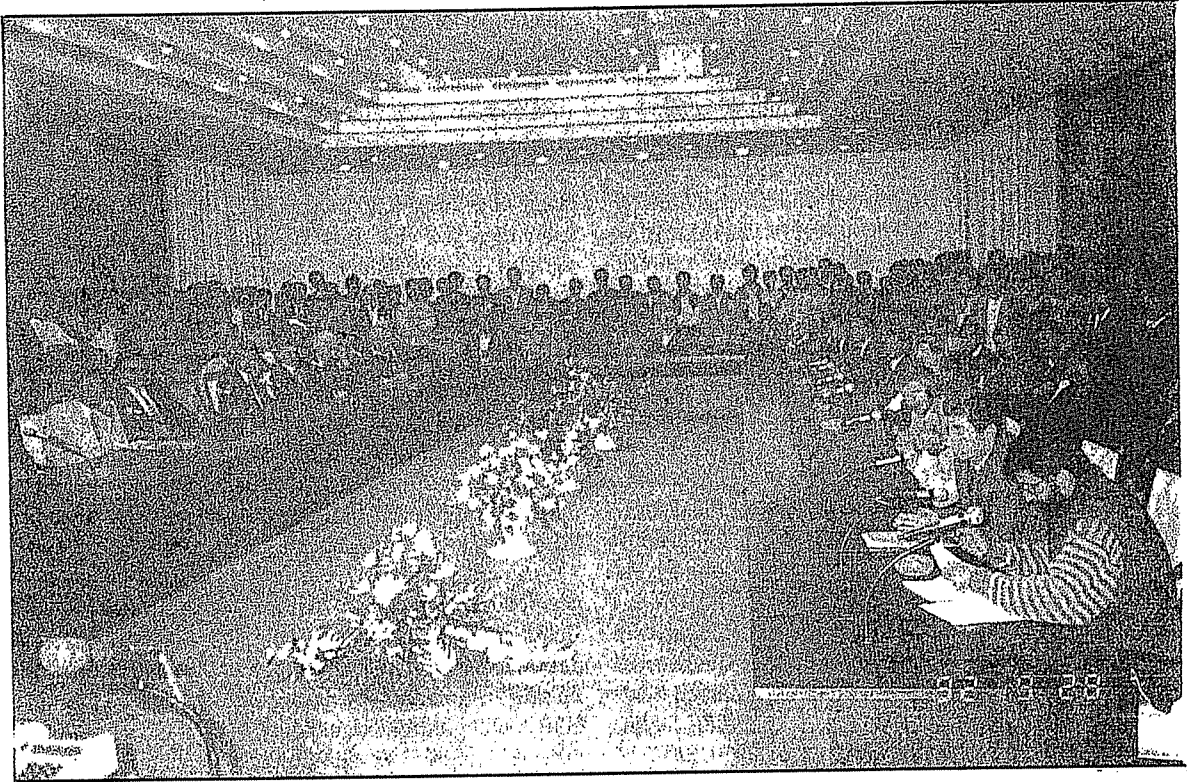
ÇERKEŞLER

Abhazya'nın onurlu direnişine destek anlamında yapılan her eylem, Türkiye'deki Kuzey Kafkasyalılar adına ilkleri oluşturuyor. İlk miting, ilk siyah çelenk koyma eylemleri, ilk açlık grevi, ilk oturma eylemleri... gibi "onurlu direnişçilerin" haklılığını haykırmayı; insani ve siyasi destekle Türkiye kamuoyunda gündemde tutmayı görev bilen Kuzey Kafkas Kültür Dernekleri temsilcileri ve taban kitle ilk arabalı yürüyüş eylemine Kafkas-Abhaz Dayanışma Komitesi öncülüğünde 27 Eylül 1992 tarihinde İstanbul'da başladı. Gebze, İzmit, Adapazarı, Düzce güzergahını izleyen konvoy İzmit hariç yol boyunca katılımlarla 28 Eylül 1992 tarihinde sabah saat 9'da Ankara'ya ulaştı. Kaf-Kur, AKKD yöneticileri ve Ankara'da yaşayan konuya duyarlı Çerkesler tarafından karşılanan konvoy, arabalı yürüyü-

BAŞBAKANLA

GÖRÜŞTÜ

şünü hipodroma kadar sürdürdü. Şehir merkezine araç konvoyunun girişine izin verilmesi üzerine başbakanlığın önüne kadar "Demirel!.. Şevardnadze Bugün, Çerkesler Hergün", "Abhazya'nın İşgaline Sessiz Kalan Hükümeti Kınıyoruz", "Bağımsız Abhazya"... gibi pankartlar açarak sessiz bir şekilde yürüdüler.

Ankara halkının yoğun ilgisini çeken grup başbakanlığın önüne ulaştığında yol boyunca taşıdıkları çeşitli pankartlarla topluca yargıtay binasının önünde başbakanın kendilerini kabul etmesini beklediler. Bu arada basın mensupları dernek temsilcileriyle çeşitli röportajlar yaparak fotoğraflar çektiler. Başbakanla görüşme taleplerinin kabul edilmesi sonucu salona alınan temsilciler TC Hükümeti'nden istemlerini dile getirdiler. Kafkas - Abhaz

Dayanışma Komitesi adına Başkan Atay Ceyişakar, Kaf-Kur adına Başkan Vekili Fahri Huvaj ve ikinci başkan Sönmez Baykan Abhazya sorununu ve hükümetin yaklaşımını eleştiren konuşmalar yaptılar. Başbakan Süleyman Demirel de hükümetin olaya bakışını anlattı.

Marje Dergisi toplantıyı başından sonuna kadar izleyen tek yayın durumundaydı. Konuşmaların bir belge niteliği taşıyan "İlkler"den olması nedeniyle ilginizi çekeceğini umuyoruz. Sadece parantez içinde yazılanlar tarafımızdan eklenmiştir. "Babalog" adlı alt başlığımızın ise görüşmenin farklı bir boyutunu yansıttığına inanıyoruz.

MARJE

Kaf-Kur Başkan Vekili
FAHİRİ HUYA'I'N Konuşması:

Sayın Başbakanım, şu anda Abhazya'da bir katliam yaşanıyor. Türkiye'deki Çerkesler hükümetinizden ve parlamentodan daha ciddi şeyler bekliyoruz(...) Kitle tabanımızda Abhazya'da yaşanan katliama ve soykırıma karşı TC Hükümeti'nin yeterli ilgiyi göstermediği ve Abhazya'daki olayları görmemezlikten geldiği kanısı yaygındır. Dernekler ve onların bir üst kuruluşu Kaf-Kur yöneticileri olarak kitle tabanımızın isteklerini size ulaştırmak üzere gelmiş bulunuyoruz (...) Halkımızın sizden şu anki somut talebi öncelikle hükümetinizin bu olaya yaklaşımını, hükümet başkanı olarak zat-ı alinizden duymaktır. Basının ve kamuoyunun önünde TC Devleti Hükümeti'nin politikasının ne olduğunu ana hatlarıyla açıklamanızı talep etmekteyiz. Abhazya konusunda birtakım yanlış bilgilendirmeler, değerlendirmeler olduğu kanaatindeyiz(...) Abhazya'ya destek olmak asla ayrılmak bir harekete destek olmak anlamına gelmeyecektir. Bunun altını ısrarla çizmek istiyorum(...) Abhazya'da olan biten TRT Televizyonlarında yansıtılmıyor. En azından Rusya Federasyonu TV'sinden yansıyan kadarının Türkiye TV'sinden de yansımaları talep ediyoruz. Rusya Parlamentosu Gürcistan'ın Abhazya'yı işgaliyle ilgili çok somut bilgiler, tesbitler içeren karar almıştır. Benzer bir kararın Türkiye Parlamentosu tarafından alınması herhalde oradaki ateşin bir an önce söndürülmesi açısından önemli etkisi olacaktır. Bunu da bizler Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nden ve Parlamentosu'ndan bekliyoruz.

(...) Sayın Başbakanım, Abhazya Cumhurbaşkanı Sayın Ardızba'nın buraya geldiği gün siz Gürcistan'a gittiniz. Bu belki önceden planlanmış kötü bir raslantıydı ama bundan Gürcistan bir mesaj aldı. Sayın Dışişleri Bakanımız oraya gittiği zaman 50.000 ton buğday yardımında bulunuldu. Bu buğdayların bir tek tanesi bile Abhazya'ya gitmedi. Gitmeyeceği biliniyordu veya bilinmesi gerekiyordu. Bütün bunlar Şevardnadze tarafından Türkiye'nin Gürcistan'a destek verdiği biçiminde yorumlandı ve hala öyle yorumlanıyor(...) Şevardnadze dünya kamuoyunda var olan demokrat izlenimini, oradaki katliamı perdelemek için kullanıyor. Bunu Rusya Federasyonu fark etmiştir. 25 Temmuz 1992 tarihli Rusya Federasyonu Parlamentosu kararı diyor ki "Etnik gruplar arası ilişkilerdeki sorunları şiddet yoluyla çözmeye kalkışan Gürcistan liderlerinin politikalarını şiddetle kınar ve gürcü hükümet yetkililerinden Abhazya bölgesinden askeri güçlerini çekmesini, askeri hareketlere hemen son vermesi gerektiği ve Kuzey Kafkasya'daki durumun sakinleşmesi ve normale dönmesine yardımcı olmak üzere özgürlüklere ve insan haklarına uymasını talep eder." Böyle bir kınama kararının Türkiye Hükümeti yetkililerinden ve parlamentosundan beklemek durumunda halkımız. (Demirel müdahale ediyor. "TBMM yapt

bunu.") Bilemiyorum. Yani bu kadar açıklıkla herhalde olmadı. (TBMM Abhazya sorununu çok daha sonra görüştü. Yukarıdaki karara benzer hiçbir karar da almadı. M.)

Kafkas-Abhazya Dayanışma Komitesi
Başkanı ATAY CEYİSAKAR'ın Konuşması:

Efendim Abhazya'nın geçmişini biliyorsunuzdur fakat Türkiye'de yanlış bilgilenden kaynaklanan eksiklikler var. Abhazya 1921 senesinde 16.ncı Sovyet cumhuriyetiydi. 1931 yılında Stalin döneminde bir uygulamayla özerk cumhuriyet statüsü ile Gürcistan'a bağlandı. Sadece özerk cumhuriyet statüsüne bakarsak dahi sınırları belli, adı olan, yargı organları olan bir ülkedir(...) Gürcistan'a "Sen 1921 Anayasasına döndün, seninle olan ortaklığımızı bitirdin. Gel yeni statümüzü konuşalım" çağrılarında bulundular, buna cevap alamadılar(...) Abhazya bağımsızlık ilan ettikten sonra da çağrıda bulundu. Bunun karşılığı olarak işgale uğradı(...) 3 Eylül'de yapılan ateşkes antlaşması Abhazya Cumhuriyeti ile Gürcistan arasında yapılmadı. Gürcistan ile Rusya Federasyonu arasında yapıldı. Abhazya burada mutabık kalanlar diye geçiyor. Şimdi burada ciddi bir oyun oynanıyor. Ve ciddi olarak Türkiyemizin menfaatlerini de ilgilendiriyor. Ülkemizde yaşayan 4 - 5 milyon insanı ilgilendiriyor. Bunun gerektirdiği bir aktiviteyle bu bölgeyle ilgilenilmesini talep ediyoruz(...) Bu olaya Abhazya'da küçük bir hadisedir diye baktığımız zaman Kuzey Kafkasya'yı görmemiş oluruz. Kuzey Kafkasya'yı görmediğimiz zaman da dünyada yaşayan 5.5 milyon Çerkesi görmemiş oluruz. Bütün bunların boyutunu düşünerek bu bölgede emelleri olan Rusya Federasyonu'nun oyununu ve onun emellerine alet olan Gürcistan'ı görmek zorundayız(...) Bu bölgede yangın çıkmak üzeredir. Ve burada ülkemize ciddi görevler düşmektedir. Bunun ciddiyetiyle mütenasib bir yaklaşıma ihtiyacımız olduğunu belirtmek istiyoruz. Bunun ötesinde burada 300 senelik bir Osmanlı hakimiyeti mevcuttu. Türkiye'nin bu bölgeyle ilgili bağlantıları vardır. Bugün bu bölgede hak elde etme imkanı vardır hukuken. Bu tür bir talebe yer var mı, yok mu? bunu burada konuşmak istemiyoruz. Ancak gerekirse bu da olmalıdır, veya bu bölgenin statüsü konusunda ülkemiz garantör devlet olma durumundadır(...) Bütün bunlara rağmen devletler bu işin gerektirdiği yaklaşımda bulunmazlarsa sonuç ne olacaktır? Açıklıkla bunu ortaya koymak istiyoruz. Dünyada yaşayan Çerkesler kesinlikle böyle bir şeye müsaade etmeyecektir. Ama 10 sene ama 100 sene sonra silinecek Abhazya ismi tekrar mutlaka haritaya yazılacaktır. Bunu bilgilerinize arz etmek istiyorum.

SÜLEYMAN DEMİREL (DYP Genel
Bask. ve Başbakan)

Değerli vatandaşlar, Bu konudaki hassasiyetinize teşekkür ederim. Yalnız bu hassasiyet T.C.

Hükümetini suçlar nitelikte olmamalıdır. T.C. Hükümetinin eldeki imkanları evvela diplomasidir. SSCB'nin dağılması arkasından bir takım olayların çıkmasında T.C. nin bir rolü yoktur. Tarihi bir hadise olmuştur. Bu tarihi hadise sonucunda Sovyet İmparatorluğu dağılmış ve bu imparatorluğun içinde yaşayan 104 milletten çeşitli kopmalar meydana gelmiştir. Kafkasya'da da bir taraftan Ermeni ve Azeri'ler arasındaki çatışmalar, daha sonra da Gürcistan-Abhazya çatışması gibi bir takım işler olmuştur(...) Bu meydana gelen olaylarda Türkiye sadece "de facto" olmuştur. Göğüslemek vaziyetindedir. T.C. ne yapacaktır.? Dünya şartları içersinde ne yapacaktır. Yani ne yapacağını iyi bilerek beklentileri ona göre ayarlaması lazımdır. Yapacağı şey evvela devletlerarası diplomasiyi kullanmaktır(...) Diplomasii sonuna kadar kullanmadan ondan sonraki adımları atmak mümkün değildir(...) Şimdi bize arkadaşlarımız soruyor "T.C. Devletin ve hükümetinin bu husustaki siyaseti nedir" diye. T.C. Devleti Kafkasya'da meydana gelen olaylardan fevkalade muzdariptir. Ve Abhazya olayına ise fevkalade acıdır. Orda meydana gelen olayın meydana gelmemesi için de elinden gelen gayreti sarfetmiştir. Gürcistan yetkilileri başta Şwardnadze olmak üzere hem şifai hem yazılı teminat vermişlerdir "Burada gayri insani hiçbir şey olmayacaktır" diye. Malesef gayri insani çok şey olmuştur. Ve biz hem Rusya Federasyonunu bu meselede ikaz ettik. Ben şahsen şifai olarak Şewardnadze'ye iki defa söyledim. Hem Gürcistan'da hem İstanbul'da söyledim. "Biliyoruz şu anda Gürcistan'ın sınırları içersinde yaşayan halklar vardır. Bu halklar bizim kardeşimizdir. Buralardan gelmiş bizim çok iyi vatandaşlarımız olan insanlar vardır. Evvela böyle olmasa bile fevkalade meydana gelen kanlı hadiseler bizi fevkalade rahatsız eder. Ve biz sizinle komşuyuz. İyi geçinmek isteriz. İyi geçinmemizde anahtar budur. Bu insanlar, bize komşu olan sizin devletinizde yaşayan bu insanlar, bizim devletimizin vatandaşlarının kardeşidir. Yani birinci mesele bu insanların can güvenliğidir. Bunu ihlal etmeyin. Bunu ihlal ederseniz bizimle olan münasebetleriniz fevkalade sıkışık duruma gelir" diye. Ve bizi temin ettikleri ki "Böyle birşey olmayacaktır"(...) Orada Şewardnadze'nin nüfuzu nedir? onu bilmiyoruz. Yalnız Şewardnadze o ülke için bir avantajdır. Dünyada fevkalade bilinen bir insandır. Gürcistan'ın başında bulunuyor. Dünya bütün bu işlerde Şewardnadze'nin nüfuzunu kabul ediyor. Bizim için dezavantaj, onlar için avantajdır. Olay budur. Ama biz Şewardnadze'nin tecrübesine, bilgisine falan güvendiğimizden değil belki o kanalla falan bu çeşit meseleleri - kendisi kitap sahibidir- demokrasi taraftarıdır. Öyle görünüyor. Dünyaya öyle göstermiştir. Yalnız şunu ifade edeyim ki oradaki durumu Şewardnadze'nin kendisi de tasvip etmiyor. Yani onun altındaki adamlardır bütün bunları

yapanlar, kırıp dökenler(...) Ama Gürcistan üzerindeki Türkiye nüfuzunu kullanmıştır ve kullanmaya devam edecektir. T.C., R.F. üzerinde nüfuzunu kullanmıştır ve kullanmaya devam edecektir. Ve yine pekçok kere danıştık, konuştuk bunlara rağmen bu işler oluyor(...) Biz yine diplomasiyi kullanacağız. TBMM'de bu mesele ile ilgili genel görüşme yapılmış tavrını gayet iyi ortaya koymuştur(...) Bu zaten Ağustos 26-27 sinde yapılmıştır. Ve biz istedik böyle birşey yapılmasını. Abhazya ile ilgili tamamen Abhazya ile ilgili.

(26-27 Ağustos tarihlerinde T.B.M.M.nde böyle bir görüşme yapılmadı. Bu genel görüşme halkımızın yoğun baskıları neticesinde 13 Ekim günü yapıldı.M.)

Şimdi beklentiler, beklentilere hak veriyoruz. İnsanların haklı olarak birtakım beklentilerde olması gayet normaldir. Bizzat başka inanmadığı, görmediği insanlardan beklentisi olamaz. Yapacağımız şey bu diplomasi münasebetleri, yani diplomasinin nimetlerinden yararlanarak büyük devletler nezdinde, BM ve Dünya nezdinde girişimlerde bulunarak bu olayı anlatmak ve kan dökülmesine, şiddete müsaade edilmemesine çözüm aranacaktır. Birinci mesele budur. İkinci mesele: Tabi biz oraya çoktandır insani yardımda bulunalım diye uğraştık, yol bulmamız sıkıntı yarattı. Tabi bizim yapabileceğimiz devletin yapabileceği şeylerdir. 20-25 günde bir uçak gönderebildik. Tabi Tiflis yolu ile gönderebildik. Silah v.s. gider diye fevkalade ürken kişiler var. Başka yollarla gidemedi.(Kafkur ve Komite'nin R.F. nezdindeki girişimleri neticesinde doğrudan Abhazya'ya bir insani yardım koridoru açılmasına rağmen T.C.hükümeti Tiflis'i tercih etti.M.) Ama bu insani yardımımız devam edecektir. İlaç yardımı , yiyecek yardımı, başka her türlü yardım. Orada ne kadara ihtiyaç varsa, bizim ülkemizde ne varsa bunu oraya aktarmanın yollarını aramaya devam edeceğiz. Gürcistan'dan ve R.F'den geçebildiğimiz kadarıyla yardımlarımızı devam ettireceğiz. T.C. Devleti bu meselelere sessiz kalamaz, kalmaz, kalmamıştır da. Ayrıca benim başında bulunduğum bir hükümet sessiz, sedasız kalamaz(...) Binaenaleyh hem insanlık bakımından hem bu devletlere olan saygımız bakımından elimizden gelen herşeyi yapacağız. Yaptığımız kadarına yeni ilaveler yapacağız. Ve diplomasi ile netice almak, diplomasinin bütün imkanlarını kullanmak T.C.Devleti olarak bu meselenin takipçisiyiz, peşindeyiz. Türk siyaseti budur.

(F.Huvaj R.F. Parlemtosunun kararını okuduktan sonra)

T.C. Hükümeti hergün bunu söylüyor. Asgari on defa ben söyledim benzer şeyleri. T.C. Hükümetine teminat verildi. "Gayri insani birşey olmayacak" diye. Bu teminat durup durduğu yerde verilmedi ki. T.C. Hükümeti bu hususta baskısını koydu(...) Hükümetler siyaset-imkan meselesidir. Binaenaleyh biz mümkün olan herşeyi -bu mesele ile ilgili herşeyi- yaptık. Bu

ülke bu duruma ne kadar yardımcı olabilir. Bu dünya şartlarına bağlıdır. Ben size desem ki "hiç endişe etmeyin ben bu meselenin hakkından gelirim" hayır. Mesele çok çetrefillidir.(...)

Ben niye gittim Tiflis'e ? Acaba kavgasız kansız bu işlerin içerisinde bu ülkeler çıkabilir mi? Ben bunu söyledim. Buğday hikayesi ondan öncedir. Abhazya işgalinden öncedir(...) Benim seyahat programım bir-birbuçuk ay önceden bellidir. Abhazya Cumhurbaşkanı geldiğinde beni bulamamışlarsa o benim kusurum değildir. Benimle görüşmek isteyen heyetlerin hepsiyle görüştüm(...) Zannetmiyorum Gürcistan tek başına o meselelerin içinden çıkabilsin. Biz R.F. ve Ukrayna ile fevkalade münasebetteyiz. Binaenaleyh biz bu münasebetleri çıkarımıza göre kullanırız(...)

"BABA"LOG

Atay Ceyişakar: Sabrınıza teşekkür ediyorum. Yalnız birkaç not ben de size söylemek istiyorum. Muhakkak ki uğraştınız. Ancak bizim camiamızın nabzını izliyoruz ve söylediklerimiz o nabzın sonucudur. Bunu lütfen dikkate alın. Öncelikle buğday yardımı insani bir yardımdır. Teşekkürle karşılanması lazımdır.

Demirel: Bunun zamanlaması Abhazya'dan çok öncedir.

A. Ceyişakar: Şimdi özel bir noktaya temas etmek istiyorum. Son parti giderken Abhazya hadisesi patlak vermişti. Ve siz Gürcistan'ın sözünü tutmadığını beyan etmiştiniz. Gürcistan Abhazya ile ilgili verdiği sözü tutmamasına rağmen hiçbir şarta bağlı olmadan insani yardım son dilim buğday yardımı gitti. Bunun ötesinde 50 Milyon \$ lık bir kredi hibe söz konusudur. Bu konuda ne gibi bir baskı unsuru olarak kullanılacağını ciddi olarak merak ediyoruz, camia olarak.

Demirel: Tabi bu olaylar devam ettiği sürece böyle şeyler söz konusu olamaz.

A. Ceyişakar: Dışişleri bakanımız çok defa da tekrar ettiler. New York'da Şewardnadze ile görüşüp çıktıklarında Abhazya konusuna temas ettiklerini Şewardnadze'nin kan dökmeden daha önce size söylediği gibi kan dökmeden bu işi halledeceğine söz verdiğini belirtti. Özellikle orada insani yardım için gösterdikleri çaba için teşekkür edildi. İnsani yardım için kimsenin özel bir gayret sarfetmesine gerek yoktur. Biliyorsunuz uluslararası bir kaidedir. Ve bunu almak zorundadırlar. Bunun ötesinde R.F.'nin yol göstermesine rağmen doğrudan Gudavta'ya gönderilmesine izin verilmesine rağmen Tiflis üzerinden gönderme zorunluluğu doğmuştur. Ayrıntıya girmek istemiyorum. Açık ve net biçimde bizim insanımız bu konuda ciddi bir şekilde ekonomik ve politik bir baskı yapıldığını görmek istiyor efendim. Onu bilgilerinize arz etmek istiyoruz. Somut olarak bizim taleplerimizi yazılı olarak size takdim ediyoruz.

Biz Gürcistan ve gerekli ülkelere bu işin baskısının ciddi ve açık bir şekilde konmasını istiyoruz. Bunun ötesinde B.M., AĞİK ve benzeri kuruluşlara götürülmesini istiyoruz. Bosna-Hersek'te gösterdiğiniz hassasiyeti aynı açıklık ve netlikte bu bölgede de görmek istiyoruz. Bundan ayrı olarak insani yardım konusunun doğrudan R.F.'nin hayaalını olan Gudavta'ya ulaştırılmasını ve devamlı olmasını bekliyoruz. Bunun haricinde birde TV de bu konularla ilgili uygulanan sansürün kesinlikle kaldırılmasını talep ediyoruz. Çünkü çok ciddi olarak yara alıyor bundan. R.F. bizim gözümüzde taraftır. R.F. TV sinde gösterilen Abhazya mitingimiz (Adapazarı) Türk TV sinde gösterilmiyor. Sizinle yaptığımız görüşmeler de bugünkü görüşmemiz de gösterilmeyecektir. Abhazya'da yapılan katliam, Abhazya'nın 5000 yıllık tarihini yansıtan müzenin talanı, kocasının yanında kadına tecavüz sahneleri Rus TVsinde gösteriliyor Türk TV sinde gösterilmiyor. Günde onbinlerce telefon ediyoruz, Moskovalara Avrupalara doğru haber alabilmek için bu konudaki sansürün, TV'de uygulanan sansürün kesin olarak kaldırılmasını talep ediyoruz. Ayrıca Mecliste yapılacak genel görüşme talebi, Abhazya ile ilgili, biliyorsunuz ANAP ve RP önerge verdi. Sizin partiniz buna iştirak etti.

Demirel: Hayır hayır biz ayrıca verdik.

Atay Ceyişakar: 70'ci haftada görüşülebilecekmiş, acilen derhal bu konunun görüşülüp ciddi bir baskı unsuru olarak taraf olan R.F. aldığı kararın benzerini veya daha ağırının alınmasını talep ediyoruz. Teşekkür ederim.

Demirel: Hiç endişe etmeyin dış politika meselelerini Türk Parlementosu 70-80 güne bırakmaz. Sadece zaten dış politikada bu konuda lazım gelen şeyler yapılmıştır. Ama bunu yine en kısa zamanda görüşür ve ne lazım geliyorsa yapılır. TV üzerinde sansür yok.

A. Ceyişakar: Kesinlikle var efendim.

Demirel: Yok efendim öyle şey mi olur.

Sönmez Baykan: Var Sayın Başbakanım. Şu anda salonda Basın mensupları yok. Basın mensupları gelsin Sayın Başbakanım.

Demirel: (Fotoğraf makinesi olan Marje dergisinden arkadaşımızı göstererek) Basın mensupları buradadır zaten. (Kalabalıktan farklı sesler yükseliyor. "TRT'nin kamerası yok" gibi.) İyide kardeşim haber verseydiniz buraya gelip bu kadar insanın benimle konuşacağını nerden bilecekler.

S. Baykan: Haberleri var efendim. Şu anda da dışardalar.

Demirel: Basın mensupları dışarda ise çağırın. (Basın mensupları içeri girdi.) Neredesiniz Çocuklar?

S. Baykan: Sayın Başbakanım T.R.T görevlileri yine yoklar.

Demirel: Nerede T.R.T. yok mu kamera, kamera getirin, görüntü alın, benim söylediklerimi nakledin

televizyona.Bu çeşit arzularınız olduğunu bilsem ben niye engelleyeyim. Ben sizinle gizli mi konuşuyorum?

A. Ceyişakar: Çok özür dilerim efendim. Sayın Dışişleri Bakanımızla görüştük"Ben kesinlikle böyle bir emir vermedim" dedi. TRT'nin çok yetkilileri ile görüştük "Bize talimat var" dendi. Lütfen bunu bize açıklar mısınız?

Demirel: Öyle birşey yok. Siz gönlünüzü ferah tutun. Bunlardan şüphelenmeyin.

Fahri Huvaj: Sayın Başbakanım gerçekten biz size güvendiğimiz için buraya geldik. Biz sizden birtakım beklenti haklarına sahip olduğumuza inandığımız için size geldik. Bu konuda yanılmadığımızı gördük. Açıklamalarınızdan son derece memnun olduk. Ancak arkadaşımın da dile getirdiği gibi biz halkın nabzını size yansıtmaya çalışıyoruz. Bu olayın takipçisi olacağız. İnaniyorum ki sizde takipçisi olacaksınız. Bundan sonra inaniyorum diyalogumuz daha çok gelişecek ve sürecektir. Bizi kabul ettiğiniz için size şükranlarımı arz etmek istiyorum. Artı bu konuda göstereceğiniz hassasiyete de şimdiden teşekkür ediyorum. Küçük bir Abhazya Dosyamız var. Bunu size sunacağız.

(T.R.T. görevlileri salona girdiler.Demirel onlara dönerek)

Demirel: Evet. Niye gelip görüntü almıyorsunuz. Benim konuşmalarımı da arkadaşların konuşmalarını da alın.Ve size buraya girmeyin diyen oldumu hiç.

T.R.T.Görevlileri: Haber vermediler efendim.

Demirel: Nasıl haber vermediler. Bu kadar insan burda. Dışarda siz ne yapıyorsunuz? Olay burda. Ben size beyanatta verim. Onu aynen TV'de kullanın tamam mı Sedat. (TV görevlisi)

Sedat: Emredersiniz efendim.

Demirel: Söyleyin yöneticilere haberi kesmesinler.

Sedat: Emredersiniz.

F.Huvaj: Sayın Başbakanım şimdi bir cümle daha eklemek istiyorum. Biz Türkiye'de ki 41 Kafkas Kültür Derneği ve onların üst kuruluşu Kuzey Kafkas Kültür Dernekleri Koordinasyon Kurulu olarak, halkımızın nabzını hakikaten tutma gayreti içerisindeyiz. Ancak bir yerden sonra bunu tutmamız mümkün olmayacağı için buraya kadar yansıttık. Şimdi hem kitlemizin genç insanlarımızın sesi olarak hem Kaf-Kur II.Başkanı olarak genç arkadaşımıza, sayın Sönmez Baykan'a söz vermek istiyorum.

Sönmez Baykan'ın Konuşması:

Dergimizin Baş yazarı ve Kaf-Kur II Başkanı Baykan konuşmasında Türkiye'de yaşayan Çerkeslerin bir infial içerisinde olduklarını söyleyerek,Kaf.Kur'un meseleye sürekli olarak yapıcı ve barışçı bir çerçevede yaklaştığını söyledi. Hükümetin meseleye sadece bir dış politika meselesi olarak yaklaştığını, Ama bunun bir politik hata olduğunu vurgulayan Baykan Siyasi

Otoritenin bu tutumunu sert bir dille eleştirerek şöyle devam etti.

"Sayın Başbakanım İşgalci Gürcü orduları Abhazya'ya girmeden önce defalarca size ulaşmaya çalıştık. Siyasi otoritenin çeşitli kademelerine Dış İşleri Bakanlığına, ilgili Devlet Bakanlıklarına ulaşmaya çalıştık. Malesef bütün bu çabalarımızdan bir netice alamadık. Siyasi otoriteye bir türlü ulaşamadık. Konuyla ilgili makamlara mektuplar yazdık. Abhazya'da gelişen hadiselerle olabilecek vahim olaylara dikkat çekmeye çalıştık. Dedik ki Gürcistan Abhazya'yı işgale hazırlanmaktadır ve bu konuda karardır. Bölgedeki iki muktedir devlet R.F. ve T.C bu konuda sessiz kalmaktadır. Meseleyi sadece bir dış politika meselesi olarak değerlendirmektedirler. Bu son derece yanlış ve tehlikeli bir tutumdur.

Sizin de bildiğiniz gibi bugün Dünya Çerkeslerinin Anavatanı, topraklarının büyük bir kısmı R.F. sınırları içerisinde, dünyadaki Çerkes nüfusunun önemli bir bölümü de T.C. sınırları içerisinde yaşamaktadırlar.O zaman dedik ki Eğer Gürcistan Abhazya'yı işgal ederse Rusya'nın güneyindeki Çerkes Cumhuriyetleri ve Bağımsız Çeçenistan bu olaya seyirci kalmayacaktır. R.F. bu hadiselerde Gürcistan lehine taraf bir tutuma girse ortalık dahada karışacak ve kan gölüne dönüşecektir. Böyle bir duruma Türkiye'de ve Dünyada yaşayan Çerkeslerin duyarsız kalmaları mümkün değildir ve de kalmamışlardır. Bugün Otonom Çerkes Cumhuriyetleri ve Bağımsız Çeçenistan olaya müdahale etmiştir. Kuzeyden Abhazya'ya her türlü insani ve askeri yardım ulaştırılmaktadır. Bugün Abhazya'da Konfederasyon Askerleri işgalci Gürcü ordusuna karşı çarpışmaktadırlar.

Yine bugün Dünya Çerkesleri işgale karşı tepkilerini demokratik eylemlerle ortaya koymaktadırlar. Türkiye'den ve Dünyanın çeşitli yerlerinden Çerkesler Abhazya'ya vatanlarını korumak için savaşmaya gitmektedirler. Bizler Türkiye'deki küçük örgütlerimizle Abhazya'ya her türlü desteği vermeye çalışıyoruz. Karadeniz kıyısında açık kalan 20 metrelik bir kıyı şeridinden para, ilaç,gıda ve çeşitli yardımları ulaştırıyoruz ve aklınıza gelebilecek her türlü yardımı da ulaştırmaya devam edeceğiz. Biz bu örgütlülüğümüzle bir taraftan bunları yapar bir taraftan R.F.'un Abhazya'ya direkt bir insani yardım koridoru açmasını sağlarken malesef siyasi otorite bir aydır bir yardım uçağını onu da Tiflis'in icazetiyle gönderebilmiştir.(..) Ve meseleye hala sadece bir dış politika meselesi olarak bakmakta ve hala Gürcistan'ı destekler bir tutum izlemektedir.(..)

Sayın Başbakanım, burada gördüğünüz insanlar Türkiye'nin dört bir tarafından gelmiş dernek temsilcileridirler. Kaf-Kur'a bağlı Dernek Yöneticilerimiz bize baskı yapmaktadırlar. Niye bizim meselelerimizi

Hükümetimize anlatmıyorsunuz biz inanıyoruz ki anlatsaydınız bizim devletimiz bizim meselemize sahip çıkacaktır diyorlar. Haklılar çünkü onların üzerinde de kendi tabanlarında kendi bölgelerinde büyük bir baskı vardır. Bugün Çerkes Halkı büyük bir infial içerisinde. Biz onları sürekli olarak itidale davet ediyoruz.(..) Siyasi otorite tutumunu değiştirmez ve meseleyi sadece dış politika olarak görmeye devam ederse Türkiye'de yaşayan üç milyonu aşkın Çerkes kökenli vatandaş bu meseleye tepki gösterecek ve olay kaçınılmaz bir şekilde iç politikaya yansıyacaktır. Biz açıklıkla ifade ediyorum ki olayların bu boyuta gelmesini istemiyoruz.(..) T.C. olaya müdahale etmelidir, hem de hemen etmelidir. Halkımız bir tek telefonla kendi ödediği vergilerle 50.000 ton buğdayı Gürcistan'a gönderen kendi oylarıyla hükümet olmuş siyasi otoriteden bunu beklemektedir. Son olarak şunu söylemek istiyorum, Siyasi otorite bu konuda en yetkili ağızdan tatmin edici bir açıklama yapmalı yada tavrını açık ve net bir şekilde ortaya koymalıdır.

Teşekkür ediyor Saygılarımı sunuyorum".

Başbakanın Açıklaması:

Abhazya'da kan dökülmesi olayı başlamıştır. Bugünkü aldığımız haberlerden de görüyoruz ki Abhazya bölgesinde olay Kafkasya'nın başka yerlerine de sıçramıştır. Biz Gürcistan Devletinin yetkililerine burada bulunan halka eğer zulüm yapılırsa bunlar katliama tabi tutulursa veya bizzat kötü muameleye tabi tutulursa Türkiye'nin buna razı olmayacağını, Türkiye'de büyük mücadeleye, büyük üzüntüye, sebep olacağını ifade ettik. Binaenaleyh Gürcistan yöneticileri hem sözlü hem yazılı olarak bildirdiler ki insan haklarına aykırı birşey olmayacaktır. Bütün buna rağmen Abhazya'da kan dökülmesini nefretle karşılıyoruz. Kan dökülmesini kınıyoruz. Ve burada olup bitenlerin yeni bir Saraybosna hadisesine dönüşmesini diliyoruz. Bunun üzerine T.C. Devleti taraflara lazım gelen ihtarda bulunmuştur. Ben şimdi T.C. Hükümetinin Başbakanı olarak yeniden burada bu değerli kardeşlerimizin önünde sesleniyorum. Kafkasya'da yeni bir Bosna-Hersek olayı ile karşılaşılmasın. Dünya'ya sesleniyorum. Fevkalade yanlış bir iştir. Dünya'nın buraya dikkatini çekiyorum. Burada insanlık dışı bir takım olaylar olabilmesi muhtemeldir. Olaylar aşağı yukarı başlamış durumdadır. Bunların devamı Türkiye'de vicdanları kanatabilir. Dünya'da da vicdanları kanatabilir. Abhazya'da ve onun dışında meydana gelebilecek olaylarda fevkalade hassasız. Elimizden gelen herşeyi bu olayları durdurmak için harcayacağız. Bunun kanıtı olarak insani yardımda bulunduk. Ve insani yardımda da bulunmaya devam edeceğiz. İşte bu düşüncelerle sizleri selamlıyoruz. Ne zaman bir sıkıntınız olursa çekinmeden bize yansıtın teşekkür ediyorum.

... VE SÜREÇ

Tunay TARKAY

Atılan her adım dayatma sonucu olmuştur. Bunu hiç kimse inkar edemez. Daha önce de yazdık hiçbir şey kendiliğinden getirilip teslim edilmez. Bu Adapazarı Mitingi, Arabalı eylem ve başbakanla görüşme, TBMM'de Abhazya konusundaki Genel Görüşme için de geçerlidir ve olması gerektir.

Aynı şey Türkiye'nin diğer kentlerinde başarılamayan başarıları İstanbul'daki Kafkas Kültür Dernekleri bünyesinde çalışan genç dinamiğin kitlesel eylemleri için de geçerli olmak durumundadır. "Genç Dinamiğin" eylemselliğini yok saymak büyük bir yanılgıyı beraberinde getirir. TC Hükümeti tarafından hem de çok anormal bir gerekçeyle barışa çağrı mitingini yasaklayan mantığa tepki duyulması normaldir, duyulmaması ve sineye çekilmesi anormaldir. İstanbul'daki Kuzey Kafkasya kökenli genç dinamiğin miting meydanında bir araya gelmesi ve yasak koyanları protesto etmesi alkışlanması gereken onurlu bir harekettir.

Aynı şey Katil Şevardnadze'nin ordusu Abhazya'da katliam, soykırım ve tecavüze kalkışırken bir yandan basketbol takımının uluslararası arenada hiçbir şey yokmuş gibi maçlara çıkmasına tepki için geçerlidir. Dünya kamuoyu Yugoslavya'nın olimpiyatlarda yarıştırmaması mantığını kabul edip alkışlarken, işgalci Gürcistan'ın sportif faaliyetlerini sürdürmesine izin vermesi anormaldir.

Bu perspektifle bakıldığında barışsever(?) dünya kamuoyunun yapması gerekip de yapmadığına tepki koymak, koyabilmek anlamlı ve onurludur.

Aynı gençlik barışa ve güzelliğe olan özlemini çok güzel bir örnekle ortaya koymuştur. "Dünya Barış Günü"nde sokakta "gül" dağıtan ve "barış istiyoruz" pankartları ve bildirileri ile yerini almıştır.

Bunların neden yazıldığına bir anlam veremeyenler olabilir ya da bu yazı "nereye?" diye düşünülebilir. Baştan durumu ortaya koyalım. Türkiye'de Çerkeslerin bir türlü aşamadıkları "örgütlenme sorunu" hep kuşaklar arası diyalogsuzluktan kaynaklanmıştır. Yaşlısı, gençleri ürküntüyle karşılamış, genci ise -delikanlılığından olsa gerek- yaşlıları önünde bir engel olarak görmüştür. Bu durum Türkiye'nin neresinde olursa olsun derneksel faaliyetlerde hep temel sorunlardan birini oluşturmuştur ve hala da çok farklı değildir. Yönetici konumundaki insanlar hep taban kitlenin önünü açması gerekirken çoğu zaman bilerek ya da bilmeyerek tıkamıştır. Bağlarbaşı Kafkas Kültür Derneği ve Kafkas Abhaz Kültür Derneği bünyesinde yapılan gençlik toplantıları sonucunda var edilen eylemlerin bir kısmı yukarıda sıralandı. Daha da önemlisi Kafkas Abhazya dayanışma Komitesiyle yoğun bir tartışma süreci yaşadıktan sonra, Komiteyi ikna etme başarısı gösterip "Açlık Grevi" eylemini koyan ve en az diğer eylemler kadar ses getiren girişimin bütün Türkiye'deki Çerkesler tarafından desteklenmesi gerekirken yeterli ilginin gösterilmemesinin mantığını anlamak mümkün değildir. Derneklere "Basın kuruluşlarının yoğun ilgisi olup, güvenlik güçlerinin tavrı olumludur. Yörelereğimizden insanlarımızın eylem için duyarlı tutulmaları ve destek gezileri düzenlemelerini ilgiyle bekliyoruz..." şeklinde çağrı yapan Kafkas Abhazya Dayanışma Komitesi üyelerinin bir kısmı bile "Açlık Grevi" eylemi yapanları ziyaret etmemesini de anlamak mümkün değildir. Bu açlık grevine onay veren komiteden ve Kaf-Kur yöneticilerinden daha fazla destek verilmesi gerekmez miydi? Özellikle gerek komite gerekse Kaf-Kur yöneticileri kiteselliğe dayanan eylemlerin fazla bir anlam ifade etmediğini ve amacına ulaşmadığını defalarca görmelerine rağmen. Amaç birilerini suçlamak değil, fakat daha önce "İstanbul Mitingi" arkasından başlamış olan "Açlık Grevi"nin müdahalelerle yasaklandığını kamuoyuna ilan etmeleri en azından kendileriyle gönül birliği yapmış sürgün yüreklerle nedenleriyle birlikte bildirmeliri gerektiği kanısı uyanıyor.

Barışa çağrı yapmak için miting düzenliyorsun, 17. maddeden yasaklanıyor. Sadece yorumsuz bir haber metni başka bir tepki olmuyor. Kafkas Abhazya Dayanışma Komitesi'nin ve Kaf-Kur'un kendi

bünyelerinde çalışan derneklerle birlikte en azından bir gazete ilanı ile hak edilmeyen yakıştırmanın protesto edilmesi gerekmez miydi?

Abhazya'daki onurlu direnişe destek vermek için gösterilen her türlü çabanın daha dikkatli gözden geçirilerek ele alınması gerekiyor.

Kafkas Abhazya Dayanışma Komitesi 01. 10. 1992 tarihinde Sezai Babakuş imzasıyla geçtiği faksta "...26 Eylülde komitemizin onayı ile başlatılan açlık grevi, gelişmeler dikkate alınarak 30 Eylül günü sona erdirilmiştir..." diyor. Dikkate alınan gelişmelerden bahsedilmiyor. Böyle bir faks doğal olarak amaçlanan zamandan ve hedef gerçekleşmeden bitirilince "gelişmeler"in ne olduğu merak ediliyor. Bu da daha farklı yorumları da beraberinde getiriyor. İfade bulunması gereken yerlerde açık olarak yansıtılmamasından dolayı farklı yerlerde farklı amaçlarla karşımıza çıkıyor.

Sonuç olarak özellikle belirtilmesi gereken temel nokta Türkiye'deki Kuzey Kafkas-yahıların birliğine yönelik çabaların daha dikkatli ve önyargılardan uzak bir perspektifte ele alınmasıdır.

Dört yıldır Kaf-Kur bünyesinde sürdürülen Merkez dernek olma çabalarının son adımlarının atıldığı bugünde 41 dernekten sadece 23 derneğin toplantıya katılmasının mantığını anlamak da mümkün değildir. Hangi dernek yöneticisini konuşturursanız konuşturun, veya sokakta rastladığınız Kuzey Kafkasya kökenli hangi vatandaşa sorarsanız sorun "ne yapmalı?" diye. Verdikleri cevap çok açık olacaktır. "Birlik olmalıyız". Bugün de dernek yöneticiliği yapanların çok büyük bir tarihi sorumlulukla karşı karşıya olduklarını geleceği var etmenin "mihenik taşları" olduklarını unutmamaları gerekmektedir.

"Mihenik Taşı" olmak kuşkusuz zor bir sorumluluktur. Bu sorumluluğu onurlu taşımanın yolu her zaman kitle ile dayanışma içinde olmayı gerektirir. Ulusal kimliğini tescil ettirememiş bir kitle öncülüğüdür söz konusu olan. Bireysel kaygıları ya da bölgesel farklılıkları ön plana çıkararak birliğe yönelik ivmeye kimsenin engel olma hakkı yoktur.

"Zulüm yürürlükteyse kim suçlu: Kendimiz Ve kimdir onu yıkmak zorunda olan:Biz" diyor B. Brecht "Diyalektiğe Övgü" şiirinde. Başka söze ne gerek.....

MUTSUZUN YERİ

Ne mutlu Türküm diyene
K. Atatürk

CİHAN İŞBAŞI (Janisagoh)

GÜRÜLTÜ VAR SES YOK

Yukarıda okuduğunuz başlık, tahmin edebileceğiniz gibi bir şarkı sözü... Hem de Türk pop'unun anlamsız ve argo kavramlara sarıldığı şu dönemde yakaladığı en anlamlı söz belki de... Muhtemelen de milletvekillerini anlatıyor, bürokrasiyi anlatıyor, bizleri anlatıyor...

Yaklaşık 10 gündür dolaşıyorum derginin içinde. Zaten layığı olanların anlaşılmasız ilgisizliğinden dolayı kaptığımız bu naçiz köşede bir de ucundan kıyısından parıldayan birşey bulamadımı insan, işte bizim gibi başlıyor dört dönmeye...

Aylar önce başlayan bir alt-üst oluşla kaban yüreğlerimiz, yerini anlaşılmasız bir sessizliğe bırakıp çekildi göğüs kafesimize. Çerkes halkının eylem yaratma yetisi, tepkiselliği, bir anda kendisini aymaz bir bürokrasi girdabına soktu ve o malum çarkın dayanılmaz yavaşlığı içinde usul usul adımıyor yolunu...

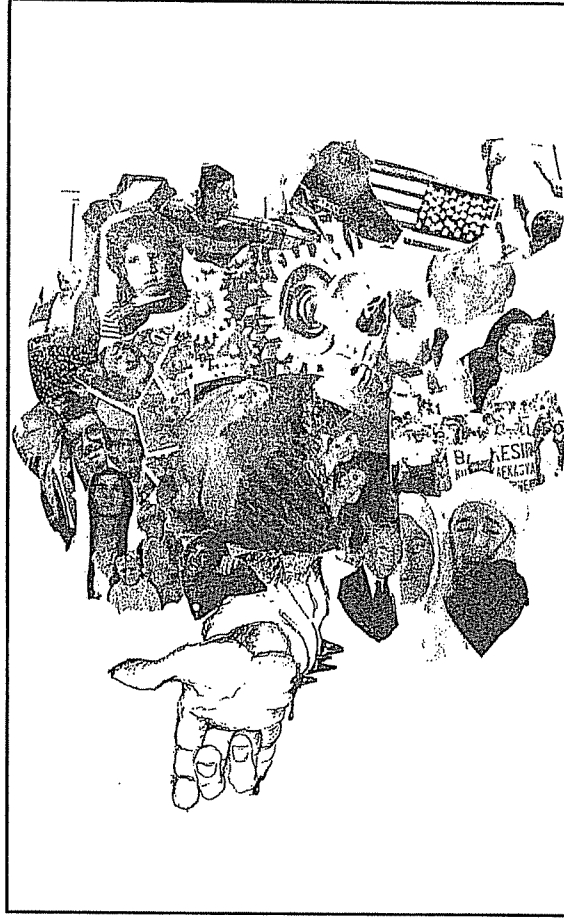
Yarıda kesilen daha doğrusu kesilmek zorunda bırakılan açlık grevi sürecinden sonra derginin faksı da dinlenmeye çekildi.

Bu süreç içinde Demirel ile görüşüldü ve aynı şeyler, tarafından dile getirildi... Yani uzun konuşup hiçbir şey söylememek adına yine konuşturdu tecrübesini ve bizim ses bandımız alkışlar arasında bitti...

Sayın Başbakan, kendisine, ipler kendi elindeymiş gibi davranılmasından hoşlanıyor belki, ama diyeceği ve dediği yalnızca şu:

"Benim diyeceğim bu kadar".

Ve gündemin genellemesi eninde sonunda aynı tesbite dayanıyor; "Gürültü var ses yok".

Tüm bu gelişmeler, genel bir doğruyu tersine de olsa gerçekliyor... "Tepkisellik, tabanın kendi inisiyatifi içine enjekte edilemeyip, bürokrasi paralelinde kendini gösterdiğinde sonuca giden yol da uzuyor".

Yani üst düzey bağlantıların kişilere verdiği kıvrırma payını kitlesel tepkiler vermiyor, hiçbir bürokrat sesini yükselten bir topluluk karşısında, masa başındaki gibi kıvrıramıyor ama bahsettiğimiz bu avantaj da yavaş yavaş ellerimizden kayıp gidiyor...

Çünkü son dönem pratiğimiz, masadaki tavrımızla, sokaktaki tavrımız arasındaki dengeyi açıkça yüzümüze vuruyor... Demirel ve hükümeti de malum manevralarla, bundan en iyi şekilde yararlanıyor.

Sayın Başbakan, Abhazya olayını kendi ve halkı adına sahiplenir görünürken mecliste kavak yelleri esiyor...

Kısaca Şırnak valisinin bir sözüyle yazımı bağlamak istiyorum. Kendisi şöyle diyor; "Buradaki çocuklar devlet büyüğü olarak Sayın Demirel'i, Özal'ı tanımıyorlar".

Keşke diyorum buradaki çocuklar da.....

A

LMANYA NOTLARI / Dr. Batıray Özbek (Yedic)

BU BAŞIBOZUK DÜNYADA BARIŞSEVER HALKLAR CEZALANDIRILIYOR!

Bundan 130 yıl önce Çerkesler, Ruslarca kılıçtan geçirilerek, etnogenoside uğratılarak, binlerce yıllık Anavatanlarından kovulduklarında tüm dünya gözlerini yummuş, kulaklarını tıkamış, ağızlarını kapatıp oturmuştu. O günden bu yana dünyanın çeşitli ülkelerinde yok edilmek için çok baskı görmelerine rağmen, en tabii haklarını barışçı yollardan, teröre yeltenmeden, medeni yollarla almanın mücadelesini vermişler ve de vermektedirler de. Bu medeni davranışın tüm dünya devletlerince takdirle değerlendirilmesi ve karşılığının verilmesini beklemekteyiz. Ne yazık ki bu beklentiler günümüze kadar boşuna olmuştur!

1931 yılında Gürcü asıllı diktatörler, Stalin ve Beria, Gürcü milliyetçisi olarak Güney Osetya ile Abhazya'yı kendi topraklarına ilhak etmişlerdir. Bunu yaparken bu karara karşı çıkan, Abhazya Reisicumhuru N. Lakoba'yı ve beraberinde en önde gelen politikacıları ve daha birçok Abaza'yı öldürmüştü. Ardından da Abazaca okuma yazma yasak edilir ve Abhazya'ya ve Güney Osetya'ya binlerce Gürcü göçmen getirilerek yerleştirilir. Bu yolla 1897'de 59.000 Abhaza karşılık 25.000 Gürcü ve 5.000 Rus yaşarken, 1939'da 56.000 Abazaya karşılık 92.000 Gürcü ve 60.000 Rus yaşar olmuştur. Bu popülasyon (nüfus) değişimine tüm dünya susarak, duruma seyirci kalmıştır.

1989 yılında yine Gamsagurdia, Abhazya'yı istila ederek, Gürcistan'a ilhak etmeye kalkar. Durumu çok iyi kavrayan Abazalar, derhal tedbirlerini alarak, bu saldırıyı geri püskürtürler. Yine tüm dünya susar, sanki hiç bir şey olmamışcasına.

1991 yılında, batının çok takdir ettiği, batı çıkarlarına hizmet ettiği için, en büyük demokrat ilan ettiği Şevardnadze, bağımsızlığını is-

teyen Güney Osetya'ya karşı savaş ilan eder ve binlerce kişinin ölmesine neden olur. Bütün dünya yine kulaklarını tıkar.

23 Temmuz günü, Abhazya bağımsızlığını ilan eder. Böylece Stalin diktatörünün yok ettiği bağımsız Abhazya Cumhuriyeti tekrar hayata kavuşturulur. Bunu kabullenemeyen "büyük demokrat" Şevardnadze, 13 Ağustos'da Abhazya Cumhuriyeti Devlet-başkanı Ardzınba'ya, "askeri çıkartma yapmayacağım" diyerek söz verdiği halde, sözünü tutmayarak, 14 Ağustos günü, kara, deniz ve havadan küçücük Abhazya'ya saldırır. Karşılarındaki üstün güce, Sohum şehrini yakıp yıktırmamak, sivil halkı yok yere öldürtmek istemeyen Abhazlar, anlaşma isterler ve askerlerini Sohum batısındaki Gumista'ya çekeceklerini, kendilerinin de Sohum doğusundaki Bagmarani'ye çekilmelerini teklif eder. Gürcüler bunu kabullenir görünürler. Ancak Abazalar geri çekilir çekilmez verdikleri sözü tutmadan derhal Sohum'u işgal ederler. Dükkanlar yağmalanır, sahipleri öldürülür, kadın, çocuk demeden yakalanan herkes öldürülür. Barışçı Abaza hemşerilerimiz de ne yazık ki, üç kez bu tekliflere aldanırlar.

**İnsan haklarının müdafileri,
Demokratlar, Sosyalistler,
Hürriyetin müdafileri neredesiniz?
Neden politikacılar,
aydınlar susuyorlar?**

1944 yılında Abazaları Orta Asya'ya deportasyon yapma planlarını yapan Diktatör Stalin ve Beria'nın planları, ne gariptir ki onun torunu "Demokrat" Şevardnadze tarafından 48 sene sonra daha barbarca yerine getiriliyor.

Hem de insan haklarının, millet haklarının bol bol atıldığı bir zamanda ve tüm dünya demokrat devletleri ve kuruluşları kulaklarını tıkayıp, gözlerini yumarak. Ne kadar acı ve utanç verici bir durum, demokrasi için.

Abazalara her türlü ilaç ve yiyecek yardımı önleniyor. Kızılay'dan Kızılhaç'a kadar her türlü beynelmilel kuruluşların Abazalara yardım etmesine mücadele edilmiyor. Ne tuhaf ki tüm dünya barışsever kuruluşları hiç bir şey olmamışcasına susuyorlar, yardım kurumları seslerini çıkarmıyor, yoksa çıkarmıyorlar mı?

Ne gariptir ki, yine tüm dünya kulağını, ağzını, gözünü tıkadı, oturdu kaldı.

Hiç kimse Abhazya'yla ilgilenmiyor. Sanki böyle bir halk yokmuş gibicesine.

İnsan haklarının müdafileri, Demokratlar, Sosyalistler, Hürriyetin müdafileri neredesiniz?

Neden politikacılar, aydınlar susuyorlar?

Avrupa, Amerika ve Gürcistan arasında gizli bir antlaşma mı var acaba? "Sen doğuyu bize bırakırsan biz de senin toprak bütünlüğünü koruman için yapacağın her türlü vahşeti ve barbarlığı görmeyeceğiz, duymayacağız" diyerekten. Çünkü kullanılması uluslararası yasak olan kimyevi savaşı yapan, çivili şarapnel kullanan Gürcülerin, beynelmilel antlaşmaları hiçe saymaları ve batının bu suskunluğu ve duymamazlığına, başka bir açıklama getiremiyoruz.

Stalin=Beria=Gamsagurdia=Şevardnadze

Birbirinden farklı olmayan dördü dik-tatördürler. Her dördüde silahsız, barışçı, hürriyet isteyen sivil halkı öldüren yağmalayan, öldürdükleri kişilerin cenazelerini para karşılığında ailelerine geri satan canavarlardır.

Şevardnadze, Batının ses çıkarmayacağından o kadar emin ki, bu güvenden dolayı da istediği şekilde at oynatmaktadır. En son güveni ise TC. Hükümeti vererek, Abhazya'yı barbarların, çapulcuların işgaline bırakmıştır.

Kim ki bu barbarlığa karşı kayıtsız kalıyor, kim ki bu vahşeti görmemezliğe geliyor, kim ki bu etnogenosidin yapılması için yardımda bulunuyor, bilin ki bunların hepsi de tarih önünde sorumludurlar ve hepsi de birer Stalin ve Beria'dır. Bunların hiç birinin Stalin'i ve Beria'yı yargılamaya hakları yoktur.

Kim ki, Şevardnadze'yi ekonomik ve politik yönden destekliyor bilin ki o da bir Stalin,

bir Beria'dır.

Biz diyoruz ki; tarih sayfasında sadece barışçı yollardan, haklarını arayan Abazalar (Adıgeler, Çeçenler, Osetinler, Dağıstanlılar da) böylesine bir halkı rencide edici davranışı hak etmediler.

Şevardnadze, Batının ses çıkarmayacağından o kadar emin ki, bu güvenden dolayı da istediği şekilde at oynatmaktadır. En son güveni ise TC. Hükümeti vererek, Abhazya'yı barbarların, çapulcuların işgaline bırakmıştır.

Biz buradan tüm dünya devletlerine yine barışçı yollarla çağrıda bulunuyoruz. Yeryüzünün her köşesinde kavga, dövüş, savaş istemiyorsanız barışçı yollardan haklarını arayan halkların ve milletlerin hakkını verin, destekleyin. Ezdirmeyin, yok ettirmeyin küçük ulusları büyük uluslara. Dünyanın neresinde olursa olsun, hangi kıtada, hangi milletten ve dinden olursa olsun, her ulusun tarihsel hakkını almasına yardımcı olun. Kararlı olsun bunu yerine getirmekte dünya devletleri, politikacılar, beynelmilel kuruluşlar. Kimden ve neden korkuyorsunuz ki? Gerçekten dünyada terörü önlemek istiyorsanız, kendi ekonomik ve politik çıkarlarınız için öldürtmeyin, yok ettirmeyin büyük uluslara küçük ulusları. Aksi takdirde şu güzel dünyada her gün ölümler, yaralıları, harp sahneleri olacaktır. "Terör" olayları insanların günlük yaşamının en acı, korkunç dakikaları olacaktır. Bunun sorumluları da, demokrat ülkelerin, demokrat politikacıları olacaklardır, yoksa "teröristler" değildir.

Çerkesler ki, 250 sene Çarlık Rusyasına karşı direnmiş, kahraman, korku nedir bilmeyen bir halktır. Eğer bugün susuyorsak, eyleme geçmiyorsak korktuğumuzdan değil, haklarımızı demokratik yollardan alacağımıza inandığımızdandır. Demokrasiye olan inancımız sarsılmadığındandır.

Bu inancımızın sarsılmaması için demokratik dünyadaki tüm sorumlu devlet adamları ve politikacıların gerekli politik girişimlere geçeceklerine inanıyor, güveniyor ve bekliyoruz da.

"KARAÇAY- BALKAR HALKLARININ BİRİNCİ KÜLTÜR FESTİVALİ"

1500 yıldır Kuzey Kafkasya'da yaşayan ve Çerkes kültür bütünlüğü içinde yer alan Karaçay ve Balkar halkları İkinci Dünya Savaşı'nda Almanlarla işbirliği yaptıkları gerekçesiyle 1944 yılında yurtlarından sürgün edilmişlerdir. 1957 yılında sürgünden dönen Karaçay-Balkarlar halen Kuzey Kafkasya'da iki özerk cumhuriyette (Karaçay-Çerkes ve Kabardey-Balkar) yaşamaktadırlar ve nüfusları 175.000 civarındadır.

6.9.1991 tarihinde Nalçık'te yapılan "Karaçay-Balkar Halklarının Birinci Kültür Festivali"ne katılan Dilber KANŞAY kitabında Karaçay-Balkar Halklarının tarihi, sosyo-kültürel yaşamları, halk şarkıları ve folklorü hakkında özlü bilgiler vermekte ve festivalden güzel görüntülerle de kitabını süslemektedir.

Söz Karaçay-Balkar halklarından açılmışken bir hususun üzerinde durmak gerekmektedir. Gerek bu kitapta ve gerekse Karaçay-Balkarlar hakkında yazılmış diğer eserlerde Karaçay-Balkarların asırlardır birlikte yaşadıkları Kuzey Kafkasya Çerkes halklarının kültür ve yaşam tarzlarından derin bir şekilde etkilenecek kazanmış oldukları Çerkes kimlikleri sürekli göz ardı edilerek Türk dünyasının bir parçası olarak gösterilmeye çalışılmaktadır. Karaçay-Balkar halklarının Çerkes kimliklerinin Türk kimliklerinden daha önce geldiğinin hiçbir zaman unutulmaması gereken bir gerçek olduğunu belirtmekte yarar görüyorum.

"ÇERKES TARİHİ"

Dünyanın en eski halklarından olan Çerkesler Hitit, Kuban ve Kolkhide gibi yaşadıkları çağların ileri uygarlıklarına sahip olmuşlar, tüm mitolojilerin anası olan Nart Mitolojisini dünya uygarlığına kazandırmışlardır. Anavatanları olan Kafkasya ve Karadeniz kıyılarında Sind, Meot, Zih devletlerini kurdıkları gibi, Köle olarak götürüldükleri Mısır'da Memlük devletinin, zorla sürüldükleri Osmanlı topraklarında ise Türkiye ve Ürdün gibi devletlerin kuruluşlarına da önemli katkılarda bulunmuşlardır.

Binlerce yıllık köklü ve zengin bir tarihe sahip olan Çerkes halkının tarihinden resmi ideoloji doğrultusunda yazılmış ve bilimselliği olmayan tarih kitaplarında bir kelime dahi sözedilmediği gibi bilim adamı dürüstlüğüne sahip hiçbir tarihçi de bugüne kadar Çerkes tarihi ile ilgili herhangi bir çalışma yapmamıştır. Böylece Türk halkı Çerkesler hakkında bilgisiz bırakıldığı gibi tüm devlet kademelerinde de aynı bilgisizlik hakimdir.

Türk Devletinin kuruluşunda önemli yerleri olan ve Türkiye'de üç milyondan fazla nüfusları olduğu tahmin edilen Çerkeslerin Adige, Apsuwa gibi ulusal adlarını dahi bilen bilimadamı, aydın, gazeteci, politikacı ve devlet adamlarının sayısı parmakla sayılacak kadar azdır.

Hayri ERSOY ve Aysun KAMACI'nın yazdıkları kitap her ne kadar kapsamlı ve Çerkes tarihinin çarpıcı yönlerini ortaya çıkarması bakımından yeterli değilse de Türkiye'de Çerkesler hakkındaki bilgi açığının kapatılmasında önemli katkısının olacağı şüphesizdir. Çalışmalarından dolayı araştırmacıları kutluyorum.

"SÖZLÜK"

Kafkas dilleri dünya dil ailesi içerisinde ayrı bir grup oluşturur. Kafkas dilleri içerisinde en çok konuşulan ise Gürcüceden sonra Adigece'dir. Dünyada Adige dilini konuşanlar en çok Türkiye'de yaşarlar. Adigeceyi konuşanların sayısı Türkiye'de iki milyon civarındadır.

Adige dili üzerine Avrupa'da ve Rusya'da dilbilimciler tarafından birçok araştırmalar yapılmış ve sözlükler düzenlenmiştir. Üç Kuzey Kafkas cumhuriyetinde anadil olarak okutulmakta, radyo ve televizyonda, basında, tiyatrodaki kullanılmaktadır. Bu dille ürünler veren sanat ve edebiyat adamları mevcuttur.

Ençok Adigenin yaşadığı Türkiye'de ise resmi ideolojiyi oluşturanlarca Türkçe dışında diğer halkların dilleri adeta düşman dil muamelesi görmüştür. Üniversitelerde Sümerce, Sanskritçe gibi diller okutulup, radyolarda Afrika kabilelerinin dillerinde müzik parçaları okunurken, ülkenin vatandaşı olan iki milyon kişinin anadili olan Adigece bir kez olsun radyo ve televizyonun kapılarından içeri alınmamıştır. Bilim üretmesi gereken üniversite ve diğer kurumların da bugüne kadar ilgisini çekmemiştir. Dünyada hayvanların dahi konuşma ve anlaşma yöntemleri bilimin konusu olurken, iki milyon insanın anadili yaşadığımız ülkede henüz dilbilimciler ve bilimsel kuruluşlarca keşfedilmemiştir.

Dünyada Ubih dilini bilen son kişi olan ve Bandırma'da oturan Tevfik ESENÇ'in kapı eşiği Avrupalı dilbilimcilerce aşındırılırken, Türk dilbilimcilerinin tanışma fırsatı bulmadan dünyadan göçmüştür.

Yasin ÇELİKKIRAN'ın uzun ve yorucu bir çalışmadan sonra meydana getirdiği Türkçe-Adigece ve Adigece-Türkçe sözlükler Türkiye'de Adige dili üzerine yapılmış ilk çalışmadır. Adigeceyi öğrenmek veya geliştirmek isteyenler için yararlı olacak bir başvuru kitabı niteliğindedir.

GÜRCİSTAN'IN EMPERYALİST TUTUMU GEÇMİŞTE VAR MIYDI?

Pçentleş M.

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin dağılmasından sonra oluşan bağımsız cumhuriyetlerden biri olan Gürcistan'ın 1921 Anayasası'nı yeniden kabul etmesi ile oluşan belirsizlik ve Gürcistan yönetiminin Federasyon için görüşmelere yanaşmaması sonucu Abhazya Özerk Cumhuriyeti bağımsızlığını ilan etmiştir. Ancak, 14 Ağustos 1992 tarihinde Gürcistan, Abhazya'ya saldırmış ve bazı yerleri işgal etmiştir. Geçmişteki olaylara baktığımızda Gürcistan'ın emperyalist emelleri her dönemde varolmuştur. Özellikle Sovyet döneminde en üst yönetimde görev alanların destekleri veya doğrudan müdahaleleriyle bu emellerin bazılarının gerçekleştirilmesi mümkün olmuştur. Özellikle Stalin döneminde Abhazlara yapılan insanlık dışı ve savunulan ideolojiye ters düşen uygulamalar unutulmamıştır.

Geriye baktığımızda Gürcistan, sadece Abhazlara değil, Osetlere, Acerilere ve Ahıska Türklerine de saldırmıştır. Ahıska Türklerinin başına gelenleri, özellikle bu günlerde Türkiye'nin dış politikasını yönlendirenlere hatırlatmak gerekmektedir. Çünkü, 7. Demirel Hükümeti ve Dışişleri Bakanlığı'nın uzmanları, Ahıska Türklerine geçmişte yapılan insanlık dışı uygulamayı gözden kaçırmakta, (Abhazlara karşı) Gürcistan'a destek vermektedir. Aslında bu durum, Türkiye'nin kısa ve uzun dönemdeki politikalarına da ters düşmektedir. Nitekim Türkiye'nin önünde, Türkiye'ye göç etmek isteyen Ahıska Türkleri sorunu bulunmaktadır. Ahıska Türkleri 1944 yılına kadar, Gürcistan'da Türk sınırına yakın Ahıska Vilayeti'nde oturmaktaydılar. Stalin'in Türkiye'den toprak talebinde bulunması sırasında Ahıska Türkleri, aşağıdaki belgeden de anlaşılacağı üzere Orta Asya'ya sürülmüşlerdir. Sürgün çetesinin baş mimarları Stalin-Beria ikilisidir (Her ikisi de Gürcüdür). Ayrıca Gürcistan yönetimi de bu sürgünü gönülden desteklemiş, boşalan yerlere Gürcüleri iskan etmiştir. Stalin'in ölümünden sonra itibarları iade edilen Ahıska Türkleri evlerine dönmek istemiş, ancak Gürcistan yönetimi tarafından ülke sınırları içine dahi sokulmamıştır. Böylece toprakları, evleri zorla gaspedilmiştir. Geçmişteki olaylar gösteriyor ki Gürcistan yönetiminde bugünlerde başgösteren "emperyalizm hastalığı"nın kökleri Çarlık Rusyası'na dayanmaktadır. 1800'li yılların başında Çarlık Rusyası'nın hizmetine giren Gürcistan, o günden bu yana emperyalizmin maşası olmuş, Çerkesleri daima arkadan hançerlemiştir.

Aynı yıllarda sürgüne uğrayan Türk kökenli Balkarla

ra karşı Çerkeslerin (Kabardey Cumhuriyeti'nin) davranışı, Gürcistan yönetiminin davranışının tam tersi olmuştur. Sürgünden dönen Balkarları Kabardeyler sevgiyle karşılamışlar, önceden oturdukları verimsiz topraklardan daha verimli ve elverişli yerlere oturmasını sağlamışlardır. Yıkılan evlerinin onarılmasına yardım etmişler, topraklarını ekebilmeleri için her türlü desteği (tohum, makine, teçhizat vs.) vermişlerdir. Kısaca, Kabardeyler, Balkarlarla ekmeğini paylaşmış, onlara aş vermiş, iş vermiş, nihayet yönetime ortak etmiştir. Bu davranışlarıyla, Kuzey Kafkasyalıların karakteristik özelliklerini de yansıtmışlardır. Tüm bunlar bilinirken, Türklere de acımasızca davranan Gürcistan yönetimine Türk Hükümeti'nin vermiş olduğu destek, Türkiye'de yaşayan Kuzey Kafkasyalıları derinden üzmektedir.

Sonuç olarak 7. Demirel Hükümeti, geçmiş olayları gözönünde tutarak, tavrını değiştirmeli, Abhazya'yı desteklemelidir. Aksi takdirde, bugünkü Gürcistan sınırları içinde yaşayan ve hiç bir hakları olmayan yaklaşık 500 bin Azeri Türkünün başına neler geleceğini şimdiden görmek mümkündür. Çünkü Gürcistan yönetimi, fırsat bulduğu takdirde etnik arındırma yöntemine başvuracaktır. Dolayısıyla sıra Türklere de gelecektir. Unutmayalım ki tarihsel olayların ve hataların tekrarı her zaman mümkündür.

"Yuridiceskaya Gazeta"
Moskova, 1990, Sayı 1

Tamamen gizli
DEVLET SAVUNMA KOMİTESİ
Yoldaş İ.V. Stalin'e
24 Temmuz 1944

Gürcistan SSC'nin Türkiye'yle sınırı olan bölgelerinde Türk nüfusu oturmaktadır.

Sözkonusu nüfusun önemli bir kısmı yıllardır ki Türkiye tarafındaki akrabalarıyla temas kurmak suretiyle muhaceret eğilimi içinde olup kaçakçılık yapmakta, Türk istihbarat organları için casus eleman angaje etme kaynağı oluşturmakta ve eşkiya gruplarına insan gücü temin etmektedir.

SSCB sınırının Gürcistan SSC kısmında sınır güvenliğini temin etmek amacıyla SSCB Halk İçişleri Komiserliği, Ahıska, Ahılkelek, Aspinza, Adıgen ve Bogdanovka rayonlarıyla (kazalarıyla) Acaristan Özerk SSC'ye bağlı bazı köy camiasından Türk, Kürt, ve

24 июля 1944 г.

Совершенно секретно

**ГОСУДАРСТВЕННЫЙ
КОМИТЕТ ОБОРОНЫ**

товарищу Сталину И .В.

В районах Грузинской ССР, граничащих с Турцией, проживает тюркское население.

На протяжении ряда лет значительная часть этого населения, связанная с жителями приграничных районов Турции родственными отношениями, проявляет эмиграционные настроения, занимается контрабандой и служит для турецких разведывательных органов источником вербовки шпионских элементов и насаждения бандитских групп.

В целях улучшения условий охраны государственной границы СССР на участке Грузинской ССР НКВД СССР считает целесообразным переселить из Ахалцхского, Адигенского, Аспиндзского, Ахалкалакского, Богдановского районов и некоторых сельсоветов Аджарской АССР 16700 хозяйств тюрков, курдов и халкилов, общей численностью 86000 душ, в районы Казахской, Узбекской и Киргизской ССР.

После переселения тюрков считаем целесообразным в эти районы вселить 7000 хозяйств малоземельных колхозников из других районов Грузинской ССР.

Одновременно НКВД СССР на этом участке границы будут проведены специальные мероприятия по усилению пограничного режима.

Представляя при этом проект постановления Государственного Комитета Оборонны, прошу Вашего решения.

Мероприятия, согласованы с ЦК КП(б) Грузии и СНК Грузинской ССР.

**НАРОДНЫЙ КОМИССАР
ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
СОЮЗА ССР.
(Л. БЕРИЯ).**

Hemşil olmak üzere 16.700 hane-nin toplam 86.000 kişilik nüfusunun Kazakistan, Özbekistan ve Kırgızistan SSC'ye tahliye edilmesini uygun görmektedir.

Türkler tahliye edildikten sonra bu bölgeye Gürcistan'ın diğer bölgelerinden toprak sıkıntısı çeken 7.000 kolhozcu (kollektif çiftçi) hanesinin iskan edilmesi uygun bulunmuştur.

Aynı zamanda sınırın sözkonusu mahalinde SSCB Halk İçişleri Komiserliği'nce sınır rejimini yoğunlaştırıcı özel tedbirler alınacaktır.

Dolayısı ile Devlet Savunma Komitesi'ne taslak getirmek üzere karar vermenizi arz ederim.

Önlemler konusunda Gürcistan Komünist (Bolşevik) Partisi Merkez Komitesi ve Gürcistan SSC Halk Komiserleri Şurası (Bakanlar Kurulu) ile mutabakata varılmıştır.

**SSCB HALK
İÇİŞLERİ
KOMİSERİ
L.BERİYA**

(Ruşçadan Çev:
Muhibbi Ahmetov)

ABHAZ AYDINLARINDAN DÜNYA AYDINLARINA ÇAĞRI

Abhaz topraklarında yaklaşık üç aydır vahşet uygulayan Gürcü işgal kuvvetleri, başka bir suçtan da sorumludur. 23 Ekim 1992'de Gürcü muhafız birlikleri, Abhazya Devlet Arşivi ve D.Gulia Abhaz Edebiyat ve Tarih Enstitüsü binalarını yağmalayıp, yaktılar. Yangın, kopyası olmayan belgeleri, elyazmalarını ve kitapları yok etti.

Acı ve hüznle kabul etmeliyiz ki, Abhaz kültürü büyük ve onarılmaz bir zarar görmüştür. Halkımızın milli varlığı olan eşsiz kutsal emanetler, birkaç nesil bilim adamının tarihimize kültürümüzle ilgili gerçekleri ortaya çıkarmaya yönelik araştırmaları, unutulmaya terk edilmiştir. Abhazya'nın 20.yüzyılda uğradığı en büyük felaketlerden biridir.

Arşiv ve Enstitü binalarındaki yangın, tesadüf eseri değildir. İki ayı aşkın bir süredir, Gürcü kuvvetleri büyük bir hevesle Abhazya'nın kültürel ve araştırma merkezlerini tahrip etmekteydiler. İlgalciler, Abhaz Devlet Etnografya Müzesini, Bestekarlar ve Yazarlar Birliği binalarını, D.Gulya ve N.Lakoba Anıt Evini, Abhaz Devlet Üniversitesi ve Araştırma Enstitüleri binalarını vb... yağmalamışlardır.

İşgalciler tarafından önceden planlanarak yapılan bu barbarca hareket, mevcut Gürcü rejiminin cani ideolojisi ve icraatının başka bir delilidir.

Halkımıza silahla saldıran işgalciler, imanımızı kırmaya, milli kimliğimizi ezmeye çalışıyorlar. İki kültür ve araştırma merkezini tahrip ederek bizi tarihimizden ve geçmişimizden koparmaya çalıştılar. Üniter Gürcistan saçma ideali peşindeki işgalciler, Abhaz ulusal kültürünün bütün anıtlarını yerle bir etmeyi, "Gürcistan'da Gürcü toprağı olmayan bir karış yer yoktur" yalanını bütün Dünya'ya söylemeye devam edebilmek için, Dünya tarihindeki "Abhazya" nosyonunu ortadan kaldırmayı amaçlıyorlar.

Ancak, bu canice planlarını gerçekleştirme şansı yoktur. Kimse bizi tarihimizden ve toprağımızdan koparamaz. İşgalciler kovulduğu ve Abhazya yeniden özgür olduğu zaman, Abhaz bilimadamları, halkımızın geleceğı adına, kayıp mirasımızı yeniden canlandırmak üzere bu çok zor işe koyulacaklardır.

Mevcut Gürcü Liderleri, Abhaz topraklarında gerçekleştirilen tüm suçlardan sorumludur.

27 Ekim 1992

**Ardzinba V.G. Tarih Doktoru
Sagaria B.A. Tarih Doktoru
Domenia O.N. Filozof Doktoru
Aristava Sh.K. Filoloji Doktoru
Arshba N.V. Filoloji Doktoru**

Vatan Aşkı Gazetesi-Haziran 1991
Sayı 4. Sayfa 3. Nartkale-Kabardey-Balkar Cumhuriyeti

Değerli Okurlar,

Ağustos ayının son günlerinde, Türkiye'den seçkin bir heyet vardı Maykop'ta. Daha önce Kabardey-Balkar ve Karaçay-Çerkes cumhurbaşkanları ile de görüşmüş olan heyet, burada da başkanımız sayın Carım Aslan ile görüşmüş ve ekteki yazılı metni sunmuş bulunuyor.

"Eski parlamenterlerden, emekli generallerden, sanayici ve işadamlarından oluşmuş, muhtelif kariyere mensup ve değişik kabileleri temsil eden, aynı ideal ve görüşte kimselerden oluşmuş heyet"ten kimileri ile Kuzey Kafkasya Kültür Derneği'nde aynı dönem yönetim kurulunda bulunmuştum. Kimileri ile çok uzun yıllardan beri tanışıyordum. Kimileri ile de hiç tanışma şansım olmamıştı.

Aralarında geçmişte, Anavatan ile mektuplaştığı için, bir arkadaşımızı "dernek üyeliğinden ihraç" istemi ile onur kuruluna verenler vardı. İstanbul Abhaz Derneği'ndeki KAF-KUR toplantısı sonuç bildirisinde, şimdi kendi metinlerinde geçen "etnik kimliğimizin tanınması" istemini çok sivri bulan, yazılmaması gerektiğini ileri süren, Ankara derneğinde bu doğrultuda saatlerce konuşanlar vardı. Kimileri "Çerkes varlığı ancak Kuzey Kafkasya'da sürebilir" diyenlere hep "komünist" diye gelmişlerdi. İçlerinden biri, anavatanda "vatan mülkten önce gelir" ibaresi yazılı armağana layık görülecek davranışlarda bulunmuştu. Kimileri yakın zamana kadar derneklerimizin herhangi birine üye olmamışlardı. Kimileri belki halen de üye değildi. Aralarında, kendileri için hep övgü duyduğumuz kimi hemşerilerimiz de vardı.

İşte bu seçkin heyet, çok uzun yıllardan beri "Anavatana dönmeliyiz, Çerkes varlığı ancak anavatanda sürebilir" diyen, bu uğurda çaba gösteren, sıkıntıları göze alan, onlara katlanan, heyetten kimileri anavatandan gelmiş kardeşlerimizden öcü görmüş gibi kaçarken, delik ceplerle kardeşlerimizi ağırlamaya çalışan, hayatını dönüşü göre yönlendirmiş herkesin, hemen her cümlesini onaylayabileceği bir metin ile karşımıza çıkıyordu.

Şimdi denebilir ki; Çerkesler adına söz söylemek derneklerin tekelinde mi?.. Değişen

koşullara göre kişilerin görüşleri değişemez mi?.. Doğruları kavrayıp o uğurda çaba gösterir hale gelemezler mi?..

Elbetteki Çerkesler adına söz söylemek derneklerin tekelinde değil. Elbetteki kişiler görüş değiştirebilir, korktukları Anavatan'dan korkmaz hale gelebilirler. Doğruları kavrayabilir, onları gerçekleştirme doğrultusunda adımlar atabilir, çaba gösterebilirler.

Ancak bu seçkin heyetten, benzer düşüncedeki kişilerle, kuruluşlarla -özellikle KAF-KUR ile- ilişki kurmuş, tartışmış, aynı düşüncüyü paylaşan kişi ve kuruluşların katkılarını alma, onların da gücüyle donanma çalışması yapmış olmalarını beklemek haksızlık olmasa gerek. Yine de sürgünün ilk günlerinden beri var olan, son çeyrek yüzyılda yaygınlaşan "Anavatan'a Dönüş" düşüncesinin büyüklerimizce de benimsenmesini, bu kadar açık bir şekilde ifade edilmesini, amaca ulaşılacağına belirgin göstergesi olarak yorumluyor, büyük mutluluk duyuyorum.

Unutmayalım ki; "Anavatan'a Dönüş" çalışmalarına katkılarımız oranında halkımızı seviyoruz, ulusal yaşamı istiyoruz, söylediklerimizde, yazdıklarımızda samimiyiz. Çünkü; "sürgün" yok oluştaki gidişin nasıl ilk adımı ise, "dönüş" de düşlenen, özlenen ulusal yaşamın ilk adımıdır.

Sadece heyetteki kimselerin değil, hiçbir Çerkesin "Anavatan'a Dönüş" çalışmalarının dışında kalmaması dileği ile heyetin yöneticilerimize sunduğu metni aktarıyorum:

Sayın Başkan,

Türkiye'de yaşayan, muhtelif kariyere mensup ve değişik kabileleri temsil eden, aynı ideal ve görüşte kimseler olarak, anavatani ve başkanı olarak sizi ziyaret etmenin sonsuz haz ve mutluluğu içindeyiz.

Aynı ülkelerde yaşıyoruz. Ama bir bütünün iki parçasıyız. Anavatandan ayrılalı 128 sene oldu. Kaybolmamak için mücadele verdik. Kalbimiz vatan aşkı ile dolu, gönlümüz sizinle beraberdir. Ne yazık ki birçoklarımız lisanını kaybetmiştir. Şehir hayatında yaşayanlar için bu kaçınılmaz akibettir.

Dünya dengeleri değişmiş, demokrasi, insan hakları, liberal ekonomi, milletlerin ve devletlerin ortak idealleri haline gelmiştir.

Etnik kimliklerin tanınması ve geliştirilmesi ve mülkiyet hakkı temel insan hakları içinde kabul edilmektedir.

Kuzey Kafkasya sizin olduğu kadar da bizimdir. Sürgün edilen dedelerimiz ve onların devamı olan babalarımız anavatanına geri dönmek azmi ve heyecanı içinde terki hayat ettiler. Bizler de onların duygularının gerçek varisleriyiz. İnaniyoruz ki, "Çerkez Varlığı Kuzey Kafkasya'da sürebilir."

Heyetimiz, eski parlamenterlerden, emekli generallerden, sanayici ve işadamlarından oluşmaktadır.

Mega hedef olarak kabul ettiğimiz Kuzey Kafkasya davasının Devletlerarası platformda ele alınması gereğine inanıyoruz. Amacımız Kafkasya'ya yatırım ve dönüşe Türk Hükümetince de destek verilmesini sağlamaktır.

Parçalanmış olan Kuzey Kafkasya'nın her bir parçasını ziyaret edeceğiz. Kendilerine en samimi duygularla bağlılığımızı arz ve ifade edeceğiz.

Türkiye'de üçmilyon civarında Çerkez var. Her sahada yetişmiş, kıymetli meslek ve kariyer sahibi hemşehrilerimiz mevcut. Sizlerle daha yakından ilgilenmek, maddi-manevi işbirliği yapmak istiyoruz. Türkiye ile aranızda bir köprü oluşturmak arzusundayız.

Yeni yapılanmanızda, Liberal ekonomi uygulamasında, özellikle idari, bankacılık, hazine mumelatı vesair konularında gerek duyulursa tecrübe ve birikimlerimizle yardımcı olmak istiyoruz. Yapacağımız işbirliğinin şumul ve içeriğini ayrıca görüşebiliriz.

Kafkasya dışında yaşayan yurttaşlarımızın anavatanına bir plan dahilinde üretime katkı sağlayacak tarzda dönmesini, anavatanın hayati konusu olarak görüyoruz. Bu hususdaki fikir ve hazırlıklarınızı öğrenmek istiyoruz.

Türkiye'de yaşayan Adigelerin en kalbi selam, sevgi ve hasretlerini getirdik. Sizlere ulaştırmakla mutluluk duyuyoruz.

Heyet olarak başta zataliniz olmak üzere bütün hemşehrilerimize selam, sevgi ve saygılar sunarız.

KENAN KORTAN
NEZİH TÜTÜNCÜOĞLU
ENVER KAPLAN
NACİ KARACA
HAZİM BERZEG
AHMET KAZOKOĞLU

HAKKI KURMEL
YAŞAR BİR
ŞEVKET DOĞAN
YILMAZ AKTAN
HİKMET ALBAYRAK
ÖMER AYTEK KURMEL

DEKMOSAN
DEKORASYON
MOBİLYA
SANAYİİ

"DEKORASYONDA
SANATSAL BOYUT..."

● 348 08 16

ALTINAY CD. NO: 19/2 SİTELER 06160 ANKARA

BU SABAH DAİR

o kadar güçlüyüm ki
bütün kent
bu insancıklar
cücceleşiyor yanımda
yasalmış yahut degilmis
hiç önemli değil
yüregim takılmış uçan kuşların kanadına
solugum o denli güçlü ki
sığmıyor yüregim göğsüme
ucun ey güzel kuşlar
ey cirkın kuşlar
hadi uçun
bu gün
bu gün
o kadar dinginim ki
gelsin acılar
gelsin kudurgan acı kurtlar
gelsin
başına kadar güneş
boyunca umut
düşerimce özgürlük var
memleketim var
memleketim var
memleketim...

Thats Tamer
Kasım 1990-Konya

ARKADAŞ

Güneşin batışına
Ayın tutulmasına
Apansız gelen karanlığa,
Bir kadeh rakıyla
Doksan dakikalık maça
Bir küfürle bin derdini unutan,
Bu acı günde
gece-gündüz
seni düşünmeyen Adige'ye
isyan etmediysen
nasıl demokratsın Arkadaş?
Hemşehrim,
ölü toprağı serpilmişcesine sessiz
istemiyorum
bilinçsizce
darmadagın küfretmek
ne de olsa Çerkesiz
Isıtılmalı artık bizi
Sabahın cılız güneşi
uyandırılmalı, uyarmalı
Yapayalnız kalışımız.
Ve alabildiğince özgür
haykırabilmeliyiz
her şey için
YALNIZ DEĞİLSİN ABHAZYA
Bir serseri merim
saplanmışcasına göğsüne
belkide sakagından süzulen
goz yaşı değil
kan
Gece ruyanda fırlayıp,
Bizimdir bu dokulen kan
Bizimdir bu
yılıp giden can
can
Bizimdir
bizimdir
zorla
gasp edilen vatan
diye haykır mamışsan
dünyaya
Bir daha
bir daha
düşün
Arkadaş.

Hüseyin Murat

Aslında ben her pazar
sahilde yürümezdim, düşünerek
geçtiğim yolları
tekrar ve tekrar arsinlar mıydım?
hatırlamaya çalışmazdım birşeyleri
Ve her pazar ben
kadınlara kafa yorar mıydım?
sorgular mıydım
yarım yaşamışlıklarımı?
surgunluğumu, ne için yasama direndiğimi...
sokakta rastladığım yeni yetme delikanlıyı
kitapçıda gördüğüm mutsuz kadını
dudagının kenarına bir gülücük ilistirmiş
subyanı...
yasama direnecek hala birşeyleri olanları...
düşünür müydüm
bunları
ben
pazarları?

Bu kent böyle kalsın, ben böyle kalayım
değişmesin hic birşey
ve ben arada bir pazarları
mutsuzluğumu sorgulayayım
bırakıp uesuz bucaksız yollara beni
geçilen her noktayı tekrar anımsayacağım
bıraksınlar arada bir
pazarları...
ben..

Nesrin Utku
Eylül 1992 İzmir

DOĞUMUNUN 70'İNCİ YILI NEDENİYLE HADAĞAL'E ASKER

Geçtiğimiz 20 Eylül 1992 günü Hadağal'e Asker doğumunun 70'inci, edebiyat yaşamının ise 50'nci yılını tamamladı. O 20 Eylül 1922 tarihinde Hatikuaye Köyünde doğdu. Dedesi L'ımaf tüm haçeşlerde yetişenler gibi sözlü edebiyat ürünlerine derinden vakıftı ve düzgün bir ağıza sahipti. İnsanların akşamları toplaşıp sohbet ettikleri haçeşleri vardı. Küçük yaştan itibaren bulunduğu haçeşlerde tarihi hikaye ve destanlar ile şarkıları çokca dinledi. Sözlü edebiyat ürünlerinin üzerinde bıraktığı etki gelecekteki mesleğini belirlemesinde önemli rol oynadı.

Köy okulunu bitirdikten sonra Adige Pedagoji Lisesi (1937-1940) ve Filoloji Fakültesi'ni (1940-1942) bitirdi. Lise yıllarında okulun duvar gazetesinde ilk şiirlerini yazmaya başladı. 1942-1946 yıllarında savaşa katıldı ve subay olarak ordu-
dan terhis oldu. Askerliğini bitirdiği yıldan bugüne kadar da Adige İlim Araştırma Enstitüsü'nde Adige folklorünün toparlanması, öğrenilmesi ve kitap halinde çıkarılması için aralıksız çalışmaktadır.

Adige Eposu Nartlar konusundaki tezi ile 1965 yılında kandidat 1991 yılında filoloji ilimleri doktoru oldu.

Adige Edebiyatı ve Folklorü üzerine bilimsel makaleler yazdı ve sözlü edebiyat ürünlerini kitap halinde çıkardı. Kendini daha çok Nart Destanlarının araştırılması çalışmalarına verdi. Nart Destanlarını tüm Adige Halklarının dillerinde yedi cilt olarak 1968-1971 yıllarında yayımladı. Bu ciltlerde 700 kadar şarkı, şiir, destan yer aldı ve bunların 40 tanesi notaları ile birlikte çıktı. Bu çalışmaları ile Adige Ulusunun büyük mirasını ölümsüzleştirmiş oldu. Nartlarla ilgili çalışmaları halen devam etmektedir. Kendi deyimiyle yedi ciltlik eser bir start olup finish henüz belli değildir.

Folklor ile birlikte şiir çalışmalarını da sürdürdü. İlk şiir kitabı Kalbin Şarkısı 1948 yılında çıktı. Bunu Köyüm (1953), Adigenin Kızı (1957), Kalbin İsteği (1959), Ülkemin Baharı (1966), Yollar (1972), Asker ile Küçük kız (1975), Arkadaşımın Sevgilisi

(1977), Aydınlık Umutlar (1982), Geri Dönen Şarkı (1988) takip etti. Tüm şiirleri Rusçaya da çevrilerek Moskova, Krasnodar ve Maykop'ta yayımlandı.

İlk şiirlerinde insanların büyük bir inanç ve umutlu yaşamı kurmak için çalışmalarının etkisi görülür. Savaş yıllarında ise savaşın toplum üzerindeki etkilerini anlatır. Savaş sonrasında çağımız insanların üzüntü ve sevinçlerini, ulusların arasındaki dostluk ve kardeşliği, Adige ulusunun katettiği tarihi yolu işleyen şiirler yazmıştır.

Adige Edebiyatı, bilimi ve tüm Adige Kültürüne büyük katkılarda bulunan Hadağal'e Asker'e 70. doğum yılında Marje Dergisi çalışanları saygılarını belirterek mutlu yıllar diler.

ХЪЭДЭГЪЭЛІЭ Аскер

УИПСЫ ІАХЪЭ ЛАБЭ ШЫІ О

Уипсы Іахъэ Лабэ шыІ о,
Уинасыпи чылэм шыІ о, —
Укъэкложьмэ пшіэн!
«Тэ тичыдэ фэдэ шыІэн!» —
Уасіо къэси пшіопъы хъурэн, —
Укъэкложьмэ пшіэн!
Тихъаблэхэр бэу гушІоных,
Моси, Хьиси къыпплэхъаных, —
Укъэкложьмэ пшіэн!
«Джэгу!» аІонышъ къыппфэпъоных,
«Хъохъу!» аІонышъ пфэусэных, —
Укъэкложьмэ пшіэн!
Тишъашъэхэр цыфы гъашІох,
ТилышІухэр гъозэ Іушых, —
Укъэкложьмэ пшіэн!
Тибжыхъасэ зыкъыреты,
Уикомбайнэ къыппфэзэшы, —
Укъэкложьмэ пшіэн!
Тисыхъохэр Іушъашъалэх,
Лабэ фэдэу нэхъо Іасэх, —
Укъэкложьмэ пшіэн!
...Уипсы Іахъэ Лабэ шыІ о,
Уинасыпи чылэм шыІ о, —
Укъэкложьмэ пшіэн!

KONUK YAZAR

9 Ekim 1992 tarihinde Bursa'da Prof. Anıl Çeçen, Fahri Huvaj, Fethi Atan ve Yusuf Büyükbaşaran'ın katıldığı bir açık oturum yapıldı. Bu açık oturumda Yusuf Büyükbaşaran'ın yaptığı konuşmayı yayınlıyoruz.

Bu panelin konusu, bilindiği gibi, Abhazya'nın durumudur. Abhazya - bugünkü muallaktaki statüsüyle- Gürcistan'a bağlı özerk bir cumhuriyettir. Bu özerk cumhuriyetin yüzölçümü 8.600 km² olup, Abhaz nüfus 100 bine yakındır. Ve kendi ülkesindeki genel nüfusun %18'ini teşkil eden bir azınlıktır. Bu nasıl oluyor; kendi ülkende beşte birlik bir azınlığa düşmek. Ben konuya buradan girmek istiyorum.

Hemen belirtiyorum, bu tablo Abhazlara yapılan haksızlıkları tek başına gösterecek bir veriye sahip. Kendi ülkende %18'e düşmek. Abhazlar şu feryatlarında haklılar:

"..Abhazlar %18'e düşerken kendileri (Gürcüler kas-tediliyor) %80'e ulaşıyorlardı. Baskıcıların eline düşen yalnız insanlar değildi. Bunların elinden Abhazca da kurtulamadı: Abhaz tarihi, kültürü, milli devlet bilinci ve yönetimi eskiden beri mevcut olan coğrafya isimleri de Abhaz alfabesi de baskıcıların baskısı altında yok olmaya yüz tuttu."*

Demekki Çarlık Rusyasıyla başlayan haksızlık devam ediyor. Gürcistan, kendine, 1931 yılında, Özerk Cumhuriyet statüsüyle bağlanan Abhazya'ya hiç de hoş olmayan bir davranış içinde. Bu davranış sonunda Abhazya tarih sahnesinden silinip gidecek duruma gelmiş. Yani bıçak gelip kemiğe dayanmış.

Ateş düştüğü yeri yakar. Ve bu ateş de Abhaz'ı yakıyor. Yalnız Abhazya'dakilerini değil, Anadolu'dakilerini de, bizim Abazaları da... Çünkü bu ateşle yakılıp kül olunması istenilen bir kültürdür, bir milli kimliktir.

Abhazlar bir haksızlığa uğramışlar. Bu haksızlık eski bir haksızlığın sürüp gelen devamıdır.

Birincisi: Abhazya 16. Yüzyılın başlarında Osmanlı hakimiyetinin altına girer. O zamana kadar Abhazlarda etkili olan Hristiyanlık kültürü, yerini İslami kültüre bırakır. Bu önemli değişim Abhazları -diğer Kafkas halkları gibi- yeni müslüman olmanın imanı içinde, ulusal kimliğinden çok, İslami kimliğe büründürür. Osmanlı'nın, halifenin, Çarlık Rusya karşısındaki ön karakolu olur Kafkasya... Bu ön karakol olma, Kafkas halklarının felekeline yol açar. Osmanlı, Rus Çarlığı karşısında yenilince Kafkasya işgal edilir. Bu işgale Kafkas halklarının olağanüstü direnişi

de bir sonuç getirmez.

19. Yüzyılın ikinci yarısı Kafkas halklarının en kötü, en kara günleridir. Yurtlarından kitleler halinde sürgün edildikleri günlerdir. Sürgün edilen halifenin savaşçıları; halifenin, Osmanlı'nın topraklarına yerleştirilir.

Osmanlı, Osmanlı'nın da durumu pek parlak değildir o yıllarda. Avrupanın "hasta adam"ıdır. Uzun süren savaşlar, kargaşa, hastalık, kıtlık ülke insanını yemiş bitirmiştir. Böylesine çöken, böylesine biten bir ülkenin göçmeni olmak bu ülkedeki zorluklara, dertlere ortak olmak demektir.

Olurlar da... Anadolu çocuklarıyla birlikte Balkanlar'da, Yemen'de, Çanakkale'de heder edilirler...

Göçmen Kafkas halkları ülkemizin son yüzyıllık tarihinde olumlu-olumsuz her hareketin içinde aktif bir biçimde yerlerini almışlardır. Türkiye'nin bugünkü şekillenmesinde önemli katkıları vardır. Osmanlıya ve cumhuriyet dönemine devlet, siyaset, bilim, edebiyat, sporcu gibi her daldan seçkin kişiler vermişler; kendi milli gelişmeleriyle ilgili bir arayışa geçmemişlerdir. Diliyle yazamayan, okuyamayan, tabir yerindeyse, dillerinin kara cahili olarak kalmışlardır.

Anayurttaysa Abhazın dörtte biri kalır. Ama kalan bu dörtte bir nüfus Abhazya'da bugünkü gibi azınlığı değil yine de çoğunluğu teşkil ediyordu. Sürgünden kısa bir zaman sonra boşaltılan Abhaz topraklarına Rusların, Gürcülerin ve diğer halkların yerleştirilmesiyle Abhaz nüfusunun oranı hızla düşer. Devam ederek, bugünkü utanılabilir durumuna getirilir. Kendi öz ülkende %18'lik azınlık.

Tarih haksızlıklarla doludur. Telafisi mümkün olmayan haksızlıkları sık sık gündeme getirerek, milli düşmanlıkları körüklemenin, halklara bir yararı yoktur. Ama aynı haksızlıkları devam ettirmenin, sürekli kılmanın da haklı bir yanı yoktur.

1989 yılının Mart ayında Abhazya'nın Lıhni köyünde çok geniş katılımlı bir toplantı yapılır. Her kademedeki seçkin kişilerin yanı sıra bu toplantıya 30 bin üzerinde Abhaz da katılır. Bir çağrı metni hazırlanır. Bu çağrı metninden Abhazlar şöyle seslenir.

"..Abhaz Sovyet Cumhuriyeti bizzat V.İ. Lenin tarafından kurulmuş bulunmasına rağmen, Stalin'in

yaptığı baskılı icraat yüzünden Abhaz Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin statüsü değiştirilerek bağımsız devlet yerine Gürcistan'a bağımlı Eyalet Statüsünün uygulanmasına geçilmiştir... O zamanki durumda ülkedeki diğer milletlerin de statü değişiklikleri daima ülke yararına daha iyiye doğru geliyordu. Daha sonraki yıllarda hedef alınan otonom devletimizin hak ve hürriyetlerinde kısıtlama sürüp gidiyordu."**

Görüldüğü gibi şikayet doğrudan 1931 anayasasıyla getirilen Gürcistan'a bağlı özerk cumhuriyet statüsüne. Devrim oturdukça diğer milletlerin durumu daha iyiye götürülürken, Abhazya'nın geriye çekiliyor. Bu çağrı metninde Stalin ve adamı Beria yer yer suçlanıp Gürcistan'ın çekilmez durumu şöyle dile getiriliyor:

"Otonom Devlet hak ve hürriyetleriyle Abhazya'nın Gürcistan Devleti içinde kalması, uzun senelerin tecrübesiyle görülüyor ki eşit haklarla bir arada yaşamak mümkün değildir. Devlet yaşıntısının bütün resmi müesseselerinde gerçek hükümlanlık için ilk önceki Lenin Prensiplerinin tekrar gerçekleşmesi dışında hiçbir imkan kalmamıştır..."***

Abhazların Lenin'e özelemlerine de, bugünkü statülerine karşı tepkilerine de katılıyorum. Katılmadığım: Gürcistan'ın millî eşitlik ilkesine uymamasından kaynaklanan sorunlarda Stalin'e aşırı ölçüde yüklenmesidir Günün modasına uyulup Stalin'in günah keçisi yapılmasına taraftar değilim.

Stalin, özellikle millî mesele konusunda teorik yaklaşımları bulunan bir ustadır. Kafkasya'daki halkların önlerinin açılmasında emeği geçmiştir. İlk sosyalist cumhuriyette ortaya çıkan beklenmedik sorunlar, iç muhalefetle başlatılan şiddetli kavgalar, ardından gelen Alman faşizminin saldırısı, Abhazya konusunda Stalin'i daha duyarlı bir çalışmaya itmemiş olabilir. Teorik yaklaşımının hayata geçirilmesini iyi takip etmemiş olabilir. Abhazların Stalin'i değerlendirmelerinde daha temkinli olmaları gerekir. Stalin'e küfürde Gürcü milliyetçileriyle aynı konuma düşmemelidirler.

Şurası inkar edilmez bir gerçek. 1931 yılından sonraki hangi doneyi esas alırsanız alınız, Abhazların zorla asimile ettirilmek istendiği çok net bir biçimde ortaya çıkıyor. Abhazların eritilmesine dönüşen bir mekanizmanın durdurulması gerekirken, yıllarca (ve hala da) devam etmesi af edilir bir hata değildir. Bunun sorumluluğu Gürcistan devlet yöneticilerine ve Moskova'ya aittir.

Şimdi başa dönüyorum. Çarlık Rusyasının Abhazya'yı işgaline.

Abhazya'yı işgal eden Çarlık Rusyası eritme, yıldırma ve sindirme politikasını acımasızca sürdürür. Rusya'yı bir halklar hapishanesine dönüştürür. Bu zalim Rus Çarlığının sonunu Ekim Devrimi getirir. 1917 yılında çarlık yıkılır. Rusya'daki bu kanışıklık ve

boşluktan yararlanan Kafkas Halkları Osmanlı'nın ve Almanların dış desteğiyle "Kuzey Kafkasya Cumhuriyeti"ni kurarlar. Abhazlar da bu cumhuriyete katılma hazırlığındaiken, Abhazya, Gürcistan tarafından işgal edilir. Ardından Rus Çarlığına bağlı kuvvetler de "Kuzey Kafkasya Cumhuriyeti"ni işgal edip, yıkarlar.

Bolşevikler ülke genelinde hakimiyet kurup Çar Ordusunun son kırıntılarını da Kafkasya'dan atarlar. Böylelikle Kafkas Halklarının önü açılır.

Abhazlar, Ekim Devrimini benimseyen ilk Kafkas halklarından biridir. 1918 yılında Bolşeviklerle ilişkileri başlamıştır. 1921 yılında kendi cumhuriyetlerini, Sovyet Sosyalist Abhaz Cumhuriyeti'ni kurarlar. Bu cumhuriyet daha sonra 1922 yılında Gürcistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'yle birlikte eşit statüde ülke konumunda "Trans Kafkasya Cumhuriyeti"ne dahil olurlar.

Abhazların 1921 ve 1922 yıllarına ait statüleriyle ilgili pek tepkileri yok. Hatta başta da belirttiğimiz gibi o statülere dönmenin özlemini çekiyorlar. Esas tepki -şimdi muallakta olan- 1931 yılında getirilen Gürcistan'a bağlı özerk cumhuriyet olmaya.

Abhazları hiç memnun etmeyen, değişmesi için çeşitli tarihlerde: 1957, 1964, 1967, 1978'de başkaldırıda bulunduğu mevcut statünün artık devamı mümkün değildir. Esasen, Rusya ve Gürcistan'daki gelişmelerde bu statüyü hükümsüz kılmıştır.

Bilindiği gibi Gürcistan 1989-1990 yıllarında aldığı bir dizi kararla Gürcistan Demokratik Cumhuriyeti'ni kurup, 1921 yılındaki anayasasına dönmüştür.

Bu gelişmenin Abhazlar tarafından değerlendirilmesi şöyledir. Gürcistan devrim öncesi anayasasına dönüp, mevcut statüyü terk etmiştir. Onların döndüğü anayasada Abhazları yükümlülük altında bırakacak bir hüküm yoktur. O zaman oturup yeni bir statü üzerinde anlaşmak gerekir.

Gerçekten de Gürcistan'daki ve Rusya'daki gelişmeler ve dönülen statüler Abhazları muallakta bırakmıştır. Yeni bir düzenlemeye mutlak ihtiyaç vardır. Abhaz bu ihtiyacı hissedip, Gürcistan'ı masa başına çağırır. Gürcistan yönetimi tam anlamıyla şövenist bir tutumla bu çağrılara kulak asmaz. Gürcistan, Abhazların, Osetlerin taleplerini dikkate almadığı gibi bu cumhuriyetlerin özerk cumhuriyet statüsünde olduklarına da bakmaz, kendi millî kimliğini aşırı derecede öne çıkarırken diğerlerini inkara başlar.

Abhazya sonuçsuz kalan birkaç girişimden sonra, bağımsızlığını resmen açıklar: Abhazya Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Yüksek Sovyeti'nin 25 Ağustos 1990 tarihindeki bağımsızlığa ilişkin deklarasyonu şöyledir:

"1- Abhazya Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti, Abhaz Ulusunun kendi kaderini tayin hakkını kullanarak

sahip oldukları bağımsız bir sosyalist cumhuriyettir. Bağımsızlık Abhazya topraklarını kapsamaktadır.

a) Abhazya Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti, Abhaz sınırları içerisinde devlet gücüne ve tüm yetkilere sahiptir. Şu kadar ki SSCB'ne ve Gürcistan Cumhuriyeti'ne "kendi isteği doğrultusunda" ve anlaşmayla verilen haklar bunun dışındadır..."

Görüldüğü gibi daha ilk maddede Gürcistan ve Rusya'ya karşı bir açık kapı bırakılmakta, anlaşmalara uyulacağı vurgulanmaktadır.

Bu bağımsızlık ilanını kabul etmeyen Gürcistan, Abhazya'ya silahlı saldırıda bulunur. Onların gözünde Abhazlar ayrılıkçıdır.

Gün geçmiyor Abhazya'dan şiddetli çarpışmaların haberi geliyor. Varacağı nokta bilinmiyor. Tarihin komşu yaptığı iki halk birbirine silah çekiyor. Evlatlarını heder ediyorlar. Çatışan ülke eski tanımıyla ezilen, yeni tanımıyla bir güney ülkesi. Gelişmelere ihtiyacı olan cumhuriyetler. Gelişmelerini sağlayabilmek için dostluklarına fazla sarılacaklarken, eski milli düşmanlıkları körüklemekten, güçlüsü güçsüzün hakkını tanımamaktan yarar umuyor. İnsana hüznün veriyor bunlar. Niçin dostluk değilde çatışma...

Dostluklar zor kuruluyor. Çünkü iki tarafın da gönüllü birliği gerekiyor. Çatışmalar öyle değil, tek tarafın fesadı yetiyor. Şimdi tanık olduğumuz bu Abhaz-Gürcü çatışmasında kimlerin yararı vardır. Emperyalist ve sömürücülerden başka. Kimlerin yararı vardır emeceği kanın, satacağı silahın hesabını yapanlardan başka...

Bu çatışmaya taraf olmak gerekir mi?.. Gerekir, Abhazsan Abhaz, Gürcüysen Gürcüyü, İslamsan İslamı, Hristiyanı Hristiyanı tutarak değil; insanlığın onuruna yakışmayan bu yaklaşımlardan uzak bir biçimde konuya yaklaşarak, haklı-haksız bularak. Kuvvetlisin ama kuvvet hak değildir diyerek.

Bence -çok özel şartlar dışında- azınlığın isteğinde haklılık vardır. Diyelim ki dört kişi içinde bir kişisiniz. Bir ekmeğin ancak çeyreğini isteyebilirsiniz. Fazlasının verilmeyeceğini, kendi gücünüzle de alamayacağınızı bilirsiniz. Yani pratik azınlığı hakından fazlasını istememeye zorluyor.

Abhaz-Gürcü çatışmasında Abhazlar azınlıktalar ve güçsüzler. Abhazların her isteğine olur dense şu olur: Abhazya da, Gürcistan'ın bugünkü statüsüne yani bağımsızlığına kavuşur. Peki bağımsızlık Gürcistan'ın hakkı oluyor da Abhazya'nın niçin olmuyor?...

Bakın, 1921 yılında Abhazya'nın nüfusu şimdikinden az. Koşullar şimdikinden daha zor. Ama bağımsız cumhuriyet kuruyorlar. Lenin'in döneminde Sovyet Sosyalist Abhaz Cumhuriyeti'ni kuruyorlar. Bu kurulan Abhazya Cumhuriyetiyle ilgili Lenin'in yakın arkadaşı, Abhazların ileri gelen önderlerinden Efrem Eşba ne diyor:

"İşte üzerinde az nüfusun yaşadığı küçük ülke, Bağımsız Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti haline gelmekte, büyümüş, bütünleşmiş ve tamamlanmış bulunuyor."

Devam ediyor Abhaz önder Efrem Eşba:

"Yoldaşların bir kısmına burada bir zıtlık varmış gibi gelebilir, fakat söylemeye ne hacet, hiç de öyle değil... Sovyet Rusya'daki bu ihtilal dünyaya bugüne kadar, rüyada bile görülmeyecek bir şeyi gösterdi."*****

Rüyada bile görülmeyecek şey Abhazya'nın Bağımsız bir Sovyet Sosyalist Cumhuriyet kurmasıdır. Bunu sağlayan da Ekim Devrimidir. Ekim Devriminin ruhu işte bu...

Sovyetler Birliği'ndeki sosyalizmin geri dönme sürecinin başladığı ve giderek bürokratik bir kapitalist devlet durumuna geldiği yıllarda Lenin'in prensiplerinden "Ulusların kaderlerini tayin hakkı" kaba bir bakış açısıyla ele alınmış; kader tayininin illa da "birlik olarak" tecelli etmesi gibi bir zorlamaya gidilmiştir. Bu kaba anlayış sonucu bir çok ülkenin bağımsızlık istekleri bastırılmıştır.

Şimdi ise dünyada tam bunun tersi yapılmakta. Kader tayininin illa da ayrılmak olduğu körüklenmektedir. Bunun doğuracağı sonuç bellidir. Halkların milli düşmanlıklar temelinde boğazlaşmasıdır.

Ekim Devrimi milliyetlerin özgürce gelişmeleri için milli eşitlik ilkesi içerisinde önlerinin açılmasını istiyor. Bu ön açılma birliği de doğurur, ayrılığı da. Bunu tarafların özgür iradesi belirler.

Abhazlarla Gürcüler komşu halklar. Bugün kavgalılar ama yarın barışlılar. Temennimiz kavganın boyutunun genişlememesi ve uzamamasıdır. Milli düşmanlıklar yenilecektir mutlaka.

"Bu milli düşmanlıkları kıskırtıcı rol oynayanların hepsini yenmenin yegane çaresi silahtır. Bu Abhazlarla Gürcülerin emekçi halkları arasına kardeşlik güvencesi tesis edebileceğimiz zaman gerçekleşecektir.." diyor Büyük Abhaz Önderi Efrem Eşba.

Bu sözler 1920'li yıllarda söylenmiş. 1989 yılında da Abhazya'nın tarihi bir köyünde 30 bini geçkin kişinin katılımıyla yapılan bir toplantıda Efrem Eşba'nın yukarıdaki sözlerinin, o günkü gibi bugün de geçerliliği vurgulanmış.

Eğer ileride saptırılmazsa Abhaz halkları mücadelelerinde iyi bir halka yakalaşmışlar.

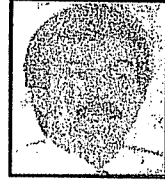
*

**

Lıhı Köyünde 1989 yılında yapılan toplantı ve Çağrı metninden alınmıştır.

UNCE / Mehmet Uzun (Yedic)

BUGÜN, DÜN İÇİN GEÇ YARIN İÇİN TAM ZAMANI

Abhazya Cumhurbaşkanı Vladislav Ardzinba; Abhazya Parlamentosunun çoğunluk kararıyla Abhazya'nın bağımsızlığını ilan etmesinden sonra, Türkiye'de verdiği bir demecinde "Gürcistan'la olan sorunlarımızı görüşmeler yoluyla çözümlenmek istiyoruz" demiş.

Evet; Abhazya ve Abhazya Halkı hukuk temelinde haklılığa dayanan bağımsızlığını ilan etmiş. Ancak sayın Ardzinba'nın da söylediği gibi bazı sorunlar var. Sorunun kaynağı Abhazya ya da Abhaz Halkı değil. Sorun Gürcistan'ın entrikalar, baskı ve zulüm ile kendisine bağladığı, Gürcüleştirmeye çalıştığı Abhazya topraklarındaki egemenliğini zorla sürdürme isteğinden kaynaklanıyor. Üstelik 1931 de Abhazya'yı ilhak etmesinin göstermelik hukuki dayanağı olan, gücünü dağılan SSCB anayasasından alan

kendi anayasasını da yürürlükten kaldırdığını dünya kamuoyuna açıkladığı halde.

Abhazya ve Abhaz Halkının M.Ö. 5000 yıllarına kadar uzanan köklü bir tarihsel geçmişi vardır. Yakın döneme gelirse 1905'te Abhazya bağımsız bir cumhuriyettir. 1921'de SSCB kurulurken Abhazya SSCB'yi oluşturan 16 cumhuriyetten birisidir. Ancak 1931 yılında etkinliği artan Stalin'in ırkçı, şöven yaklaşımıyla Abhazya özerk statüye indirilmiş, zorla Gürcistan'a bağlanmıştır. Bu duruma karşı çıkan Abhaz aydınları öldürülmüş ve sürülmüştür. Abhazya'nın Gürcis-

tan'a zorla bağlanmasıyla Abhazya'nın Gürcüleştirilmesi politikaları da yoğunlaştırılmıştır. Bugün Abhazya'da % 18 Abaza, % 44 Gürcü, % 14 Rus, % 14 Ermeni, %3 Rum ve diğer halklar yaşar duruma getirilmiştir. Oysa Abhaz Halkı Çarlık Rusyası Ordularınca 1864'te işgal, kıyım ve sürgüne tabi tutulduğu

halde Abhazya'daki Abaza nüfusu 1900'lü yılların başında % 80 li rakamlardaydı.

Her zaman hukuki temelde haklı olmak maalesef o hakkın tam olarak kullanılabilmesini beraberinde getiriyor. Egemenler, daha güçlü olanlar bu hakkı kullanmıyorlar.

Abhazya bağımsızlığını ilan ederken karşılaşılabileceği sorunları nasıl aşacağını planlamış mıdır? Bağımsızlık ilan edilmeden ilgili olabilecek devletlere, kardeş halklara, uluslararası kuruluşlara diplomatik yoldan hukuki ve tarihsel

haklılığını anlatabilmiş, haklılığını benimsetirebilmiş midir? Bu yapılabilmiş olsaydı, bugün güç şartlarda Abhazya'ya ulaştırılmaya çalışılan yardımların önemli bir bölümü daha önce Abhazya'ya ulaşmış olur muydu? En azından silah, gıda, ilaç vb. açıdan daha hazırlıklı olabilir miydi? Abhazya gerçeği hakkında ilgili devletler, uluslararası kuruluşlar ve genelde Çerkes Halkı önceden daha ayrıntılı bilgi sahibi olur muydu? Abhazya'nın bağımsızlığını ilan etmesi sonrasında olayların gelişimine baktığımız zaman, zamanlama ve taktik açısından kimi aksaklıklar mı var? gibi

**SORUNUN KAYNAĞI ABHAZYA
YA DA ABHAZ HALKI DEĞİL.
SORUN GÜRCİSTAN'IN
ENTRIKALAR, BASKI VE ZULÜM
İLE KENDİSİNE BAĞLADIĞI,
GÜRCÜLEŞTİRMeye ÇALIŞTIĞI
ABHAZYA TOPRAKLARINDAKİ
EGEMENLİĞİNİ ZORLA
SÜRDÜRME İSTEĞİNDEN KAY-
NAKLANIYOR. ÜSTELİK 1931'DE
ABHAZYA'YI İLHAK ETMESİNİN
GÖSTERMELİK HUKUKİ DAYA-
NAGI OLAN, GÜCÜNÜ DAĞILAN
SSCB ANAYASASINDAN ALAN
KENDİ ANAYASASINI DA
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRDIĞINI
DÜNYA KAMUOYUNA
AÇIKLADIĞI HALDE.**

sorular aklımıza gelmiyor değil.

Bağımsızlığın kalıcı ve sürekli olabilmesi, dünya devletleri ve uluslararası kuruluşlarca tanınmakla olasıdır. Bu da bugün yaşadığımız dünyada karşılıklı çıkar, diplomatik ve ekonomik güç ile orantılıdır. Yani sizi tanıyacak, size arka çıkacak olan devletlerin, uluslararası kuruluşların sizden çıkarı olması gerekiyor. Kurduğunuz yeni devletin jeo-politik konumu da yadsınamaz.

Şevardnadze'nin dünyanın egemen kapitalist devletlerinin yöneticileriyle olan ilişkileri uzun bir sürece dayanıyor. Onlarla yüzyüze gelmiş el sıkışmış, kimi dünya olaylarını birlikte görüşme olanağı bulmuş birisidir. En önemlisi dünyada komünist yönetimi sona erdirenlerden birisi olarak kapitalist dünyanın Şevardnadze'ye diyet borcu vardır. Günümüz dünyasında ilişkilerin temelini insani ve hukuki haklılık değil maalesef çıkar ilişkileri belirlemektedir. Türkiye bile kendi vatandaşı olan dört milyon Çerkes'i gücendirmek pahasına da olsa Abhazya'daki insanlık dışı uygulamaları nedeniyle komşusu Gürcistan'ı uyarmamaktadır. Çerkeslerin topladığı ve Kızılaiy'ın verdiği insani yardımları Gürcistan'ın izni alınmadan Abhazya'ya ulaştırmamaktadır.

Diplomatik hatalar, zamanlamada yanlışlıklar oldu ya da olmadı. Yola çıkılmıştır. Bu yolun Çerkesler yönünden dönüşü yoktur. Çerkesler "Olmak ya da olmamak" anlamında tarihsel bir tercih ile karşı karşıyadırlar. Çerkesler birey olarak, toplum olarak, halk olarak ayakta kalmak, tarih sahnesinde, dünya literatüründe kalmak istiyorlarsa önemli bir sınavdadırlar. Çerkeslerin geçmişteki kabileci, hatta bireyci davranışlar sonucu düştükleri hata ve yanlışları tekrarlama hakları da yoktur.

EGER ÇERKESLER "ÇERKES" OLARAK KALACAKLARS, TARİHİ TOPRAKLARI OLAN KUZEY KAFKASYA ÇERKES TOPRAĞI VE VATANI OLARAK KALACAKSA, ÇERKESLERİN "İYİCE" BİR DÜŞÜNMEİLERİ GEREKİYOR.

Bugün Çerkesler gerek kendi hataları, gerekse tarihsel-politik gerçeklerden kaynaklanan nedenlerle kendi anavatanları olan Kuzey Kafkasya (Çerkesya)'da azınlık durumuna

düşürülmüşlerdir. Çerkes nüfusunun çok büyük bir bölümü birçok ülkeye dağılmış durumda yaşamaktadır.

Eğer Çerkesler "Çerkes" olarak kalacaklarsa, tarihi toprakları olan Kuzey Kafkasya Çerkes toprağı ve vatani olarak kalacaksa, Çerkeslerin "iyice" bir düşünmeleri gerekiyor. Değilse söylenecek zaten bir şey kalmıyor.

Değil demek de gelecek kuşaklara karşı sorumluluklar açısından da mümkün değildir sanırım. O ağır sorumluluğı da hiçbir Çerkes omuzlamak istemez.

Ancak bugüne kadar yaptığımız gibi sadece Çerkes olduğumuz için övünmekle ayakta kalabilmemiz artık olası gözüküyor. Kendimizi yerelim de demiyorum. Ancak kendimizi eksiklerimizle, yeterliliklerimizle birlikte değerlendirmeliyiz diyorum.

Çerkesler anavatanlarından koparıldıklarından bu yana (128 yıl) kendi anavatanlarına duyarsız, kendi ulusal özelliklerine ilgisiz kalmadılar. Ancak birlik olup kendi anavatanında uzakta yaşamak zorunda bırakılmış bir halkın yapması gerektiğı gibi ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel olarak örgütlenebildiklerini söyleyebilmek zordur. Kültür dernekleri bazındaki örgütlenmeleri de çok yetersiz kalmıştır. Sosyal ilişkileri birey anlamında pek olumsuz değildir. Ancak esas belirleyici ve kalıcı olan ekonomik, siyasal temelde örgütlenememişler. Hatta bu alanlarda bireysel ilişkilerde de çok zayıf kalmışlardır.

Bugün Çerkesler Abhazya özelinde karşılaştıkları sorunlarla; yarın başka yerlerde ve farklı boyutlarda da karşılaşabilirler. Sorunları kendinizin aşabilmesi ya da başkalarının sizi desteklemesi için; sizin bir bütün olmanız, ekonomik, siyasal, diplomatik yönlerden bir güç olmanız gerekiyor. Bir kez daha altını çizmek istiyorum. Güçlü olmak için Örgütlü toplum olmak bir zorunluluktur. Bu da çok zor değildir. Küçük ayrıntılara boğulmadığımız, tarihten gelecek "bireyci" rahatsızlıklarımızı aştığımız zaman sorun aşılabılır. Her insanımıza eksiklerini görerek değil artılarını ön plana çıkararak yaklaşalım. Zira bizim de eksiklerimiz var. Başkalarının eksiklerini sürekli ortaya koyarak, kendi eksiklerimizi saklayamayız.

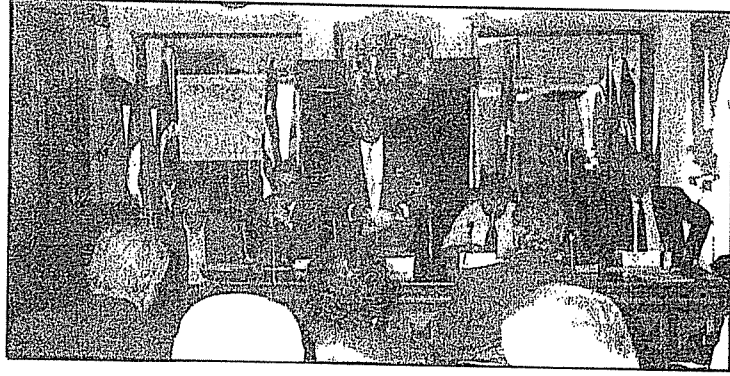
Tarihte Çerkesler Abhazya benzeri olaylarla karşılaştılar. O zamanlar eksiklikleri ve hataları olmuş olabilir. Bundan sonrada sorunlarla karşılaşabilirler. Bugün dün için geç olabilir, ancak yarın için tam zamanıdır.

ANKARA GAZETECİLER CEMİYETİ'NDE ABHAZYA SORUNU TARTIŞILDI.

Ankara Kuzey Kafkasya Kültür Derneği bünyesinde oluşturulan Basın Komitesi'nin düzenlediği "Kuzey Kafkasya ve Abhazya-Gürcistan Sorunu" konulu açık oturum 11 Eylül 1992 tarihinde Ankara Gazeteciler Cemiyeti'nde yapıldı. Basın Komitesi Başkanı Sezai KAYNAK'ın yönettiği açık oturuma konuşmacı olarak Atay CEYİŞAKAR, Çetin ÖNER, Agah Oktay GÜNER, Özdemir ÖZBAY, Ömer LAÇİNER, Gültekin GAZİOĞLU ve Şamil JANE katıldı. Daha önce katılacağı açıklanan Mete TUNCAY ve Taha AKYOL açık oturuma katılmadılar.

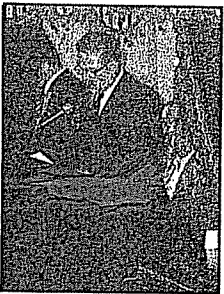
Basından bir çok temsilcinin izlemesine rağmen, ertesi günler açık oturumla ilgili herhangi bir haberin çıkmaması dikkat çekiciydi. Sadece Türkiye Gazetesi'ni temsilen katılan Agah Oktay GÜNER'in düşüncelerinin yine kendi gazetesinde yayınlandığı gözlemlendi.

Açık oturumu Abhazların "Tanrı, bütün dünya halklarına mutluluklar, esenlikler versin...Bizim gibi küçük ulusları da unutmasın" yemek duasını hatırlatarak açan S. KAYNAK ilk konuşma hakkını, çalışmalarıyla sürgün yaşamımızda varolabilme savaşımına büyük katkıları olan, Av.Özdemir ÖZBAY'a verdi. Ö. ÖZBAY konuşmasında Abhazların otokton halkı olduklarını, Abhazya'nın da binlerce yıllık geçmişi olan anayurtları olduğunu vurgulayarak bu gerçeği belgelere dayandırarak ortaya koydu. Konuşmasının ikinci bölümünde Abhaz Halkına yönelik yok etme politikalarının Şevardnadze ve Gamsaghurdia ile başlamadığını, SSCB döneminde Stalin-

Beria ikilisinin işbirliğiyle başladığını ve Gürcistan Cumhuriyeti'nin devlet politikası haline geldiğini belgelerle ortaya koyan ÖZBAY; "Sürgün Çerkeslerin, Kafkasya'nın kardeş halklarının ve insan haklarına saygılı, demokrat dünya kamuoyunun çabalarıyla Abhazya mutlaka özgür olacaktır" diyerek sözlerini bitirdi.

Açık oturumu yöneten Sezai KAYNAK barışın, dostluğun egemen olduğu, bir tek Gürcünün, bir tek Abazanın burnunun kanamadığı bir dünya dileğiyle ikinci sözü olayın ulusal ve evrensel anlamda politik boyutu konusunda bilgi vermesi için Şamil JANE'ye verdi. Şamil JANE konuşmasında Abhazya sorununun tarihi bir süreç içerisinde geliştiğini, özünde Abhaz ulusal sorununun nedeni kavranmadan, Abhaz ulusal sorununun çözümünün mümkün olmadığını belirterek, Abhaz ulusal sorununun da tüm ulusal sorunlar gibi eşitsiz durumun ortaya çıkışıyla başladığını vurguladı. Eşitsizliğin nedeni olarak da Gürcistan'ın milliyetçi, şöven ve ırkçı politikasıyla bir yayılma alanı belirlemesi ve Abhaz halkını yurtlarında ezmesini gösterdi.

Şamil JANE " Gürcistan'ın çifte standardı. Gürcistan kendisine eski SSCB' den ayrılma hakkını görmektedir. Ancak bu hakkın başkaları tarafından kullanılmasını hazmedememektedir. Gürcistan ayrılma hakkını kullanmıştır. Abhazya'da ayrılma hakkını kullanmıştır. Gürcistan'ın demokrat bir ülke olmasının göstergesi Abhazya'nın ayrılma hakkını kabul etmesidir. Abhazya'nın Gürcistan'a bağlı kalmasını gerektiren idari nedenler ortadan kalkmıştır. Çünkü SSCB yasaları artık Gürcistan-Abhazya ilişkilerini düzenlememektedir. İlişkilerin yeniden düzenlenmesinde iki ayrı halkın ayrı ayrı kendi geleceklerini belirleme hakkının savunulması ve vazgeçilmemesi gereken temel ilke olarak savunulmalıdır" diyerek sözlerini bağladı.

Ömer LAÇİNER konuşmasında ulus devlet kavramının 18.Y.Y. batı öncelikli olarak dünyanın gündemine milliyetçiliğin siyasi ifadesi olarak girdiğini, sayıları nüfus olarak milyonları bulan ulus devletler için sorun yaratmadığını, nüfusça az olup büyük uluslarla yanyana olan küçük uluslar için büyük bir kıyım, yok etme sürecinin başladığını vurguladı. "Bunun örnekleri her yerde vardır. Ülkemizde de vardır, başka yerlerde de vardır" diyerek konuşmasını sürdüren LAÇİNER bugün belki bütün insanları, çeşitli etnik kültürel yapı içinde olan insanları birarada yaşatabilecek yeni siyasi forumların düşünülmesi ve taleplerin bu yönde gelişmesi gerektiğini dile getirdi.

Ömer LAÇİNER'den sonra söz alan Gültekin GAZİOĞLU Abaza sorununa derin ilgi ve sempati duyduğunu, bütün halkların dillerine ve kültürlerine son derece saygılı olduğunu ve mutlaka korunması gerektiğini söyledi. Dilin, insanı diğer canlılardan ayıran en önemli özellik olduğunu, bir insanı anadilinden yoksun bırakmanın hiç bir devlet, hiçbir ulus

açısından anlaşılır yanı olmadığını belirten GAZİOĞLU şöyle devam etti: "Ortaçağ barbarlığı içerisinde nüfusça ve fizikçe güçlü olan bir takım uluslar öbür uluslara zorla kendi dillerini, kültürlerini ve egemenliklerini kabul ettirdiler. Ama biz 21.Y.Y başında yaşıyoruz. Ayrıca bu ulusal dil, kültür, kimlik; bunları korumak geliştirmek konusu şimdiki siyasetlerin, bir takım insanların kabulü ya da reddi bazı değildir. Ortak insanlık değerleri haline gelmiştir. Birleşmiş Milletler Anayasası bunu kabul etmiştir. En son AGİK Sözleşmesinde bu konuda açık seçik hükümler vardır. Bu vesile ile herhangi nüfus olarak güçlü ulusun, halkın bir başka ulusun -hangi gerekçe olursa olsun- yok etmeye yönelik eylemlere karşı önce insan olarak karşı çıkmak lazım, insani değerleri savunmak için karşı çıkmak lazım..."

Her ulusun, her halkın kendi kaderini belirleme hakkının kutsal olduğunu, eğer bir ulus, başka bir ulusu bir halkı, fiziki gücü ile eziyorsa ve tahakkümü altına almaya çalışıyorsa ezen ulusun da özgür olmadığını vurgulayan GAZİOĞLU konuşmasını şöyle noktaladı :

"...SSCB Dışişleri Bakanlığı yapmış bir zatın bugün küçük bir ülkeye, Abhazya'ya herhangi bir bahane ile saldırmasını kabul edemem. Kabul edilemez. Karşı çıkılmalıdır. Karşı çıkmak da bir insani görevdir."

Gazeteci yazar Çetin ÖNER konuşmasında daha çok Şevardnadze'nin gelişmelerinden bahsetti. Dünya kamuoyuna yansıttığı yüzünün gerçek yüzü olmadığını belgelerle vurgulayan Çetin ÖNER sık sık Şevardnadze'nin sözlerinden alıntılar okuyarak, söyledikleri ile günümüzde eylemleri arasındaki uçurumları açığa çıkarttı "...Ülkemde yasal düzeni yeniden kurmanın en iyi yolunun ceza ve zor kullanmak olduğunu sanan insanlarla kesin olarak aynı düşüncede değilim" diyor Şevardnadze 1991 yılının Nisan ayında. 'Aynı şekilde

zorun uluslararası barışı ve istikrarı koruyabileceği anlayışını desteklemem de mümkün değildir' diyor. Bugün kullandığı yöntemler zor mu? kolay mı? Onu taktirinize bırakıyorum" diyen Çetin ÖNER konuşmasını şöyle bağladı."Türkiye'de yaşayan bütün aydınlara, bütün politikacılara, bilhassa Şevardnadze'ye sesleniyorum.Sahtekarlıktır yaptığı, alçaklıktır, kandökücülüktür. Eğer şu sözleri kendisi söylemişse yarın Abhazya'daki savaşı durdurmak zorundadır. Durduramaz, çünkü geçmişi karanlıktır."

Oturum başkanı S. KAYNAK'ın bütün bu olayların karşısında Türkiye'nin tavrı ne olmalıdır sorusuyla söz verdiği Agah Oktay GÜNER konuşmasında bir Müslüman olarak ırkçılığa karşı olduğunu, İslamın ölçüsüyle milletini sevdiğini, kendi inancına

göre Abazaların Çerkes olduğunu, Çerkeslerin de bir Türk boyu olduklarını, Çerkeslere başka kök arama gayretlerini tehlikeli bulduğunu söyledi. Panslavist ideolojiyi bilmeden bu meseleleri aydınlığa çıkarmanın mümkün olmadığını, SSCB devinin özünün Slav ırkçılığı ve Slav hakimiyeti olduğunu belirten Agah Oktay GÜNER; "Aydınlarımızı perişan eden bilgisizliktir. Rusya aslında Slav aklını çok iyi kullanıyor.Kendisini büyük yapan Panslavist ideolojiyle yeniden büyük devlet olmanın yollarını arıyor. Panslavizm Rusya'nın asırlık ideolojisidir.Bu ideoloji ne yazık ki Türkiye'de bilinmiyor.Bu ideoloji,Rus gerçeği bilinmeden Rus dış siyaseti tanınmaz" şeklinde konuşmasını sürdürdü.Türkiye'de de demokrasinin varlığından söz edilemeyeceğini vurgulayan GÜNER dünyadaki hızlı değişime Türkiye'nin hazarlıksız yakalandığını belirtti.

Antalya'dan Ankara'ya gelirken uğradığı sanayi sitesinde etrafını birkaç Çerkes'in sardığını ve Abhazya'ya gönüllü gitmek istediklerini ve kendisine bu konuda ne düşündüğünü sorduklarını söyleyen GÜNER "Şimdi benim vatandaşım canını ortaya koyarken herhalde benim aydı-

nım, benim yazarım ve devlet adamımın ortaya koyması gereken birçok güzellikleri olmalıdır" dedi.

Gürcistan'ın tutumunun milletlerarası forumlara götürülmesi gerektiğini, broşürlerin hazırlanması, önce Türkiye kamuoyunun sonra da dünya kamuoyunun aydınlatılması ve kazanılması gerektiğini söyleyen Agah Oktay GÜNER konuşmasını şu cümleyle noktaladı. "Davaları,zafere yalnızca haklılıkları değil,o davaya inananların fedakarlıkları götürür."

Açık oturumda son konuşmayı Abhazya'nın işgalinden sonra oluşturulan Kafkas Abhaz Dayanışma Komitesi Başkanı A t a y C E Y İ Ş A K A R yaptı. Abhazya'ya ekonomik yatırım yapmak amacıyla birkaç arkadaşıyla gittiğini fakat Abhazya'nın karşı karşıya olduğu sorunları gördükten sonra işin boyutunun değiştiğini, T.C. Hükümetini bu konuda bilgilendirmek istediklerini, buna yönelik girişimleri karşısında bir duvarla karşılaştıklarını, Abhazya Cumhurbaşkanı ARDZINBA'nın Türkiye'ye gelişinde T.C. Hükümetinin görüşmeyi reddettiğini açıkladı. Dışişleri Bakanlığı'nda Kafkasya Masası Başkanının Acaristan'ın Türkiye'ye sınır olduğunu bile bilmediğini vurgulayan Atay C E Y İ Ş A K A R, Moskova Televizyonunda bile yayınlanan Adapazarı Mitinginin Türkiye Televizyonunda yayınlanmadığını belirtti. Atay C E Y İ Ş A K A R konuşmasını şu sözlerle noktaladı; "Kafkasya'da çıkacak bir hadisenin Türkiye'yi kavurmaması mümkün değildir. Kesinlikle bir daha söylüyorum, ülkemiz, Türkiye ve de dünya şayet bu işe icazet vermişler ve sonuçlarına katlanmayı göze almışlarsa bir daha söylüyorum ki, ama on sene ya da beşyüz sene sonra Abhazya tekrar haritaya yazılacak ve orada Abhazlarla beraber Çerkes kardeşleri de yaşayacaktır."

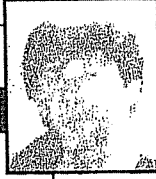
Açık oturum sonrası kokteyl salonuna geçilerek katılanlar birebir sohbette bulundular.Azmi TOĞUZATA'nın birkaç şarkısı eşliğinde kokteyl, gecenin geç saatlerine kadar devam etti.

ATEŞ HIRSIZI

Ateşe dokunamaz hiç kimse

HİLMİ ÖZEN (Aççumıjı)

"SARI KÖPEĞİN ŞARKISI"

Başlığı okuyunca pek çoğunuzun "-Bu ne biçim başlık?" dediğini duyar gibi oluyorum. Fakat bazılarınızın da "Sarı köpeğin şarkısı"nı bildiği için yazımı ilgiyle okumaya başlayacaklarını tahmin ediyorum.

"Sarı köpeğin şarkısı" nedir?

Sarı köpeğin şarkısı Adige sözlü halk edebiyatında, halkımızın oluşturduğu sözlü ürünlerden birisidir.

Şarkıda anlatılan olay ise aşağı yukarı şöyledir. Eski zamanlardan bir zamanda, gece karanlığında Tıgıj (kelimenin Türkçedeki tam karşılığı kurt fakat eserde canavar anlamında kullanılmış) sanılarak öldürülen bir köpeğin öyküsü. Öldürenler ilk önce öldürmek istedikleri yaratığın ne olduğunu anlamaya, zararlı olup olmadığını araştırmaya gerek görselerdi öldürülmeyecek bir köpeğin öyküsü.

Bu şarkıyı neden konu edindiğimi merak ediyorsanız, onu da açıklayayım:

Ekim ayı içerisinde, Ankara'da Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden gelen Çerkesler biraraya geldiler.

Amaçları, 128 yıldır karşılarında duran asimilasyon canavarını durdurmanın yollarını aramaktı. Bunu kimileri direkt olarak, kimileri de üstü kapalı olarak ifade etmeye çalıştılar.

Bu canavarı durdurmanın en mantıklı yolu, konuyla ilgili olarak çalışan her ferdin, her kuruluşun bir çatı altında toplanması, bu gerçekleştirilemiyorsa bile, gerçekleştirme amaçlı çalışmaları da yapacak bir dernek kurulmasıdır. Oluşturulacak bu derneğe (merkezi dernek) tüm Kuzey Kafkasya dernekleri kendilerini fesh ederek katılma kararı aldılar.

İşte yazımın başlangıcında dile getirdiğim "Sarı köpek" de bu dernek. O'na canavarı yenmemiz için kullanacağımız bir araç, bir yardımcı olması nedeniyle "sarı köpek" benzetmesini yaptım. Yoksa bu yapıyı küçük gördüğümü belirtmek istemiyorum.

Elimizde doğan bu sarı köpeği, doğduğu gibi öldürmedik ama ona kedi ismi verdik. Atalarımızın bakış açılarını biraz daha genişleterek yardımcımızı öldürmeden, başkaları da öldürmesin diyerek kedi ismi verdik.

Çerkesleri temsil etmeye ve muhaceretteki sorunlarıyla ilgilenmeye çalışacak bu yapının ismi "Kafkas Derneği" olacak.

Bu ismin "Kafkas Derneği" şeklinde konulmasının mantığını çözmeye çalıştığım da önüme birkaç seçenekten başka bir şey çıkmıyor.

Korkaklıktan dolayı bu isim verildi diye miyorum. Çünkü bu ismi onaylayan insanların yakınları, dostları, akrabaları, hatta içlerinden bazıları Abhazya'da işgalci Gürcü şövenizmine karşı koşa koşa savaşmaya giden insanlardı.

"Çerkes" isminin konulması kanunen mümkün olmadığı için "Kafkas" adı da verilmiş olamaz. Şöyle ya da böyle varlığını sürdüren Kürt Enstitüsü, Laz bilmem nesi kurulabilirken; hatta bizim insanlarımız da Alan Vakfı, Abhaz dernekleri gibi yapılar oluşturabildikten sonra neden "Çerkes" veya "Çerkesyalılar" derneği kurulmıyor olsun.

Bence bu isim olsa olsa temkinlilik adına verilmiştir. Aşırı bir temkinlilik, aynen atalarımızın yaptığı gibi, işi canavardan korkup evi koruyan köpeği vurmaya kadar götüren temkinlilik.

Eğer yanılıyorsam bile bunu dile getirerek beni bu konuda aydınlatacak insanların kaygılarını cevaplayacaklarını sanıyorum.

Yok, eğer yanılmıyorsam, artık "sarı köpek"leri vurmayalım ve başkaları vurabilir diyerek şirin göstermeye çalışmayalım.

ABHAZYA

GERÇEĞİ

Abhaz ve Gürcü halklarının bu farklılığı her zaman açık ve bilinegelen bir gerçektir. 1877 yılında Gürcistan'da yayınlanan "Tiflis Vestnik" Gazetesi'nin açıkça belirttiği gibi, "Abhazlar, etnografik, sosyal, ekonomik, politik yaşamları ve dünya anlayışları ile komşusu oldukları uluslardan çok farklıdır." XIX. Yüzyılın 70'li yıllarına kadar bu ülkede yalnız yerli halk olan Abhazlar yaşamakta idi. 1926 yılına gelindiğinde bu ülkede 60 değişik etnik grup yaşar olmuştur.

Aşağıdaki tablo şöven Gürcü yönetiminin yavaş yavaş Abhaz halkını yokedişini açık bir şekilde göstermektedir.

1886 sonlarında nüfus dağılımı:

Abhazlar	58.961
Mingreller	3.474
Gürcüler	515
Yunanlılar	2.056
Ruslar	972
Ermeniler	1.337
Estonlar	637
Diğerleri	1.460 kişidir.

Bu demografik durumun Abhazların aleyhine nasıl bozulduğunu aşağıdaki tablo trajik bir şekilde gözler önüne sermektedir.

ABHAZYA'DA NÜFUSLA İLGİLİ
DEĞİŞİMLER(1897 - 1970)

	Abhazlar	Gürcüler	Ruslar
1897	58.697	25.375	5.135
1926	55.918	57.494	20.456
1939	56.147	91.067	60.201
1959	61.197	158.221	86.715
1970	77.276	199.595	92.889
1992	95.000	240.000	76.000

Yukarıdaki iki tablonun karşılaştırılmasından görülen en bariz, en çarpıcı husus 1896'da Abhazya'da 515 Gürcü yaşarken 1992'de bu nüfusun 240.000'e ulaşmasıdır.

1870'ten itibaren ülke nüfusunun karmaşıklığı derhal etkisini göstermiştir. Bir grup Abhaz'ın Osmanlı topraklarına sürülmesi üzerine boş kalan araziler yağmalanmış, Gürcü,Rus,Ermeni, Alman, Eston, Bulgar, Azeri ve diğer unsurlarla birlikte yaşam belirmeye başlamıştır.

1877'deki birinci nüfus sayımı kayıtlarına göre ülke nüfusunun % 53 kadarı Abhaz iken, 1926 yılında Abhaz nüfusu yarının altına düşmüştür. 1979 yılında yapılan sayım ise Abhaz nüfusunun % 17'ye düştüğünü göstermektedir. Gürcü nüfusu ise aksine bir artış göstermiştir. 1897 yılında Gürcü nüfusu 25.000 iken bugün 240.000 kişiye ulaşmıştır. Yukarıda da açıklandığı üzere Batı Gürcistan topraklarından Abhazya'ya ailelerin yerleştirilmesi Çar yönetimi döneminde başlamıştır. Gürcü menşeviklerinin uyguladıkları ulusları birbirlerine düşürme, terör ve Abhazların zorla Gürcüleştirilmesi politikası muteber menşevik devlet adamı Ş.Z. Eliara'nın ağzından belgelenmiştir. Eliara 1926 yılında Gürcistan'da S.İ.K. Teşkilatı toplantısında "Hiç ara vermeden Abhaz Halkının hak ve hürriyetlerini yok ediyorduk" demektedir. Sözde demokrasiye yönelik Gürcistan Devletinin ileri gelen liderlerinin Abhaz Halkını esir etmek için, Gürcistan Devletinin bütün fonlarını, arazi, orman, iskana elverişli yerleri ellerinde bulundurdukları konusundaki gerçekleri Gürcü yetkililerince söylenmiştir. Gürcü menşeviklerinin bu yönetimlerini Beria çok beğenmiş olmalı ki, aynı işlevi kendisi de üstlenmiştir.

Stalin'in baskı yönetimi süresince Abhaz Halkının kaderi trajedi olmuştur. Bütün ülke,

insanüstü bir güç ve sabırla yaşamayı sürdürmüştür. Beri acılık canavarının tınakları bu dönemde daha da hissedilmiştir. Bir gece içerisinde yüzlerce kişi Abhaz Köylerinden toplanarak götürülmüştür. Bu götürülenler insan aklının kabul edemeyeceği suçlamalara muhatap oluyorlardı. Ulusun en değerli evlatları evlerinden toplanarak katlediliyorlardı. Ozanlar, yazarlar, öğretim üyeleri, mühendisler, öğretmenler, doktorlar, özetle yeni yetişen aydın kesim kökten siliniyorlardı. (1991 Mayıs ayında, Dünya Çerkes Kongresine katılmak üzere Kabardey Cumhuriyeti'nin başkenti Nalçik'e giderken, heyetimiz bir gece Sohum'da Abhaz kardeşlerimizin konuğu olmuştu. Bizim ağırlandığımız Sohum'daki olimpiik tesisleri gezerken ev sahiplerimizden gözleri dolu dolu şu sözleri duymuş, donup kalmıştık; "Bu tesisler yapılırken temel kazılarında toplu mezarlar bulduk. Bu kemikler 1953 yılına kadar Stalin'in öldürttüğü aydınlarımızın idi.")

Baskı rejimi yıllarında Abhazya'nın en seçkin devlet memurları, kalifiye işçileri, sanatkarları yok edilmiştir. Bu toplu katliamlar, Abhazya gibi zaten nüfusu az olan bir ülke için büyük bir darbe olmuştur.

İnsana düşmanca yaklaşan bu politika, benzeri görülmemiş bir yönetim örneğidir. Özerk cumhuriyette yaşayan diğer etnik unsurlar içerisinde Abhaz nüfusu % 18 lere düşerken ülkenin yerli halkı olmayanların, ülkenin gerçek sahibi olmayanların nüfusu % 80 lere ulaşıyordu. Yalnız insanlar değil, Abhaz vatani, Abhaz Kültürü de bu baskı rejiminden nasibini almıştır. Abhaz dili yasaklanıyor, Abhaz tarihi, kültürü, ulusal devlet bilinci, eskiden beri varolan Abhazca coğrafya isimleri, Abhaz alfabesi yok ediliyordu.

Nestor Lakoba ile devletin diğer seçkin memurlarının yok edilmesinden sonra, Stalin ve Beria tarafından programlanan organlar Abhazların Gürcüleştirilmesi programlarını başlatmışlardır. 1937-1938 yıllarında Gürcü alfabesi temel alınarak yeni bir alfabe hazırlanmıştır. 1940 yılından sonra ise, bütün resmi belgelerden, yazışmalardan Abhaz sözcüğü çıkartılmıştır. Abhaz adları yasaklanmış, unutturulmaya çalışılmıştır. Abhaz kişilikleri köreltilerek herkesin Gürcü olduğu duyurulmaya çalışılmıştır.

1937'den 1953 yılına dek Gürcistan'ın değişik bölgelerinden çok kişi zorla Abhazya'ya yerleştirilmiştir. En kötü ve acımasız

uygulama da savaş içerisinde 1941-1942 yıllarında yapılmıştır. Planlı bir biçimde Gürcülerin Abhazya'ya yerleştirilmeleri için Abhazların ellerinden değerli toprakları alınmıştır. Bu yıllarda Abhaz nüfusu yapay bir şekilde Gürcü nüfusuymuş gibi gösteriliyordu. Bu zaman dilimi içerisinde Abhazlar 5000 kişi artarken Gürcü nüfusunun artışı 70.000 kişiye ulaşıyordu. Savaştan sonraki yıllarda da bu uygulama sürdürülmüştür. Abhazları aşağılayan burnu havada Gürcüler Abhaz okullarını kapatarak Gürcüce öğretim yapan okullar açmışlardır.

1948 yılında Sohumkale'ye gelmiş olan Stalin, utanmaz ve ahlaksız bir eda ile şöyle konuşuyordu; "Biz Gürcüler Abazinlere nazaran Abhazlara daha yakınız, talihsiz Lakoba bunu bir türlü anlayamıyordu..." Stalin bu hayasızca sözlerle Abhaz Ulusal lideri Lakoba'yı Gürcülüğü kabul etmediği için öldürttüğü bir kahraman edası ile övünerek açıklıyordu.

"Abhazya emekçi halkı için, 4 Mart günü, ülkede Sovyet yönetiminin iktidara gelmesinin yıldönümü kutlanıyordu. Ancak Abhaz Halkının yaşamından artık bu muhteşem bayramın kutlanması çıkmıştır. 1946 yılında da kutlanmamıştır. Abhazya Özerk Cumhuriyeti kurulduğundan bu yana 25 yılın geçmiş olması, devrimin 25. yılı olmasına karşın cumhuriyetin başkenti Sohum'da gazeteler bile yayınlanmamıştır."

Abhazların ana dili yasağının yanısıra Parti ve Devlet yönetiminden atılma ve işsiz kalma tehlikelerine göğüs germeleri gerekiyordu. Ülkenin Gürcüler dışındaki diğer etnik grupları da bu trajik olaylardan nasiplerini aldılar. Gürcistan'da yaşayan Mesket Türkleri ile Rumlar Kazakistan'a sürüldüler. Abhazya'dan ayrılan Türk ve Rum ailelerinin yerine Gürcistandan getirilen çiftçiler yerleştirildi.

Abhaz topografya isimleri de bu yağmadan

kurtulamadı. Bütün isimler Gürcü isimleri ile değiştirildiler. Abhazyayı yok olmaya iten bu haince uygulamalardan Başkent Sohumkale de kurtulamadı. Sohum ismi Gürcüleştirilerek 1936 yılında "Sukhumi" haline getirildi.

1948 ile 1951 tarihleri arasında Abhazy Gürcü yönetiminin isteklerine uygun hale getirilmiştir. 1951 yılına kadar 147 yer ismi, 1990 tarihine kadar da bütün yerleşim yerlerinin isimleri değiştirilmiştir. Bu değişiklik oranı % 96'ya ulaşmıştır.

Bu azgın Gürcü şövenizmine ve faşist uygulamalara karşı gelenler de vardı. Abhaz aydın ve bilim adamlarından G.A. Zizaria, B.V. Şinkuba, K.S. Şakrıl devlet yönetimindeki çarpıklığı açıkça ortaya koyan bir kitap yayınladılar. V.K.P. Merkezinin sekreteri A.A. Kuznetsov adına bu kitapta yapılan açıklamada şöyle deniyordu; "Abhazy emekçi halkı için, 4 Mart günü, ülkede Sovyet yönetiminin iktidara gelmesinin yıldönümü kutlanıyordu. Ancak Abhaz Halkının yaşamından artık bu muhteşem bayramın kutlanması çıkmıştır. 1946 yılında da kutlanmamıştır. Abhazy Özerk Cumhuriyeti kurulduğundan bu yana 25 yılın geçmiş olması, devrimin 25. yılı olmasına karşın cumhuriyetin başkenti Sohum'da gazeteler bile yayınlanmamıştır."

A.A. Kuznetsov bu açıklamayı hapse atılarak ödemiştir. Kuznetsov'un hapsedilmesinden sonra kitabın yazarları, "Sizler burjuva nasyonalistlerisiniz" suçlamalarıyla karşılaşmışlar ve eziyete uğramışlardır.

Bu tür politikaların uygulanması sonucu 1939 yılındaki Abhaz nüfusu 1897 yılında yapılan birinci nüfus sayımı sonuçlarına göre iyice azalmıştır. Bir örnek verecek olursak yalnız Gali Bölgesinde 1926 ile 1939 arasında Abhaz nüfusu 8000 kişi azalmıştır.

Abhazy'da yaşayan etnik unsurlar arasındaki ilişkilerin yeniden düzenlenmesi, temel değişiklikler yapılması ihtiyacı giderek genel bir huzursuzluk haline gelmeye başlamıştı. Abhazy halkı bu sorunu 1978 yılında açıkça ortaya koymuştur. Bu mücadele ile ulaşmak istenilen sonuç açıktı; Abhazy anayasasının ele alınarak Gürcistan'dan ayrılmaya yönelik bir değişiklik yapılmalıydı. Bu sırada, Gürcistan K.P. Merkez Komitesi Sekreteri İ.V. Kapitonov, Sohum'da düzenlenen ve binlerce kişinin katıldığı bir toplantıda söz alarak bu soruna ne şekil verilirse verilsin müzakeresinin bile yapıla-

mayacağını açıklamıştır.

Bu gelişmelerden ve çalışmalardan somut sonuçlar alınamaması Abhazy'da Gürcü olmayan etnik grupları hareketlendirdi. Karşılığında da Tiflis'te ve Gürcistan'ın diğer kentlerinde yeniden hortlayan Gürcü Menşevik bayrakları altında yürüyüşler ve propagandalar yapılmaya başlandı. Nasyonal Sosyalizme yönelik idealleri gaye edinen ve Gürcü olmayanları zorla Gürcüleştirme eylemine yönelik programlara devam ediliyordu.

Bir Gürcü edebiyatı yayın organı olan, devletin yönetiminde yayınlanan "LİTERATURULİ SAKARTVELO - GÜRCÜ EDEBİYATI" adlı gazete Gürcü Nasyonal Sosyalizminin en çarpıcı örneğinin Hitlere rahmet okuturcasına veriyordu. Gazetede şöyle deniyordu; "Gürcistan'da Gürcülükten başka birşey olmamalıdır. Gürcistan'da Gürcü olmayan da Gürcüdür. Gürcüce konuşulmalı, Gürcüce yazılmalıdır. Her insan Gürcü kültürü ile yetiştirilmeli, Gürcü gelenek ve görenekleri ile yaşamalıdır. Yoksa hiç bir surette Gürcü sayılmaz."

Abhaz Özerk Cumhuriyetin'de bundan böyle sosyo-ekonomik ve kültürel kalkınmanın gerçekleşmesi hak ve özgürlüklerin artırılmasıyla mümkün olduğu, bunun da Abhazy'nın 1921'deki statüsüne kavuşturulmasıyla mümkün olacağı artık tartışma götürmez bir gerçek olarak su yüzüne çıkmıştı.

Efrem Eşba altmış yıl önce olacağını biliyormuşcasına şöyle diyordu; "Abhazy bağımsız bir statüde S.S.C.B.'nin bir üyesi olmalıdır. Bu ulusal düşmanlıkları kıskırtan unsurları yenmenin tek silahı Abhaz ve Gürcü uluslarının emekçi halklarının arasında hak eşitliğine dayanan kardeşliğin, kardeşlik güvencesinin yerleştirilmesidir. Bu iki halk arasından bu güvenlik kavramı yerleşince istenilen sonuca ulaşabilmek mümkün olacaktır."

Bütün bu huzursuzlukların ve kaynaşmanın sonucu ABHAZ ULUSAL CEPHESİ BİRLİĞİ'nin öncülüğünde Gdowta bölgesinin tarihi Lıkhni Köyünde 18 Mart 1989 da tarihi büyük kurultay toplanmıştır. Bu toplantıya Partinin Abhazy Bölgesi Komitesi Bürosunun üyeleri, Abhaz Ulusal Parlamentosu'nun üyeleri, Devlet Kuruluşlarının yöneticileri, Bakanlar Kurulu üyeleri, ulusun seçkin kişileri, sanatçılar, bilim adamları, yazarlar, Abhazy'da bulunan diğer etnik toplulukların temsilcileri ile halktan binlerce kişi katılmıştır.

Toplantıda bu yazımızda kaynak olarak ya-

rarlandığımız tarihi karar çıkmıştır. Bu karar sanırım şöyle özetlenebilir;

"1-K.P.Merkez Komitesi Genel Sekreteri ve aynı zamanda SSCB'nin en büyük merkezinin başkanı olan M.S. Gorbaçov'a SSCB'nin Bakanlar Kurulu Başkanı N.İ. Rijkov'a Bilim Merkezleri yöneticilerine çağrı metni hazırlanarak gönderilmesi gerekmektedir.

2-K.P. SS. Merkez Komitesi,SSC Şurası, SSC. Bakanlar Kurulu, Abhaz Cumhuriyeti'nin statüsünün yeniden ele alınarak Cumhuriyetin yeniden kurulması için V.İ.Lenin'in sağlığında, 1921 yılında ilan ettiği gibi;

- Statüyü tekrar gözden geçirerek SSC. Devletlerinin hak eşitliği için, çeşitli özellikler gösteren devletlerin çok yönlü Lenin prensipleri ile bağdaşmasını sağlamaları gerekir."

Bildiri Gürcistan K.P. tarafından 29 Mart 1989 tarihinde reddedilmiştir. Olaylar bu şekilde gelişirken bir yandan da Gürcistan devlet üniversitesinin bir şubesinin Sohumkale'de açılması gündeme gelmiştir. Sovyet ve Abhaz yetkililer varolan gerginliği de dikkate alarak bu programın uygulanmasını ertelemişlerdir. Bunun üzerine saldırgan Gürcü milisleri Sohum'da şiddetli çatışmalara neden olmuşlardır. 15-16 Temmuz 1989'da 11 ölü 127 yaralı ile sonuçlanan Abhaz-Gürcü çatışmasından sonra Abhazlar 18 Mart 1989 bildirgesinin en kısa zamanda yaşama geçirilmesinin gereğine inanmışlardır.

25 Ağustos 1990 günü Abhaz Özerk Cumhuriyeti Parlamentosunda yapılan oylamada 72 milletvekilinin 70'i Abhazya'nın Gürcistan'a bağlanmadan önceki statüsüne kavuşturulması doğrultusunda oy kullanmıştır. Böylece Abhazya 1921 de olduğu gibi egemen bir Sovyet Cumhuriyeti olarak kalmak istediğini Dünya komuoyuna duyurmuştur. Yine 25-26 Ağustos tarihinde Sohumkale'de toplanan 7 Kuzey Kafkasya Cumhuriyeti ulusal halk cepheleri örgütlerinin temsilcilerinin katılımıyla gerçekleşen "K.Kafkasya Dağlı Halklar Assamblesi" oluşturulmuştur. Assamble ikinci toplantısını K.Kafkasya'da, Kabardey Cumhuriyeti'nin başkenti Nalçik'te yaparak, sürgünde bulunan Abhazlar dahil bütün Çerkeslerin haklarını ilk kez resmi düzeyde ele almıştır.

Devam Edecek

BİR SOYLEDİ PİR SOYLEDİ BİR SOYLEDİ PİR SOYLEDİ BİR SOYLEDİ PİR SOYLEDİ

"Tekirdağlı Yahudi Amerika'da Türk ana babadan doğan çocuktan daha 'Türk' değil, imdir."

Abdül Tamer Kışlalı

-Cumhuriyet Gazetesi Köşe Yazarı-

"Eşim Turgut Oza'a birazcik iştahı olmak zorunda kaldı."

Nazih Ilıcak

Gazeteci Yazar

"Kürtler sendika kuruyorsa Çerkesler de Lazlar da sendika kursunlar. Türkiye'de demokrasi var."

Orhan Gözgeç

Seker-İş Sendikası Bşk. Yrd.

"Soydas mıydas demeyelim ya. O zaman Bulgar zannederler."

Halil Zeki

Kaf-Kur toplantısında

"Bizde hiç uyatroya gümeyen insan sayısı çok fazla. Nasıl olur anlamıyorum."

Fernan Sensoy

Tiyatro Sanatçısı

"Dört gündür buradayız bir kumpanya kumadık be."

İlhan Onder

Kaf-Kur Sekr.
Kafkasya gezisinde

GÜLE GÜLE SON SES GÜLE GÜLE UBIKHCA!

Dünyanın en zengin "dil sesi"ne sahip olan Ubikhca, bu dili bir dil bütünlüğü içinde konuşabilen son temsilci Tefvik Eşenç'in ölümüyle "ölü diller" hanesine yazıldı. Manyas'ın Hacı Osman köyünde 8 Ekim 1992 tarihinde kaybettiğimiz Tefvik Eşenç'in son nefesiyle Ubikhcanın son sesleri de tarihe karıştı.

Dil öğrenimi görmüş biri olarak Ubikhca'nın tarih içindeki yerini, özelliklerini anlatmaktan ziyade bu dilin diğer ölü diller gibi niçin ve nasıl tarihe karıştığı üzerinde duracağım.

Dilbilimciler için dünyanın herhangi bir dili, bir diğerinden farksızdır. Her dil o'nun için öz evlat gibidir. Binlerce yıllık kültür birikiminin bütün izlerini taşır. Bir dilin yeryüzünden yok olup gitmesi bir doğa olayı gibi yorumlanamaz. Çünkü dilin yok oluşu da etkilerle olabilir ancak. Bir dili konuşan halkı tamamen yeryüzünden silmediğiniz sürece o dil de ölmez. Halkı yaşıyor da dili ölmüş ise, bu tamamen dış etkenler sonucudur.

Ben, Ubikh dilinin ölümüne bu çerçevede bakıyorum. Dilin ölümü ne demek?.. Dilin, günlük-güncel yaşam içinde kullanılmamasıdır. Doğal olaylar doğa kanunu dediğimiz, insanlığın etkisi olmaksızın bir takım fiziksel etkenlerle oluşan olaylardır. Oysa Ubikhcanın ölümü tamamen insanoğlunun direk müdahalesiyle olmuştur.

Çarlık Rusyasının yüzyıllar süren, Kafkasya'yı ele geçirmeye yönelik akınlarıyla Kafkasya'daki diğer Çerkes halklar gibi Ubikh halkını da kendi doğal çevresinden söküp atmıştır. Ruslara karşı savaşmaktan nüfusları tamamen azalan Ubikh halkı, Rus-Osmanlı işbirliğiyle diğer Kafkasyalı otokton halklarla birlikte Osmanlı topraklarına sürülmüşlerdir.

Ruslara karşı hazır bir düşman kuvvet hesaplarıyla Osmanlı topraklarının Ruslara yakın cephelerine yerleştirilen Çerkesler hiç bir

zaman bir teba olarak görülmedi. Cumhuriyetin kuruluşu aşamasında da Çerkesler hep savaşta yararlanılacak iyi bir kaynak, ama savaş sonrası Türk olması gereken, asimilasyona tabi tutulması gereken azınlıklar olarak görüldü.

Cumhuriyetten sonra Atatürk döneminden başlayan, Anadolu topraklarında Türk hakiyetinin tesisi doğrultusunda "Bir Türk dünyaya bedeldir", "Ne mutlu Türküm diyene" gibi çok özel programlarla Anadolu'daki etnik kültürlerin kökü kazıldı. Çerkes Ethem olayının özü de budur. İhanetle, hainlikle hiçbir ilgisi yoktur.

Cumhuriyetten itibaren milli eğitim ve kültür programları Anadolu'yu Türkleştirme politikaları doğrultusunda hazırlanarak uygulanmıştır. Bu nedenledir ki, köylerde anababasından Çerkesce öğrenerek ilk okula başlayan bebekler, öğretmenlerinin özel asimilasyon programları sonucu bol bol dayakla beslenmiş, para cezaları uygulanmış, hain Çerkes Ethem imajıyla psikolojik olarak sindirilmişlerdir.

Böyle bir milli eğitim ve kültür politikasının uygulandığı ülkede Ubikhca gibi dillerin 'ölü dil' hanesine adres değiştirmeleri kaçınılmazdır. Şimdi kim kalkıp Ubikhca kendiliğinden öldü diyebilir. Oysa Ubikh halkı Balıkesir'in Manyas, Gönen, Bandırma yörelerinde, Samsun'da yaşamaktadır.

Etnik dillere bakış açımız şudur. Dünyada 170'ten fazla kurulu devlet vardır. Kimi kaynaklara göre dünyada konuşulan dil sayısı 2000-5000 arasında değişmektedir. Bu durumda her devlet içinde 10-30 kadar etnik dil konuşuluyor demektir ki, her devlet kendi resmi dilini ve kültürünü hakim kılmak adına asimilasyon programları uygularsa insanoğlunun binlerce yılda yarattığı kültürel değerlerin nasıl acımasızca yok edildiğini tasavvur edin.

Dış etkenlere çok çarpıcı örnekler bulmak mümkün. Örneğin TC'nin üniversitelerinde hiç bir etnik dilin araştırılmasına yönelik kürsü yoktur. Ubıkh dilini 1930'dan 1987 yılına kadar dünyanın hafızasına kazandırmak için Tevfik Esenç ile yarım asırdan fazla çalışan Fransız dilbilimci George Dumezil, Kuruluş çalışmalarına katıldığı Dil ve Tarih, Coğrafya Fakültesi'nin açılış konuşmasında "dünyada ençok konuşulan popüler kültür dillerine ait bölümler açacağınza, Anadolu'da yavaş yavaş yok olan etnik dillere ait kürsüler açarsanız çok daha yararlı bir iş yapmış olursunuz" dediğinde apar topar sınır dışı edilmiş, Ubıkhca üzerine yapacağı araştırma 1936'dan 1956'ya kadar engellenmiştir.

TC'nin bu konudaki yaklaşımı şudur: "bütün dünya devletlerinin ortak kabul ettiği resmi diller dışında çalışma yapmak yasaktır." Türkiye'de, dilbilimin sınırı budur. Bir dilbilimci profesör dersinde "anlambilim" dersi verirken seçtiği örnekler hep popüler kültür dillerindendir. Yanbaşında oturan ve etnik bir dili bilen öğrencisinden yararlanmak şöyle dursun, bu düşünce bile onu öcü görmüş gibi korkutur. Türkiye'de bu nedenle gerçek anlamda bilim yapan dilbilimci yoktur. Hiç bir dilbilimci Çerkesceyi, Kürtçeyi veya Lazcayı merak edip araştırma konusu yapmamıştır. Öcü gibi korkar bu düşünceden... Güdük bilim anlayışı, güdük kültür politikaları, herşey güdük!..

Bilim nasıl yapılır. George Dumezil gibi yapılır. Yazılı literatürü olmayan bir dil üzerinde ömür boyu bütün kişisel ve devlet imkanlarını kullanarak çalışmak... Manyas'ın Hacı Osman köyünde, üniversitelerde, Avrupa'da... Kısaca her platformda yıllarca Tevfik Esenç ile Ubıkhcayı ölümsüzleştirmek. İşte bilim böyle yapılır.

Az veya çok, dünyada konuşulan her dil, dünya kültür tarihinin birer canlı hazinesidir. Bu hazinelerin şu veya bu şekilde gözümüzün önünde yok olup gitmesine seyirci kalırsak kendi kültürümüze olan saygımızı da yitiririz.

Etnik dil ve kültürlere asimilasyoncu politikalar devam ettiği sürece bu ülke, daha nice etnik dillere mezar olacaktır. Dünya insanlık tarihine bu suçlar hiç unutulmamacasına kazılacaktır.

Bu politikalar devam ettiği sürece tanrı diğer etnik dilleri Ubıkhcanın gazabından koruya, amin,... demekten başka çare yoktur.

RASLANTI

Birkaç ay önceydi.

Yalova'dan İstanbul'a gidiyordum. Vapur hareket edip yol almaya başladıktan kısa bir süre sonra etrafi izlemek için güverteye çıktım.

Etrafı izlerken, benden ateş isteyen adamı farkedemeyecek kadar dalgın olmalıydım ki; omuzuma dokunulduğunda farkına vardım. Sigaramı göstererek "Oğlum ateşini verirmisin?" dedi. Yaşlıca biriydi. Buruşuk teni ve beyazlamış saçlarıyla buruk ve fakir bir görünümü var gibiydi. Sigarasını yakıp adamı bir süre izledim. Sonra da -o yaşlı, hoşsohbet insanların konuşmaya başlarkenki bildik tavırlarıyla- gittikçe uzaklaştığımız Yalova'yı göstererek; "İstanbul artık buralara taşınıyor" dedi. "Bu civarların en güzel yerleri buralardı, şimdi buraları da mahvedecekler" diye ekledi. "Öyle amca!" dedim. Sigarasından uzun bir nefes daha çekti. Yalova-Çınarcık arasında bir yeri göstererek; "Uzun yıllar önce oraların büyük bir kısmı benim arazimdi" dedi. Yalova'nın zengin isimlerinden birinin adını söyleyerek; "O'na satmıştım. O zamanlar buraların bu kadar değerleneceğini tahmin bile edemedim. Satmasaydım herhalde şimdi oldukça zengindim" dedi. "Beni zorla ikna etmişti, akıllı adammış" diye ekledi. "Şimdi ne iş yapıyorsun amca?" diye sordum merakla. Kafasını eğdi; "Park bekçisiyim" dedi.

Daha sonra uzun süre havadan sudan konuştuk. Bir ara nereli olduğumu sordu. Nedendir. bilmiyorum ama, Kayserili olmadığım halde, "Kayseriliyim amca, Pınarbaşından" diye yanıtladım. Adam zekice güldü. "Dur, ben tahmin edeyim" dedi. "Abazasın!" "Hayır bilemedin" dedim, "Kabardeyim". "Ben de Abzehim" dedi gülerek. Sevinmiştim. "Niye daha önce söylemedin" dedim.

Sohbetimiz daha sıcak bir hava kazanmış gibiydi. Çerkesler üzerine derin bir sohbete girmiş olduğumuzdan iskeleye yanaştığımızı farkedemiştik. Yolculuğumuz sona ermek üzereydi. Son olarak; "Amca ne olacak bu bizim Çerkeslerin hali?" diye yarı şakayla sordum. Duraladı. Yüzü buruk bir hal aldı. "Umarım benim halim gibi olmaz" dedi. Anlamıştım. Bu tümceyle ilk başlarken anlattığı olayı vurgulamak istemişti. Uzun bir sessizlikten sonra "Benim yıllar önce yok pahasına saltığım yeri geri alacak gücüm yok ama, siz Çerkes gençlerinin yıllar önce geldiğimiz yere geri dönecek gücünüz var" diye eklerken gözleri uzaklarda belirsiz bir noktadaydı.

Vapurdan inene kadar hiç konuşmadık. Vapurdan indikten sonra ayrılırken tokalaştık. Uzun süre bana baktı. Çerkesce bildiğimi bilmediği halde, Çerkesce "Çerkesliğini unutma!" dedi. Ben de Çerkesce "Unutmam!" dedim. Gülümsedi yalnızca... Ve arkasına hiç bakmadan uzaklaştı, kalabalığa karıştı.

Ber Sezai KILIÇTAŞ

PROTESTO

Başta Türkiye, bütün dünyanın Bosna katliamı yüzünden Yugoslavya'ya ambargo uyguladığı bir anda, aynı katliam, istila, soykırım Abhazya'da Gürcistan tarafından uygulanırken, Yugoslavya ambargosunda başı çeken Türkiye'mizin bu saldırgan ve istilacı Gürcistan'a hala buğday yardımına devam etmekte bir sakınca görmemesi bizim gibi duyan herkesi şaşkına çevirmiştir.

Küçük Abhazya Cumhuriyeti'ni zırhlı birliklerle kuşatıp kan gölüne çeviren bu istilacılara buğday ihraç etmiyor, buğday yardımı yapıyor. Aynı anda kuşatmadaki Abhaz Halkı açlık çekmekte. Ülkemiz bu yardımı askıya alma ya da erteleme gereğini dahi duymuyor. Almanya'nın Türkiye'ye ambargo uygulayış sebebinde, sınırları, parlamentosu, bayrağı, cumhurbaşkanı ile bir cumhuriyet mi söz konusu idi Türkiye'miz içinde?

Bu denli tutarsız bir dış politika, daha doğrusu politikasızlık bu acı olaya karşı duyarsızlığın bir ifadesidir. Hükümet yaralı vatandaşlarının yarasına tuz dökmüştür. Bir an için, Türkiye'nin Sırlara bu aşamada buğday yardımı yaptığını düşünebilir miyiz? Bölgede etkin, örnek ve demokrat Türkiye'nin Asya yolunda Gürcistan'a ihtiyacı olduğundan mı acaba?

Hiç de insani olmayan ve Türkiye Cumhuriyeti dış politikası ile asla bağdaştıramadığımız toplumumuzun vicdanını sızlatan bu hazin olayı protesto ediyor; Kurtuluş savaşı verip mazlum milletlere örnek olan ülkemizin bugün dışişleri sorumluluğunun yıllarca hizmet verdiğim S.H.P. 'de oluşunun acı burukluğu içinde bu partinin Düzce Örgütündeki görevimden ve bu partiden istifa ediyorum. Zira bu partinin tüzüğündeki dış politika bu olamaz.

10.9.1992

Burhan Cıba

Londra K.Kafkas Der. Başk.

Sayın Başbakanım,

18.6.1992'de sizlere yazmış olduğum ilk mektuptan bugüne, dört mektup veya dilekçe yazdım ve yaklaşık üç ay geçti. İlk mektubu yazdığım da Yugoslavya'da, Azerbaycan'da ve Abhazya'da yaşayan binlerce insan, masum çocuk, kadın, kız şimdi yaşamıyor.

O günden beri benim ve mensubu olduğum Çerkeslerin içinde de bazı şeyler ölürken, bazı şeyler de dirilmeye başladı. Sizin icraatınız sonucu kısa zamanda, özellikle son yirmi günde oluşan, aşağıda sıraladıklarımı, devletin başbakanlık mevkiinde oturan biri olarak bilme ve benim de vatandaş olarak bildirme hakkına sahip olduğumuzu düşünüyorum. İcraatınızdaki son üç ayın muhasebesini yaptığımızda;

1. Üslubumu değiştirdiniz. Bunun için sizlerden özür dilemiyorum, çünkü bunu siz değiştirdiniz.

2. Beni fanatik bulduğum insanlar karşısında ezik ve haksız duruma düşürdünüz.

3. Yıllardan beri bir türlü öğrenme fırsatı bulamadığım Abhazca okuma-yazmayı, bir hırsla bir gecede öğrenmeme vesile oldunuz.

4. Demokrasiyi ve diplomatik yolları savunan insanların inançlarını kırdınız.

5. Askerlik görevimi yapmadan önce, Yurtdışında bulunduğum süre içerisinde bedelli askerlik konusunda ikna edemediğim ailemi (18 ay yerine 1,5 ay askerlik yapmayı vatan hainliği kabul ettiklerinden) son 20 gün içerisinde hiç askerlik yapmayacağım desem kabul edecek duruma getirdiniz.

6. Nadir de olsa, Abhazya'dan bana ne diyen insanları dahi, Abhazya için ölecek duruma ve oraya savaşmaya gönderdiniz.

7. Övünerek "benim Anavatanım Türkiye" diyen insanların içine kuşku düşürdünüz.

8. Yıllardır kendi geleneksel örgüt yapısından başka bir yapıyı içine almayan bir toplumu, en hızlı ve en yeni örgütlenme

biçimlerini benimseyen bir toplum haline getirdiniz.

9. Toplumsal yardım konusunda, 3 kuruşu 3 yılda bir araya getiremeyen bir toplumu 3.000 kuruşu 3 dakikada toplayacak duruma getirdiniz.

10. Hiç demokratik eylem tecrübesi olmayan bir toplumu, kısa zamanda iyi tecrübe sahibi ettiniz.

11. Abhazya'yı konuşmaktan sıkılan insanları, Abhazya'dan başka konu konuşmayan insanlar durumuna getirdiniz.

12. Yaşamak için Türkiye'den başka memleket düşünmeyen insanları, memleket arayışına soktunuz.

13. Vergi vermemesine "haklı" sebepler bulan insan sayısını artırdınız.

14. Asimile olmaya ramak kalmış başta Çerkes toplumu olmak üzere, Boşnaklara, Acaralara(Gürcü), Lazlara vs. milliyetlerini hatırlattınız ve öğrettiniz. Tiflis yönetimi karşısında aynı soykırım tehdidi ile karşı karşıya olan Acara insanlarını ve onların Türkiye'deki akrabalarının Türkiye'ye olan güvenlerini kırdınız.

15. Peşpeşe Gürcistan'a gönderdiğiniz buğdaylarla, Abhazya'daki soykırımdaki payınızı artırdığınıza inanan insanların sayısını hızla çoğalttınız.

16. Farklı ideallerle farklı partilerde çalışan ve birbirleriyle çarpışan insanları, inanılması güç bir zaman içinde tek ideal etrafında topladınız.

17. Sohbetleri ile ünlü bir toplumu, tartışan, barut fıçısı ve kolay ateş alacak bir toplum haline getirdiniz.

Bütün yukarıda saydıklarım ve sayamadıklarımın sonra, samimiyetimle itiraf etmeliyim ki, sadece romanlarda olduğuna inandığım, asla size yakıştırmaya kıyamadığım, "bir vatanın ve milletin bölünmez bütünlüğünü" bozmak için uzun emekler sonucu yetiştirilmiş ve görevlendirilmiş devlet adamlarının var olabileceğini zaman zaman düşünmeye başladım.

10 Eylül 1992
M. Erkut AŞOĞLU

15 Yıl Sonra Gelen MUTLULUĞUM

1969 Yılı'nın sonlarında Mersin'de başlayan dernek çalışmalarında Çerkes Ulusunun yok oluşunu geciktirmek birlik ve beraberliğin sağlanmasında kendi çapında katkıda bulunmak, bütün Kafkas derneklerinin bir çatı altında toplanması, her Kafkaslının aslını inkar etmeden ben Çerkesim diyebilmesiydi.

Yıllarca kendi çapında ulusuma faydalı olmaya çalıştım ve çalışmaktayım.

Yıl 1977 Türkiye'de ideolojilerin çatıştığı yıllardı. Bizim dernekler de bunlardan nasibini alanlardandı.

O yıllarda Kayseri'de, Antalya'da ve nihayet Ankara'da bir şehit vererek son bulan derneklerarası toplantımız. Kayseri toplantısı çok iyi ve umut vericiydi. Sonraki toplantının Mersin'de olmasını istemiştik. Antalya'nın ısrarı üzerine üçüncü toplantının Mersin'de yapılmasını istedik kabul edildi.

Antalya toplantısına Mersin'i temsilen iştirak ettim. Toplantıda bazı dernek yöneticileri kendi derneklerinin ve ulusun yok oluşunu, sorunlarını, toplantının amacını unutmış bizleri de Türkiye'deki yaşanan ideolojik hareketin içine çekmek istiyorlardı.

Türkiye'deki Kafkas Kültür dernekleri henüz birbirini tanıyıp işbirliği yapamamışken bir dernek temsilcisi Türkiye'deki ideolojik demokratik kuruluşlarla işbirliği ve eylem birliği yapmalıyız diyordu. Bu kuruluşlar hangisi diye sorduğumuzda isim veremiyordu. Ve nihayet kendini ulusunun sorunlarını unutmış bazı dernek yöneticilerinin iştirak edeceği topluluğu Mersin'e davet edemedim.

Toplantı Ankara'da yapıldı. Biz de oradaydık. Neticede bir şehit verdik. Toplantılar da bitti. Evet 15 yıl sonra 10-11 Ekim 1992 tarihinde yapılan derneklerarası Kaf-Kur toplantısına izleyici olarak iştirak ettim.

15 yıl sonra da olsa arzuladığım birlik, beraberlik, Çerkeslik konuşuldu. Güzel, olumlu kararlar alındı. KAF-DER'in toplumumuza hayırlı ve uğurlu olmasını temenni eder başarılar dilerim.

MUTLUYUM - UMUTLUYUM

Saygılarımla.

HATKO SADİ Cantürk

P

OLİTİK YORUM / ÇETAW İbrahim

21'İNCİ YÜZYILA YENİDEN DOĞMUŞ OLARAK GİRMELİYİZ

Çerkesler tarihleri boyunca gerek anayurtlarında gerekse anayurtları dışında bulundukları ülkelerde önemli devletler kurmuş ve dünya uygarlığına azımsanmayacak katkılarda bulunmuşlardır. Tarihte meydana gelen büyük saldırı ve savaşlardan da ulusal varlıklarını kurtarıp geliştirerek 19. Yüzyıla kadar gelmişlerdir. Stratejik önemi büyük olan ve dünyanın en zengin topraklarına sahip vatanlarına göz diken kuzeydeki komşularının başlattığı saldırılara karşı ise yüz yıl direndikten sonra mücadeleleri 21 Mayıs 1864 tarihinde noktalanmıştır. Bu çetin mücadelenin sonunda başlarına ulusal felaketlerin en büyüğü gelmiş, sahip oldukları toprakların % 80'ini kaybettikleri gibi nüfuslarının beşte dördü de anayurtlarından sürülmüştür.

Sürgüne karar veren zamanın iki büyük imparatorluğu Çerkeslerin bir daha ulusal varlıklarını devam ettirebilecek şekilde toparlanmalarını için gerekli önlemleri de almak üzere anlaşmışlardır. Bu anlaşmaya uygun olarak anayurtta kalan Çerkeslerin nüfus ve toprak bütünlükleri bozulmuş, sürgüne gönderilenler de gittikleri imparatorluğun topraklarına mümkün olabilecek en dağınık şekilde yerleştirilmişlerdir.

Bugün dünyanın 40 ülkesinde Çerkes olduğu söylenmektedir. Ancak bunların içinde Çerkeslerin kendilerine ait yerleşim birimlerinin olduğu, gelenek ve kültürlerini yaşatabildikleri ülkeleri Çerkes yaşayan ülke kabul etmemiz gerekmektedir. Bu tanıma uyan ülkeler ise Türkiye, Rusya, Gürcistan, Suriye, Ürdün, İsrail, Yugoslavya, Almanya, Hollanda ve A.B.D. dir.

Bu ülkeler içerisinde en çok Çerkes nüfusunun bulunduğu ülke ise Türkiye'dir. Çünkü anayurttan sürülen insanların büyük çoğunluğu Trabzon, Samsun, Sinop limanlarından Anadolu'ya yerleştirilmişlerdir. Türkiye'de Çerkeslerle ilgili bir nüfus sayımı olmamasına rağmen sayının birbuçuk ile üç milyon arasında olabileceği değerlendirilmek-

tedir. En az sayıyı esas alırsak dahi bu miktar Rusya Çerkeslerinin iki katı olmaktadır. Sadece İstanbul ilindeki Çerkes nüfusunun Adigey veya Abhazya'daki Çerkes nüfusuna eşit olması muhtemeldir. Türkiye dışındaki sürgün ülkelerindeki Çerkesleri Türkiye Çerkesleri ile kıyaslırsak Suriye Çerkeslerinin Pınarbaşı'ndakiler kadar, Ürdün Çerkeslerinin Samsun'dakiler kadar olduklarını söyleyebiliriz.

Uğranılan bu ulusal felakete rağmen 1917 sosyalist devrimi birçok olumsuzlukları olsa da anayurt Çerkesleri için büyük bir şans olmuştur. Kuzey Kafkasya'da kurulan özerk cumhuriyetlerde kalan ulusun her bir parçası bugüne kadar önemli bir kayba uğramadan ulusal varlığını sürdürebilmiştir. Bunu sürgün ülkeleri Çerkesleri ile kıyasladığımızda daha kolay anlayabiliriz. Sovyetler Birliğinin dağılmasıyla başlayan süreçte ise yeniden toparlanabilmek için Çerkes Ulusunun eline tarihi bir fırsat geçmiş bulunmaktadır. Bu fırsatı değerlendirmeye çalışan anayurt Çerkesleri yeniden yapılanma alanında önemli kazançlar sağlama yolundadırlar.

Çerkes birliğini temsil eden yeşil zemin üstünde üç oklu oniki yıldızlı bayrak Adigey Cumhuriyeti Parlamentosunca resmi bayrak olarak kabul edilmiş ve Rusya Federasyonu bayrağının yanında dalgalanmaya başlamıştır. Aynı bayrak Kabardey Ulusal Kongresince de benimsenerek Nalçik'in merkezi yerindeki Kongre Binasının gönderine çekilmiştir. Bayrağımızın 128 yıl aradan sonra yeniden semalarımızda dalgalanmaya başlamasının anlamı büyüktür. Bu 21. Yüzyılın başlarında oluşacak Çerkes Devletinin ilk işaretidir. Ulusun tarihinin bilinmeyen yönlerinin araştırılıp ortaya çıkarılması, dilin ve ulusal kültürün geliştirilmesi, tarih ve ulus bilincinin toplumda yaygınlaştırılması için yoğun çabalar vardır. Kabardey Cumhuriyeti'nde Çerkescenin devlet dili olması yakın bir gelecekte beklenmektedir. Anayurda yerleşmek isteyen dış ülke

Çerkeslerine çok kısa sürede oturma izni verilmektedir.

Tüm Çerkes Ulusunun ortak amacı ise, sürgündeki Çerkesleri büyük çoğunlukla tekrar anayurtlarına toplamak ve 21. Yüzyıla tarihi vatanlarında kendi devletleriyle girebilmektir. Bu amaca ulaşabilmek için en büyük görev de Türkiye Çerkeslerine düşmektedir. Bunun nedeni yukarıda açıklamaya çalıştığım nüfus tabiosudur. Anayurt Çerkeslerinin umudu Türkiye Çerkesleridir. Bir an önce anayurtlarına dönerek kendilerine güç katmalarını beklemektedirler.

Ne yazık ki Türkiye Çerkesleri dünya Çerkesliğinin kendilerinden beklediği görevi yapmaya hazır değildir. Uluşçu aydın kadro tarafından Çerkes ulusal sorunu halk yığınlarına anlatılamamıştır. Kırsal alandaki ve kentlerdeki halkın çoğunluğu yaşamını sürdürebilmek için gerekli olan ekonomik kaynakları sağlamanın mücadelesi içindedir. Ulusal soruna karşı kayıtsız ve duyarsızdır. Halk çoğunluğundan destek görmeyen ulusçu kadro ise güçsüzdür. Güçsüzlüğümüz son Abhazya olayları nedeniyle de su yüzüne çıkmıştır. Üç milyon Çerkesin yaşadığı ülkede 3000 kişi ile miting yapılmıştır. Soydaşlarımız kırılırken ve vatanımız çiğnenirken vatanında olduğumuz ülke saldırganları desteklemektedir. Türkiye'ye gelen Abhazya Cumhurbaşkanı hiçbir hükümet yetkilisi kabul edip görüşmemiştir. Burada suçlu Türk Hükümeti değil biziz. Çünkü gücümüzü ve etkinliğimizi ortaya koyamıyoruz. Hükümetlerin politikalarını güç dengeleri belirler. Yani gücün ve etkinliğin varsa her zaman ve her yerde kabul görürsün.

O halde ulusçu aydın kadro ivedilikle kendi arasında güçlü bir şekilde örgütlenmelidir. Ulusal sorunu kısa zamanda halk yığınlarına anlatabilmenin imkanlarını aramalıdır. Halk çoğunluğunun desteğini sağlayacak çabalar içerisine girilmelidir.

Çerkes Halkının üzerindeki ölü toprağı kaldırılmalı, güçlü ekonomik, politik, kültürel örgütlenmelere gidilmelidir.

27 Ağustos 1992 günü Budapeşte'de Avrupa Çingeneleri Parlamentosunun kurulduğu ve Çingenelerin de ulusal haklarını elde etmek için mücadele vermeye başladıkları basında yer almıştır.

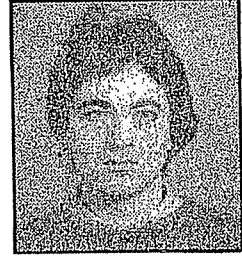
Bu haber bizleri bir kez daha düşündürmeli gözlerimizi açmalı, Çerkes Ulusu olarak 21. Yüzyıla yeniden doğmuş olarak girmeliyiz.

TELEKS TELEKS TELEKS

Adigey Cumhuriyeti'nden Abhazlara yardım etmek üzere giden gençlerden üçü şehit oldu. Abhaz Cumhuriyeti Liderleri Adigey'den giden gönüllülerin yaptıkları kahramanlıkları anlatan yazıları Adigey'e gönderdiler. Adige Halkı gençlerinin yiğitliklerinden gurur duymaktadır. Şehit gençlerimizi kısaca tanıtalım.

ŞOVCEN MURAT

36 yaşındaki Şovcen Murat Hatıgujukoy Köyünde doğdu. Rostov İnşaat Enstitüsü'nü bitirdi. Abhazya'da savaş başlayınca üç çocuğunu ve eşini bırakarak hiç düşünmeden arkadaşları ile birlikte gönüllüler arasına katıldı. Babası Hasanbiy dokuz ay önce ölmüştü. Sohum'da tren garındaki çatışmada yaralanan arkadaşı Miko Aslan'ı kurtarmak isterken yaralandı ve şehit oldu.

MIKO ASLAN

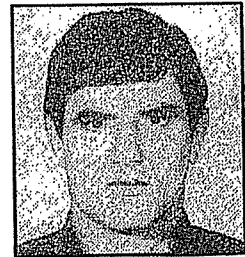
Çiftçi bir ailenin dokuz çocuğundan biri olan Miko Aslan da Abhaz Halkına yardım edebilmek için savaş başlar başlamaz gönüllülere katılarak Abhazya'ya koştu. Tren garındaki çatışmalarda vurularak

şehit düştü. Bekardı.

HODE ADAM

Hatlekuaye Köyünde doğdu. Adige Devlet Enstitüsü'nün Fizik bölümünü bitirdi. Bilahare Krasnodar'da hukuk öğrenimi gördü. Tevçoç Rayonu'nda polis müdürlüğü yaptı. Ulusal sorunlara olan ilgisinden dolayı mesleğini bıraktı. Adige Xase'de görev aldı.

Abhazya'da savaşın başlaması üzerine Maykop'ta yapılan mitingde şöyle konuşmuştu: "Yakında Abhazya'daydım. Orada kan akıtılıyor. Kardeşlerimiz bizi bekliyorlar, bizlere ihtiyaçları var."

Birlikte gittiği gönüllülerle Gürcü askerlerinin bulunduğu karargahı ele geçirmek üzere

harekata katıldı. Karargaha yaklaştıklarında Gürcü askerlerinin aniden açtıkları ateş üzerine yaralanarak yere düştü. Kendisine yardım etmek isteyen M.Zefes'e "Bende hayır kalmadı, siz ilerleyin" dedi. Arkadaşları bir daha onu göremediler.

Ateşkes imzalandıktan sonra cesedi gömülü olduğu mezardan çıkarılarak doğduğu köyde törenle toprağa verildi.

ALMANYA'DA GÜRCİSTANI PROTESTO YÜRÜYÜŞÜ

Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde yaşayan Abaza, Adige, Çeçen, Oset, Dağıstanlı ve Lezgi hemşehrilerimizin katılımı ile 19 Eylül 1992 tarihinde Almanya'nın başkenti Bonn'da Gürcistan'ın Abhazya'yı işgali, insanlık dışı vahşeti ve soykırımı protesto mitingi yapıldı.

Avrupa'daki Abhazya Kriz Komitesi'nce düzenlenen bu gösteriye 600'den fazla hemşehrimiz katılmıştır. Önde milli giysilerini giymiş kızlı erkekli bir grup Abhazya Bayrağını taşıdı. Yol boyunca "Katil Şevardnadze", "Abhazya'ya Bağımsızlık"... vb. sloganlar atılırken, bir yandan Alman kamuoyunu bilgilendirmek için gençler Kriz Komitesinin hazırlamış olduğu bildirileri dağıttılar. Gösteriye katılanlar "Abhazya'ya Bağımsızlık", "Kadınlara yapılan tecavüze son", "Abhaz soykırımını durdurun", "Stalin= Beria= Gamsagurdia= Şevardnadze" yazan pankartlar taşıdılar: Yürüyüş 2 km. sürdü. Yürüyüş sonrası Bonn şehir merkezindeki pazar yerinde protestonun amacı toplanan halka Abazaca, Almanca ve Türkçe olarak üç dilde organizasyon yetkililerince anlatıldı.

Bu protesto yürüyüşünün en önemli özelliği ve başarısı yediden yetmişe, çocuk her Kuzey Kafkasyalıının katılmış olmasıdır.

Dünyanın Abhazya'nın işgaline karşı duyarsızlığı bize şunu göstermiştir: Bize bizden başka kimsenin faydası yoktur. Biz sorunu muza sahip çıkabildiğimiz sürece var olabiliriz.

GÜRCÜ VE ADİGE KADINLARINA ÇAĞRI

Bizler Adigey'deki anneler, kızkardeşler ve eşler olarak; sizlere ve sizlerin çocuklarına, kardeşlerinize, eşlerinize Kafkas'ın tüm halkları adına bu zor günlerde aklınızı ve kadınlık sağduyunuzu kullanmanız için sesleniyoruz:

"Ana sözünün etkinliği ve aklının gücü Ab-

hazya'ya uzanan ellere engel olmalıdır. Akan kanları durdurunuz. Geçmişimizde karşılaştığımız en zor yılları dostluğumuz ve yardımlaşmamız sayesinde aşabildik. Bugün yüreklerimizdeki acıyı kardeş iki cumhuriyetin insanları neden duymuyor ve anlamıyorlar?

Kafkas'ta her zaman yaşlılara saygı duyulmuştur. Kötü niyetle başkasının evine giren kişi ömür boyu adı lekelenmiş olarak kalmıştır.

Erkeklerin güç ve cesaretleri daima kadınlar tarafından etkilenmiş, kadınlar binlerce yıldır büyük saygı görmüştür.

Kafkas kadınının beyaz başörtüsü kavgaları, anlaşmazlıkları ve kızgınlıkları önlemede sembol olmuştur. Değerli kardeşlerimiz: Bugün ebedi dostluğumuzun sınav günüdür. Anaların kan ve gözyaşı istemediklerini yüksek sesle söyleyelim. Keder, topraklarımızda yayılmasın. İnsanları hayata getiren, büyüten ve koruyan sizler, çocuklarınızı ateşten korumak için çaba gösterin.

Aklın üstün geleceğine inanıyor ve güveniyoruz."

ANNELER DERNEĞİ MAYKOP

ABHAZYA CUMHURİYETİ YÜKSEK SOVYET BAŞKANI V. ARDZINBA'YA

Adige Cumhuriyeti'nin yaşlı insanları olarak Kafkas halklarının bu zor günlerinde cumhuriyetlerini korumaya kararlı olan Abhaz Halkı ile beraberiz.

ADİGE CUMHURİYETİ

EMEKLİ ASKERLER SOVYETİ BAŞKANI K. BAĞİREKU

* * *

TÜM ÇERKESLERİN GAZETESİ

Ulusal toplantılarımızda tüm Çerkeslerin ortak bir gazete veya dergilerinin olması gerektiği sık sık dile getiriliyordu. Bu özlem gerçekleşmek üzere.

16 Temmuz 1992 tarihinde Rusya Federasyonu Basın ve Enformasyon Bakanlığının onayı ile NART isimli gazete bu görevi yerine getirecek.

Gazete Adigece, Abhazca, Abazince, İngilizce, Arapça, Türkçe ve Almanca çıkacak.

Gazetenin tüm dünya Çerkeslerinin tarih ve kültür değerlerinin toplanıp canlandırılmasında önemli işler başaracağı şüphesizdir.

Gazete haftada bir yayınlanacak, 16 sayfa olacak ve 150 bin adet basılacak. Gazetenin 1993 yılı abone bedeli 240 ruble.

Gazetenin Yazı İşleri Müdürlüğüne Negutsu Şiharhan getirildi. Gazetenin yazışma adresi şöyle:

Kuliyev Kaysın Cad. No:16 NALÇIK

Sayın "Marje" Dergisi Yöneticilerine,

Derginizin başarılı çizgisini sevinçle takip ediyorum. Özellikle Kafkas toplumunu yakından ilgilendiren "Abhazya" meselesinin bilinmeyen yönleri derginizin sayfaları arasında ışığa kavuştu. Derginiz ne kadar Kafkasyalı'nın eline geçiyor, kaç kişi bu bilgilerden yararlanıyor bilmiyorum, ama Kafkas kökenli aydınlar arasında son derece olumlu etkiler bıraktığı açık.

Ben bu Karaçay-Malkarlı'yım. Stalin'in politikasını günümüzde devam ettiren Gürcistan yönetiminin Abhazya üzerindeki baskıları Karaçay-Malkar halkının da nefretini kazandı. Hatta bize sağlam kaynaklardan gelen bilgilere göre Abhazya'ya savaşmak için pek çok Karaçaylı gitti. Diğer Kafkas halklarına göre Karaçaylıların Abhazya'ya ulaşmaları çok daha kolay. Çünkü Abhazya Karaçay'ın güney komşusudur ve Karaçaylılar dağ geçitlerinden Abhazya'ya kolayca geçebilmektedirler. Ancak nedense Abhazya'ya yalnızca Adigeler ve Çeçenler yardıma gitmiş gibi gösterildi.

Ben artık yıllardan beri Kafkasya camiasından dışlanmak istenen ve hep önyargılı düşüncelerle yaklaşılan Karaçay-Malkar halkına gereken değer ve önem verilmesi gerektiğine inanıyorum.

Karaçay-Malkarlılar kültürel ve etnik özellikleriyle en az Adige ve Abhazlar kadar Kafkasya'nın asli halklarındanlardır ve Kafkas kültürünün ayrılmaz bir parçasıdır. Onlar hakkında yapılmış yüzlerce bilimsel araştırma bu gerçeği temsil ediyor.

Ancak Türkiye'de Karaçay-Malkarlılara karşı yer edinen bir önyargı, bilimsel araştırma ve yazılarda bile göze çarpıyor. Bunları neden yazıyorum. Bunun en son

örneğine derginizin Eylül sayısında sayın Mehmet Uzun'un yazısını okurken rastladım. Yazar belki unuttuğu için, belki de bilmediği için, ya da önyargılı düşündüğü için, yazısının bir yerinde 1944 yılında Çeçenlerin sürgüne gönderildiğinden bahsediyor ama onlardan daha önce sürülen Karaçay-Malkarlılar'dan bir kelime ile bahsetmek gereğini bile duymuyor. Bu en son rastladığım örnek olduğu için yazdım. Yoksa başka yayınlarda, daha bilimsel yazılarda da Karaçay-Malkar adının bilerek ve istenerek atlandığına çok ke-reler şahit oldum.

Sizler bütün Kuzey Kafkasya halklarını Çerkesler adı altında birleştirerek, farklı tonlara sahip tek bir kültürü yaşatan bir Kafkasya ulusu meydana getirmek gibi güzel bir fikre sahip görünüyorsunuz. Öyleyse bu kültürün bir parçasını oluşturan Karaçay-Malkar'ı da sahiplenmenizi dilerim.

Size Karaçaylıların "Kara gün" olarak adlandırdıkları 2 Kasım 1943 sürgünü ile ilgili kısa bir yazımı gönderiyorum. Öyle sanıyorum ki Türkiye'deki Çerkesler Karaçay halkının Stalin'in sürgüne gönderdiği ilk Kafkas halkı olduğunu bilmiyorlar. Ben bu yazıyı sizi bu konuda bilgilendirmek amacıyla yazdım. Derginizde yayınlamaya uygun görüp görmemek size kalıyor.

Ayrıca yaptığım küçük bir araştırmayla adı değiştirilen bazı Çerkes köylerinin eski ve yeni adlarını tespit ettim. Bunu da size gönderiyorum. Çalışmalarınızda başarılar dilerim. Saygılarımla.

Ufuk Tavkul

ETNİK ÖZELLİK TAŞIDIĞI İÇİN ADI DEĞİŞTİRİLEN ÇERKES KÖYLERİNDEN BAZILARI

Eski Adı	Yeni Adı	Bucağı	İlçesi	İli
Çeçen Anavarza	Ağaçlı	Sağkaya	Ceyhan	Adana
Çerkez Tevfikiye	Gülbahçe	Üçpınar	Merkez	Manisa
Çerkez Osmaniye	Yeni Osmaniye	Merkez	Saruhanlı	Manisa
Çerkezaynen	Ulusırt	Merkez	Varto	Muş
Çerkes	Anayazı	Serinyol	Merkez	Hatay
Çerkez Aynalı	Aynalı	Konuralp	Düzce	Bolu
Çerkez Çegni	Yeni Çegni	Merkez	Bozüyük	Bilecik
Çerkez Dağı	Yenikent	Merkez	Fatsa	Ordu
Çerkezdanışment	Doğanca	Sulusaray	Artova	Tokat
Çerkezderbendi	Yeniderbent	Boztepe	Zile	Tokat
Çerkezhüyük	Gökçehüyük	Merkez	Gölbaşı	Ankara
Çerkezi	Uzunpınar	Merkez	Merkez	Adıyaman
Çerkez karaköy	Yeni karaköy	Merkez	Düzce	Bolu
Çerkez Kuşçu	Kuşçular	Kaynar	Pınarbaşı	Kayseri
Çerkezler	Gökdoğan	Merkez	Durağan	Sinop
ÇerkezMahmudiye	YeniMahmudiye	Merkez	Merkez	Manisa
ÇerkezSöğütlü	Söğütlü	Kaynar	Pınarbaşı	Kayseri
ÇerkezSultaniye	Bağyolu	Muradiye	Merkez	Manisa
ÇerkezTaşköprü	Taşköprü	Merkez	Düzce	Bolu
Çerkezuşağı	Çatalpınar	Merkez	Ş.Koçhisar	Ankara
Çerkezuşağı	Gözecik	Güçük	Elbistan	Maraş

K

ARİKATÜR

Cihan İŞBAŞI

Cihan...

ANKIROS '93

2nd INTERNATIONAL

IRON – STEEL & FOUNDRY

TECHNOLOGY, MACHINERY AND
PRODUCTS TRADE FAIR

METALS WEEK

ALTINPARK EXPO CENTRE

ANKARA – TURKEY

4-8 MAY 1993

UCTEA CHAMBER OF METALLURGICAL ENGINEERS
7th INTERNATIONAL
METALLURGY AND MATERIALS CONGRESS

ORGANISED BY

SADA LTD

RESAT NURI SOK. 122/6
06540 Y. AYRANCI-ANKARA
TURKEY

TEL: 4-440 88 00/01/02

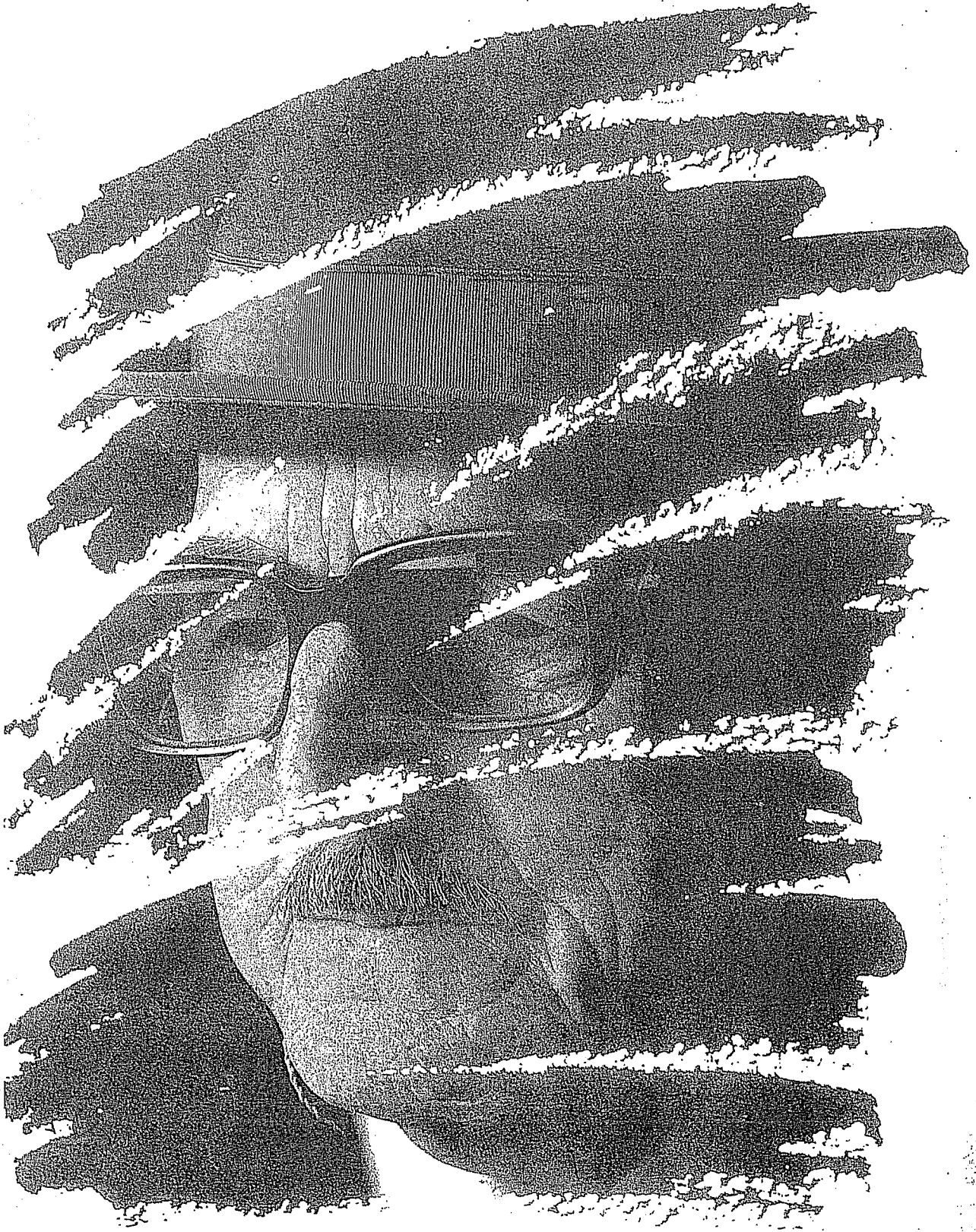
FAX: 4-440 88 03

ANNOFER '93

1st INTERNATIONAL

NON FERROUS METALS

TECHNOLOGY, MACHINERY AND
PRODUCTS TRADE FAIR

Halkımızın Ulusal ve Kltrel Kimlik
Mcadelesindeki Katkn
Unutulmayacak Ulu Mee